

RAPORT CZĄSTKOWY

„Ocena świadomości i stopnia przygotowania aktorów procesu sprawiedliwej transformacji regionu”

Wyniki badań ilościowych wśród przedsiębiorców i przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego

Raport przygotowany w ramach badania pt. „Identyfikacja wyzwań stojących przed samorządami i przedsiębiorcami z województwa śląskiego związanych z uwarunkowaniami polityki rozwoju w obszarze sprawiedliwej transformacji i polityki klimatycznej do roku 2050.”

Warszawa, 6 marca 2025

1	Spis treści	
1	Spis treści.....	2
2	Wprowadzenie.....	3
2.1	Kontekst	3
2.2	Cele i zakres zadania	4
3	Metodologia.....	5
3.1	Badanie CATI z przedsiębiorcami	5
3.2	Badanie CAPI z jednostkami samorządu terytorialnego (JST)	9
4	Podsumowanie głównych ustaleń z modułu badawczego	12
4.1	Badanie wśród przedsiębiorstw.....	12
4.2	Badanie wśród jednostek samorządu terytorialnego (JST)	17
4.3	Główne wnioski	20
5	Wyniki badania CATI z przedsiębiorcami	23
5.1	Charakterystyka badanych przedsiębiorstw	23
5.2	Kondycja i nastroje w przedsiębiorstwach	26
5.3	Komunikacja na temat transformacji energetycznej	29
5.4	Postawy wobec transformacji	34
5.5	Przygotowanie firm do transformacji energetycznej	50
5.6	Potrzeby związane z transformacją energetyczną	54
6	Wyniki badania CAPI z jednostkami samorządu terytorialnego (JST)	66
6.1	Charakterystyka badanych JST.....	66
6.2	Wiedza na temat transformacji energetycznej.....	69
6.3	Postawy wobec transformacji energetycznej.....	74
6.4	Przygotowanie do transformacji energetycznej	76
6.5	Działania JST w obszarze transformacji energetycznej	81
6.6	Wyzwania, plany i potrzeby jednostek samorządu terytorialnego	85
7	Aneks 1 – narzędzia badawcze	96
8	Aneks 2 – Badanie CAPI wśród JST – analiza podregionów	112

2 Wprowadzenie

Niniejszy dokument stanowi raport cząstkowy z obszaru badawczego pn. „Ocena świadomości i stopnia przygotowania aktorów procesu sprawiedliwej transformacji regionu”. W ramach w/w obszaru zrealizowano następujące moduły:

- a) Badanie w formie wywiadu kwestionariuszowego (CAPI z elementami CAWI) wśród przedstawicieli samorządu lokalnego (badanie objęło wszystkie gminy i powiaty województwa śląskiego),
- b) Badanie w formie wywiadu kwestionariuszowego (CATI z elementami CAWI) oparte na reprezentatywnej próbie przedsiębiorstw działających w sekcjach PKD najbardziej dotkniętych procesem transformacji.

Raport powstał w ramach realizacji usługi wykonania badania pt. „Identyfikacja wyzwań stojących przed samorządami i przedsiębiorcami z woj. śląskiego związanych z uwarunkowaniami polityki rozwoju w obszarze sprawiedliwej transformacji i polityki klimatycznej do roku 2050.” na zlecenie Województwa Śląskiego.

Dokument został przygotowany przez konsorcjum firm Fundacja Instytut Badań Rynkowych i Społecznych IBRiS - lider konsorcjum oraz Grupa Doradcza Sp. z o.o. - członek konsorcjum (Wykonawca).

2.1 Kontekst

Zarząd Województwa Śląskiego przyjmując Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030 (TPST) zobowiązał się do przebudowy struktury społeczno-gospodarczej podregionów górniczych w kierunku zielonej, cyfrowej gospodarki, zapewniającej wysoką jakość życia mieszkańców w czystym środowisku w sposób sprawiedliwy i efektywny. Realizacja niniejszego badania ma się przyczynić w szczególności do wdrożenia *Celu operacyjnego TPST: Efektywny społecznie odpowiedzialny system zarządzania transformacją w podregionach górniczych*, a jednym z zakładanych rezultatów realizacji ww. celu jest *Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego przyczyniającego się do realizacji procesów transformacyjnych*. Badanie umożliwi poszerzenie wiedzy aktorów transformacji podregionów górniczych na temat istniejących wyzwań związanych z tymi procesami

oraz zmierzenie stopnia ich uświadomienia wśród samorządów i przedsiębiorców województwa śląskiego. Identyfikacja wyzwań powiązanych ze sprawiedliwą transformacją i polityką klimatyczną UE będzie stanowić również wkład do ustaleń strategicznych w ramach planowanej aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2030".

2.2 Cele i zakres zadania

Badania ilościowe wśród jednostek samorządu terytorialnego z województwa śląskiego oraz wśród przedsiębiorstw działających w sekcjach PKD najbardziej dotkniętych procesem transformacji obejmowały następujące zagadnienia badawcze:

- **Obszar badawczy E:** Ocena świadomości i stopnia przygotowania aktorów procesu sprawiedliwej transformacji regionu.
 - 1) **Problem badawczy:** Jaki jest stopień świadomości wyzwań określonych w analizowanych dokumentach wśród przedstawicieli jednostek samorządu lokalnego w województwie śląskim?
 - 2) **Problem badawczy:** Jaki jest stopień przygotowania jednostek samorządu lokalnego w województwie śląskim do odpowiedzi na określone wcześniej wyzwania?
 - 3) **Problem badawczy:** Jaki jest stopień świadomości wyzwań określonych w analizowanych dokumentach wśród przedsiębiorstw działających w sekcjach PKD najbardziej dotkniętych procesem sprawiedliwej transformacji wyróżnionych w pkt. B¹ w województwie śląskim?
 - 4) **Problem badawczy:** Jaki jest stopień przygotowania przedsiębiorstw działających w sekcjach PKD najbardziej dotkniętych procesem sprawiedliwej transformacji wyróżnionych w pkt. B² w województwie śląskim do odpowiedzi na określone wcześniej wyzwania?

W raporcie dokonano analizy wyników dla jednostek samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstw z uwzględnieniem rozróżnienia na podregiony, które uwzględniono w

¹ Zgodnie ze Szczegółowym opisem obszarów i problemów badawczych zamieszczonym w Raporcie metodologicznym.

² Jak wyżej.

Terytorialnym Planie Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030 (katowicki, bytomski, sosnowiecki, gliwicki, tyski, rybnicki oraz bielski) oraz podregion częstochowski, który nie został uwzględniony w Terytorialnym Planie Sprawiedliwej Transformacji. W związku z tym podregion częstochowski nie jest objęty wsparciem z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji.

3 Metodologia

3.1 Badanie CATI z przedsiębiorcami

Badanie wśród przedsiębiorstw należących do sekcji PKD najbardziej dotkniętych procesem transformacji zlokalizowanych w województwie śląskim zostało przeprowadzone metodą wywiadu kwestionariuszowego telefonicznego (CATI) połączonego z elementami CAWI.

Wywiad telefoniczny CATI jest jedną z podstawowych, uznanych i szeroko stosowanych technik badawczych, których celem jest pozyskanie od respondentów odpowiedzi na pytania stawiane przez badacza. Technika ta, mająca swój rodowód w paradygmacie ilościowych badań sondażowych, jest zaliczana do technik pośredniego zbierania informacji od osób badanych, dokonywanego za pośrednictwem ankietatorów wyspecjalizowanych w realizacji wywiadów telefonicznych (tzw. ankietery CATI). Realizacja badań CATI z elementami CAWI przebiegała zgodnie ze standardami pracy badawczej w zgodzie z zasadami PKJPA, ESOMAR, i Ustawy o ochronie danych osobowych.

Dobór próby:

Dobrana próba badawcza przedsiębiorstw ma charakter próby warstwowo-losowej, a warstwy zostały wyznaczone w oparciu o następujące cechy przedsiębiorstw z województwa śląskiego:

- c) **wielkość firmy:** firmy 0-9 pracowników, firmy 10-49 pracowników, firmy 50-249 pracowników oraz firmy 250 pracowników i więcej
- d) **struktura branżowa** – badanie zostało przeprowadzone wśród przedsiębiorstw z sekcji PKD najbardziej dotkniętych procesem transformacji:

- *Sekcja B* - górnictwo i wydobywanie
- *Sekcja C* - przetwórstwo przemysłowe
- *Sekcja D* - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
- *Sekcja E* - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
- *Sekcja F* - budownictwo
- *Sekcja H* - transport i gospodarka magazynowa

e) podregiony NUTS 3 w województwie śląskim

Tabela 1. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w woj. śląskim ze względu na sekcje PKD - sekcje najbardziej dotknięte procesem transformacji

SEKCJA	Liczba w zbiorowości	Udział w zbiorowości
Sekcja B - GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	570	0,38%
Sekcja C - PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	46 565	31,16%
Sekcja D - WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH	1 102	0,74%
Sekcja E - DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	1 762	1,18%
Sekcja F - BUDOWNICTWO	68 736	46,00%
Sekcja H - TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	30 697	20,54%
RAZEM	149432	

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na 2023 r.

Tabela 2. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w woj. śląskim ze względu na podregiony NUTS 3 - sekcje najbardziej dotknięte procesem transformacji

PODREGION	ogółem	
PODREGION BIELSKI	27757	18,6%
PODREGION BYTOMSKI	14124	9,5%
PODREGION CZĘSTOCHOWSKI	19343	12,9%
PODREGION GLIWICKI	13630	9,1%
PODREGION KATOWICKI	23104	15,5%
PODREGION RYBNICKI	16384	11,0%
PODREGION SOSNOWIECKI	21430	14,3%
PODREGION TYSKI	13660	9,1%
RAZEM	149432	100,0%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na 2023 r.

W badaniu ustalono próbę na minimum $n=400$ przedsiębiorstw. Przy zastosowaniu 95 proc. przedziału ufności (najczęściej wybierany w badaniach społecznych przedział ufności) maksymalny błąd oszacowania przy takiej próbie dla zbiorowości podmiotów gospodarczych w woj. śląskim wynosi 5 proc. Badanie zostało poprzedzone pilotażem.

Operatem badania jest baza przedsiębiorstw aktualna co najmniej dla 1 stycznia 2023 równoważna bazie REGON GUS. Podczas realizacji badania jako wsparcie wykorzystano listę dużych firm, wskazanych w Terytorialnym Planie Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030 (TPST), listę firm biorących udział w konkursach dot. transformacji ogłaszanych przez Śląskie Centrum Przedsiębiorczości oraz identyfikację firm poprzez Górnictw Izbę Przemysłowo-Handlową.

Łącznie zrealizowano $n=402$ wywiady, a szczegółowy rozkład zrealizowanych wywiadów w każdej z warstw przedstawiono poniżej.

Tabela 3 Osiągnięta liczba wywiadów ze względu na poziom zatrudnienia

Poziom zatrudnienia	Udział w próbie	Liczebność w próbie
0-9 pracowników	47,8%	192
10-49 pracowników	26,1%	105
50-249 pracowników	18,4%	74
250 pracowników i więcej	7,7%	31
RAZEM	100,0%	402

Tabela 4 Osiągnięta liczba wywiadów ze względu na podregion NUTS3

Podregion	Udział w próbie	Liczebność w próbie
BIELSKI	14,4%	58
BYTOMSKI	7,5%	30
CZĘSTOCHOWSKI	12,7%	51
GLIWICKI	10,0%	40
KATOWICKI	16,7%	67
RYBNICKI	12,7%	51
SOSNOWIECKI	16,4%	66
TYSKI	9,7%	39
RAZEM	100,0%	402

Tabela 5 Osiągnięta liczba wywiadów ze względu na sekcję PKD

Sekcja PKD	Udział w próbie	Liczebność w próbie
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	2,0%	8
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	60,4%	243
Sekcja D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimat	3,7%	15
Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3,7%	15
Sekcja F – Budownictwo	21,9%	88
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	8,2%	33
RAZEM	100,0%	402

Dane zebrane podczas badania wśród przedsiębiorców nie zostały poddane procesowi ważenia ze względu na wielkość firmy. Ze względu na cele badania, przyjęto, że głos firm małych, średnich i dużych powinien być silniej reprezentowany w badaniu niż to wynika ze statystyk GUS. Według danych GUS firmy mikro zatrudniające 0-9 pracowników stanowią 90 proc. firm z wybranych do badania sekcji PKD. Gdyby dokonano ważenia, w badaniu przeważałby głos mikro-firm, a firmy duże miałyby jedynie 0,8% przypadków w próbie. Tym samym ich głos byłby praktycznie niewidzialny w wynikach.

Tabela 6 Struktura zatrudnienia firm z woj. śląskiego, z wybranych do badania sekcji PKD wg GUS

firmy 0-9 pracowników	90,1%
firmy 10-49 pracowników	6,4%
firmy 50-249 pracowników	2,7%
firmy 250 pracowników i więcej	0,8%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na 2023 r.

Firmy duże i średnie, pomimo, że ich liczebność jest mniejsza stanowią bardzo istotne miejsca pracy dla znaczącej liczby pracowników z województwa śląskiego. Firmy duże i średnie mają wyższe dochody, zatrudniają dużo więcej pracowników i są kluczowym graczem kształtującym regionalny rynek pracy. Dlatego poziom dostosowania tego typu firm do wymogów transformacji będzie miał istotne przełożenie na sukces procesu transformacji. Ponadto firmy mikro są zazwyczaj bardziej elastyczne i łatwiej dostosowują się do nowych wymogów niż firmy średnie i duże, które posiadają większą inercję, i muszą zmierzyć się z koniecznością przebudowy procedur i infrastruktury pod kątem transformacji energetycznej. Próba dobrana w badaniu najlepiej odzwierciedla świadomość i stopień przygotowania śląskich przedsiębiorstw o różnej wielkości do transformacji energetycznej.

3.2 Badanie CAPI z jednostkami samorządu terytorialnego (JST)

Badanie wśród jednostek samorządu terytorialnego zlokalizowanych w województwie śląskim zostało przeprowadzone metodą wywiadu kwestionariuszowego z udziałem ankietera (CAPI) połączonego z elementami CAWI.

Badanie przeprowadzono w okresie 14 stycznia – 28 lutego 2025 r.

Badanie techniką CAPI polega na tym, że ankieter odczytuje pytania respondentowi i zaznacza odpowiedzi na urządzeniu mobilnym (np. laptop/tablet) podczas bezpośredniego (face to face) kontaktu z respondentem. Takie badanie dzięki bezpośredniej obecności ankietera cechuje się dużym zaangażowaniem respondenta i wyższym poziomem realizacji próby (response rate).

Dobór próby

Badanie miało na celu objęcie pełnej populacji samorządu gminnego i powiatowego województwa śląskiego, łącznie 184 urzędy. Zrealizowano łącznie $n=133$ wywiadów z JST. Dopuszczalny poziom zwrotu to 60% gmin wiejskich, 60% gmin miejsko-wiejskich, 60% gmin miejskich i 60% powiatów grodzkich oraz 60% powiatów ziemskich.

Tabela 7 Osiągnięty poziom zwrotu i liczba wywiadów ze względu na rodzaj jednostki samorządu terytorialnego w woj. śląskim

Rodzaj JST	Liczba JST w woj. śląskim	Dopuszczalny poziom zwrotu	Minimalna liczba wywiadów	Osiągnięty poziom zwrotu	Osiągnięta liczba wywiadów
gminy wiejskie	93	60%	56	76%	71
gminy miejsko-wiejskie	25	60%	15	72%	18
gminy miejskie (z wyłączeniem miast na prawach powiatu)	30	60%	18	77%	23
powiaty grodzkie (miasta na prawach powiatu)	19	60%	11	60%	11
powiaty ziemskie	17	60%	10	60%	10
RAZEM	184	60%	110	72%	133

Tabela 8 Osiągnięta liczba wywiadów ze względu na podregion NUTS3

Podregion	Osiągnięta liczba wywiadów
PODREGION BIELSKI	28
PODREGION BYTOMSKI	15
PODREGION CZĘSTOCHOWSKI	27
PODREGION GLIWICKI	7
PODREGION KATOWICKI	5
PODREGION RYBNICKI	20
PODREGION SOSNOWIECKI	16
PODREGION TYSKI	15
RAZEM	133

Sposób realizacji:

- Czas trwania wywiadu CAPI: ok 20 minut
- Badanie zostało poprzedzone pilotażem.

- Badanie realizowali doświadczeni ankieterzy z sieci regionalnej z terenu województwa śląskiego, którzy zostali uprzednio przeszkoleni.
- Realizacja badań CAPI przebiegała zgodnie ze standardami pracy badawczej w zgodzie z zasadami PKJPA, ESOMAR, Ustawy o ochronie danych osobowych.

4.1 Badanie wśród przedsiębiorstw

I. Kondycja finansowa i perspektywy firm w kontekście transformacji

Większość firm ocenia swoją sytuację finansową jako „dobrą” (39%) lub „średnią” (37%), co oznacza, że duża część przedsiębiorstw funkcjonuje w relatywnie stabilnych warunkach. Tylko 7% respondentów określa swoją sytuację jako „bardzo dobrą”, podczas gdy 14% wskazuje na trudności finansowe („złą” lub „bardzo złą” sytuację).

Prognozy na przyszłość pokazują pewien optymizm, chociaż obserwujemy także duży poziom niepewności. Łącznie 31% firm spodziewa się dobrej kondycji w ciągu najbliższych 5 lat, ale jednocześnie 27% nie potrafi ocenić, jak będzie wyglądać ich sytuacja w dłuższej perspektywie. Niska przewidywalność przyszłości może być związana z transformacją energetyczną i jej potencjalnym wpływem na funkcjonowanie firm.

II. Wpływ transformacji energetycznej na firmy – zagrożenia i szanse

Przedsiębiorcy w większości nie postrzegają transformacji energetycznej jako zagrożenia dla własnej firmy – 72% uważa, że nie wpłynie ona negatywnie na ich działalność. Tylko 20% obawia się negatywnych skutków zmian, co pokazuje, że dominują przekonania o braku bezpośredniego negatywnego wpływu. Z drugiej strony, postrzeganie transformacji jako szansy także nie jest bardzo powszechne – 36% firm dostrzega w transformacji potencjalne korzyści, ale aż 46% nie widzi w niej żadnej wartości dodanej dla swojej działalności.

Wśród zagrożeń związanych z transformacją energetyczną, firmy najczęściej wskazują niepewność regulacyjną, wynikającą z częstych zmian przepisów prawa (86%), wysokie koszty koniecznych inwestycji (78%), brak uwzględnienia potrzeb biznesu w procesach decyzyjnych władz publicznych (74%) oraz brak wsparcia ze strony samorządów (64%).

Największe szanse przedsiębiorcy upatrują w dostępie do funduszy unijnych (55%) oraz modernizacji firm (52%). Natomiast korzyści takie jak zwiększenie zysków (32%) czy ekspansja na nowe rynki (31%) są postrzegane jako mniej prawdopodobne, co może sugerować, że firmy postrzegają transformację bardziej jako konieczność dostosowania się do nowych warunków niż jako rzeczywistą możliwość rozwoju.

III. Priorytety transformacji energetycznej i działania firm

Przedsiębiorstwa w regionie w dużej mierze zgadzają się co do priorytetów transformacji. Za najważniejsze obszary uznawane są:

- poprawa jakości powietrza (86%),
- poprawa jakości wód (86%),
- wzmacnianie różnorodności biologicznej (81%),
- obniżenie energochłonności budynków (79%),
- zwiększenie poziomu recyklingu (79%),
- rozwój odnawialnych źródeł energii (75%).

Na refleksję zasługuje fakt, że bardzo nisko w zestawieniu znalazło się „odejście od węgla” – jedynie 31% zapytanych uznaje dekarbonizację gospodarki regionu za priorytet. Stosunkowo niskie poziomy poparcia odnotowano także dla obniżenia emisyjności CO₂ w transporcie (42%) oraz obniżenia emisyjności przez największe sektory gospodarki (energetyka, przemysł, budownictwo, transport, rolnictwo i in.) (54%).

Na potrzeby analiz zdefiniowano dwie grupy: zwolenników transformacji energetycznej (osoby, które udzieliły odpowiedzi twierdzącej na pytanie, czy transformacja energetyczna jest potrzebna [pyt. 13 w kwestionariuszu dla firm, zob. aneks]), oraz przeciwników transformacji energetycznej (osoby, które udzieliły odpowiedzi przeczącej na to pytanie). Najniższe poparcie zarówno wśród zwolenników jak i przeciwników transformacji energetycznej obserwujemy wobec wyzwania dekarbonizacji gospodarki regionu (brak uznania za priorytet dla regionu wśród 95% przeciwników i 50 % zwolenników) oraz obniżenia emisyjności w transporcie (brak uznania za priorytet dla regionu wśród 85% przeciwników i 44% zwolenników).

Analiza faktycznych działań podejmowanych przez firmy w kontekście wyzwań transformacji pokazuje, że ich realizacja nie jest powszechna. Na przykład działania w zakresie poprawy jakości powietrza podjęło 50% przedsiębiorstw. Relatywnie wysokie wskaźniki wdrażania widać w przypadku selektywnej zbiórki odpadów (75%), co może wynikać z uregulowania tego obszaru na poziomie prawnym.

Generalnie przedsiębiorstwa są świadome wyzwań i dostrzegają konieczność zmian, ale poziom ich zaangażowania jest uzależniony od specyfiki branży, dostępnych zasobów oraz warunków systemowych (np. obecności dedykowanych instrumentów wsparcia dla poszczególnych branż, sektorów biznesu).

IV. Informowanie i komunikacja w zakresie transformacji

Jednym z istotnych problemów, który ujawnia badanie, jest niski poziom wiedzy przedsiębiorców na temat planów transformacji energetycznej województwa śląskiego. Aż 57% respondentów deklaruje, że jest „słabo” lub „bardzo słabo” poinformowanych w tym zakresie, a tylko 13% ocenia swoją wiedzę jako dobrą. Główne źródło informacji stanowią media ogólnopolskie (82%), natomiast lokalne źródła informacji, w tym media śląskie (40%), targi i konferencje (26%) czy komunikacja ze strony władz krajowych i samorządowych (25-20%), odgrywają znacznie mniejszą rolę.

W szczególności problematyczna okazuje się komunikacja ze strony władz samorządowych – aż 45% firm deklaruje, że w ogóle nie zetknęło się z taką komunikacją, a kolejne 24% ocenia ją negatywnie. Wyniki te wskazują na konieczność usprawnienia dialogu pomiędzy samorządem a przedsiębiorstwami, szczególnie że wiele z nich oczekuje lepszego dostępu do informacji i konsultacji.

Wśród tematów, które powinny być silnie obecne w komunikacji, warto wymienić korzyści dla regionu wynikające z procesu „odejścia od węgla”. Ten kierunek jest obecnie słabo popierany przez firmy i zachodzi potrzeba rzetelnego i pogłębionego komunikowania tej kwestii.

V. Potrzeby przedsiębiorstw

Przedsiębiorcy oczekują od samorządu przede wszystkim uproszczenia procedur związanych z dostępem do wsparcia (77%), zwiększenia dostępności funduszy (70%) oraz lepszej komunikacji i dialogu (69%). Wyniki te pokazują, że choć transformacja energetyczna jest postrzegana jako ważny proces, to dla wielu firm kluczowym problemem jest brak dostępu do efektywnych mechanizmów wsparcia i skomplikowane procedury administracyjne.

VI. Przygotowanie przedsiębiorstw

Poziom przygotowania przedsiębiorstw do transformacji energetycznej województwa śląskiego jest stosunkowo niski. Jedynie 21% przedsiębiorstw ocenia swoje przygotowanie jako dobre, podczas gdy taki sam odsetek (21%) przyznaje, że jest całkowicie nieprzygotowany. Największa grupa (44%) deklaruje częściowe przygotowanie, co sugeruje, że firmy podejmują działania dostosowawcze, ale mogą nadal potrzebować wsparcia. Najczęstszym działaniem podejmowanym przez przedsiębiorstwa w ramach przygotowań do transformacji energetycznej są inwestycje w czyste technologie oraz działania B+R. Znacznie rzadziej przedsiębiorstwa uwzględniają transformację energetyczną w swoich dokumentach strategicznych lub angażują się w procesy decyzyjne i konsultacje na różnych szczeblach. Zdecydowana większość badanych przedsiębiorstw (83%) nie jest członkiem żadnej sieci, zrzeszenia branżowego, klastra ani izby gospodarczej.

VII. Najważniejsze różnice pomiędzy podregionem częstochowskim a pozostałymi podregionami

Przedsiębiorstwa w podregionie częstochowskim odczuwają większą niepewność zarówno w kontekście obecnej sytuacji finansowej, jak i przyszłości gospodarczej. Firmy w podregionie częstochowskim częściej oceniają swoją sytuację finansową jako trudną – 20% firm określa ją jako „złą” lub „bardzo złą” w porównaniu do 12% w pozostałych podregionach. Przedsiębiorstwa spoza podregionu częstochowskiego są bardziej optymistyczne – 39% oczekuje poprawy sytuacji, podczas gdy w podregionie częstochowskim odsetek ten wynosi 28%.

Poziom poinformowania o transformacji energetycznej jest niższy w podregionie częstochowskim, co może ograniczać zaangażowanie firm w proces zmian (70% ocenia swoją wiedzę jako „słabą” lub „bardzo słabą”, podczas gdy w pozostałych podregionach odsetek ten wynosi 55%). Przedsiębiorcy spoza okolic Częstochowy częściej korzystają z lokalnych mediów wojewódzkich i specjalistycznych źródeł doradczych jako źródeł informacji o transformacji energetycznej.

Zgodnie z deklaracjami, przedsiębiorstwa w podregionie częstochowskim są w nieco mniejszym stopniu przygotowane do transformacji. Jeżeli chodzi o podjęte działania, to przedsiębiorstwa z innych podregionów częściej uwzględniają transformację w swoich dokumentach strategicznych (20% vs. 15%) oraz angażują się w konsultacje na poziomie lokalnym i krajowym (17% vs. 10%). Natomiast firmy z podregionu częstochowskiego częściej inwestują w czyste technologie i badania nad innowacyjnymi rozwiązaniami (62% vs. 52%).

Zarówno w podregionie częstochowskim, jak i pozostałych podregionach największym problemem jest niepewność regulacyjna i wysokie koszty inwestycji, wskazywane przez 86% i 78% przedsiębiorstw. Jednak firmy z podregionu częstochowskiego częściej wskazują na brak wsparcia ze strony władz i administracji samorządowej (73% vs. 63%) oraz na niedostateczną transparentność w przyznawaniu środków publicznych (75% vs. 61%).

Jednocześnie dostępność wsparcia została nieco gorzej oceniona w podregionie częstochowskim – podregion ten nie jest objęty wsparciem z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji. Dane te sugerują, że podregion częstochowski może potrzebować bardziej aktywnej polityki informacyjnej i wsparcia instytucjonalnego, aby umożliwić lokalnym przedsiębiorstwom skuteczniejsze dostosowanie się do wymogów transformacji energetycznej.

4.2 Badanie wśród jednostek samorządu terytorialnego (JST)

I. Kondycja finansowa JST

Analiza sytuacji finansowej JST wskazuje na dość dobrą sytuację finansową – połowa respondentów oceniła kondycję swoich jednostek jako dobrą, a kolejne 34% jako średnią. Nie oznacza to jednak, że JST są w stanie przyjąć ciężar procesu transformacji, ponieważ w innych swoich wypowiedziach kwestie finansowe były wskazywane jako jedna z kluczowych barier tego procesu.

II. Wiedza na temat transformacji energetycznej

Jednostki samorządowe postrzegają transformację energetyczną głównie w kontekście rozwoju odnawialnych źródeł energii (41%), przeciwdziałania zmianom klimatycznym (32%) i ochrony środowiska (29%). Dla co czwartej jednostki oznacza ona również dekarbonizację (zarówno na poziomie gospodarstw domowych, jak i gospodarki). Natomiast aspekty społeczne, takie jak przekwalifikowanie pracowników sektora górniczego czy poprawa jakości życia mieszkańców, są wskazywane znacznie rzadziej.

Poziom poinformowania JST na temat planów transformacyjnych jest zróżnicowany – 39% deklaruje, że posiada dobrą lub bardzo dobrą wiedzę, jednak połowa ocenia swoje rozeznanie jako średnie lub słabe. Najważniejszym źródłem informacji są Urząd Marszałkowski (87%), strony internetowe administracji unijnej oraz informacje przekazywane przez władze krajowe, takie jak rząd i ministerstwa (po 51%). Znacznie rzadziej samorządy korzystają z wiedzy organizacji pozarządowych czy wydarzeń branżowych. Wyniki te wskazują na potrzebę intensyfikacji działań informacyjnych oraz zwiększenia dostępności rzetelnych i kompleksowych danych na temat procesu transformacji.

III. Postawy wobec transformacji energetycznej

Transformacja energetyczna cieszy się szerokim poparciem wśród przedstawicieli JST – 81% uważa ją za potrzebną, a jedynie 8% jest jej przeciwnych. Pomimo ogólnego

pozytywnego nastawienia, 11% respondentów nie ma jednoznacznej opinii, co może wynikać z braku wystarczających informacji oraz niepewności co do skutków wdrażanych zmian.

JST postrzegają jako kluczowe działania związane z poprawą jakości powietrza (62%), zwiększeniem wykorzystania OZE (44%) i redukcją emisji gazów cieplarnianych (41%). Natomiast kwestie społeczne, takie jak przygotowanie mieszkańców do zmian gospodarczych, znalazły się na dalszym planie.

IV. Przygotowanie do transformacji energetycznej

Większość JST (56%) ocenia swój poziom przygotowania do transformacji energetycznej jako częściowy, podczas gdy jedynie 5% uznaje się za w pełni gotowe. Jednocześnie 25% przyznaje, że nie jest przygotowane do zmian, co wskazuje na istotne wyzwania związane z wdrażaniem procesów transformacyjnych.

Pod względem kompetencji w zakresie transformacji energetycznej opinie są podzielone – 43% JST ocenia je pozytywnie, jednak 42% wskazuje na średni lub niski poziom kompetencji. Główne braki dotyczą niewystarczającej kadry oraz ograniczonego dostępu do środków finansowych. Co istotne, aż 67% JST opowiada się za równoczesnym rozwojem własnych kompetencji i korzystaniem ze wsparcia doradców zewnętrznych.

Większość JST ocenia, że znajduje się na początku procesu transformacji energetycznej (60%), a jedynie 6 proc. uznaje, że jest na zaawansowanym lub końcowym etapie.

V. Działania JST w obszarze transformacji energetycznej

Najczęściej podejmowanym działaniem w zakresie transformacji energetycznej są inicjatywy informacyjne (53%). Inwestycje w infrastrukturę dostosowaną do nowych wymogów realizuje 41% JST, a konsultacje społeczne prowadzi 31% jednostek. Znacznie rzadziej JST angażują się w bezpośrednie wsparcie mieszkańców i przedsiębiorców – doradztwo pomoc finansową oferuje po 23% JST.

Znaczna część samorządów (66%) skorzystała już z funduszy unijnych na działania związane z transformacją energetyczną, jednak połowa z nich nie sięgnęła jeszcze po środki Funduszu Sprawiedliwej Transformacji. Należy mieć na względzie, że gminy z podregionu częstochowskiego nie mają dostępu do wsparcia z FST.

VI. Wyzwania, plany i potrzeby JST

Największym wyzwaniem dla JST w procesie transformacji energetycznej pozostaje brak środków finansowych – wskazuje na to 69% respondentów. Istotną barierą jest także niepewność regulacyjna (50%), co utrudnia długoterminowe planowanie działań. Dodatkowymi trudnościami są brak odpowiedniej wiedzy (25%), problem z przekwalifikowaniem pracowników (26%) oraz opór społeczny (27%).

Plany JST na najbliższe lata koncentrują się głównie na inwestycjach infrastrukturalnych (65%) oraz działaniach informacyjnych (51%). Wsparcie dla mieszkańców i przedsiębiorców pozostaje na dalszym planie – tylko 35% JST planuje usługi doradcze, a jedynie 26% przewiduje wsparcie finansowe. Co istotne, 18% jednostek rozważa działania lobbingowe na rzecz zachowania dotychczasowego modelu energetycznego, co wskazuje na występowanie sprzeciwu wobec zmian w części samorządów.

Podsumowując, transformacja energetyczna w województwie śląskim jest postrzegana przede wszystkim przez pryzmat wyzwań finansowych i infrastrukturalnych, a kwestie społeczne oraz wsparcie dla mieszkańców i przedsiębiorców wciąż pozostają niedostatecznie uwzględnione w planach samorządów.

VII. Wnioski dotyczące wyników uzyskanych w podregionie częstochowskim

Jednostki samorządu terytorialnego w podregionie częstochowskim generalnie oceniają swoją sytuację finansową relatywnie dobrze. Jednocześnie częściowo wskazują na niedobór wsparcia zarówno ze strony władz regionalnych, jak i centralnych, jednak aspekt ten na ogół nie jest oceniany gorzej niż w innych podregionach.

Podregion częstochowski wykazuje stosunkowo wysoki poziom poparcia dla transformacji energetycznej, jednak wyróżnia się niepewnością co do jej ekonomicznych skutków. Natomiast ocena poziomu przygotowania oraz własnych kompetencji nie odbiega zasadniczo od wyników uzyskanych w innych podregionach.

JTS z regionu częstochowskiego wyróżniają się silnym nastawieniem na poprawę jakości powietrza i zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Są to zarówno priorytety, jak i obszary faktycznie realizowane. Jednak w porównaniu z innymi podregionami, działania informacyjne, doradcze i finansowe dla mieszkańców oraz przedsiębiorstw są mniej rozwinięte.

W kontekście planowanych działań, JST zamierzają kontynuować inwestycje w infrastrukturę oraz rozszerzyć działania edukacyjne i informacyjne. Jednak wsparcie finansowe dla lokalnych podmiotów pozostaje marginalne, co może stanowić barierę dla efektywnej transformacji energetycznej w regionie.

Podregion częstochowski wypada przeciętnie pod względem poziomu poinformowania JST o transformacji energetycznej, a część jednostek deklaruje, że ich wiedza w tym zakresie jest niewystarczająca.

Największym źródłem informacji, podobnie jak w innych podregionach, są władze samorządowe i krajowe. Natomiast rzadziej niż w pozostałych lokalizacjach wykorzystywane są media lokalne oraz wydarzenia branżowe.

Ocena świadomości mieszkańców i przedsiębiorców w zakresie transformacji energetycznej pozostaje na niskim poziomie, a działania informacyjne JST skierowane do przedsiębiorców są słabsze niż w innych podregionach. Co więcej, podregion częstochowski wyróżnia się tym, że znaczna część JST nie postrzega komunikowania transformacji jako swojego obowiązku.

4.3 Główne wnioski

Przeprowadzone badania umożliwia sformułowanie wniosków łączących wyniki badania CATI z przedsiębiorstwami oraz CAPI z JST.

Bardzo niepokojącym zagadaniem jest wyraźny brak pogłębionych strategii lub wizji rozwoju firm, które uwzględniałyby proces transformacji energetycznej i nie tylko dostosowywanie się do nowych regulacji, ale poszukiwanie w nich wartości. 72% procent badanych przedsiębiorstw uważa, iż transformacja energetyczna nie jest dla nich zagrożeniem. Największe szanse upatrują w dostępie do funduszy unijnych 55%, a jedynie 32% widzi możliwość zwiększania zysków lub 31% ekspansji na nowe rynki. 46% nie widzi w niej żadnej wartości dodanej dla swojej działalności. Można więc postawić tezę, iż przedsiębiorstwa podchodzą do zagadnienia w sposób zadaniowy – realizację konkretnych działań, ze wsparciem zewnętrznym, a nie jako długotrwały proces zmieniający otoczenie zewnętrzne, jak również procesy i produkty wewnątrz przedsiębiorstwa. Posiadany zasób wiedzy pochodzący z poziomów mediów krajowych na temat procesu transformacji wzmacnia emocjonalne, a nie pragmatyczne podejście do prowadzonej działalności. Widoczne to jest również w odpowiedzi na pytanie o „odejście od węgla” (jedynie 31% zapytanych przedsiębiorców uznaje dekarbonizację gospodarki regionu za priorytet). Tym samym transformacja energetyczna, która jest właśnie procesem odchodzenia od węgla, gazu i ropy w celu osiągnięcia neutralności klimatycznej, jest postrzegana jako mało istotna. Podobnie stosunkowo niskie poziomy poparcia odnotowano także w przypadku dążenia dla obniżenia emisyjności CO₂ w transporcie (42%). Przedstawione wyniki wskazują, iż problemem jest zrozumienie czym jest proces transformacji energetycznej, a także postrzeganie go w kontekście błędnych celów i jednorazowych działań wspieranych ze środków publicznych. Generalnie deklarowano brak uwzględnienia potrzeb biznesu w procesach decyzyjnych władz publicznych (74%) oraz brak wsparcia ze strony samorządów (64%).

Przedsiębiorcy są świadomi wyzwań i zmian, ale nie umieją zdefiniować i zaakceptować zarówno głównych ich kierunków oraz samej istoty. Zdecydowanie większe przedsiębiorstwa (z przychodami powyżej 50 mln zł rocznie) lepiej radzą sobie z problemem.

JST z kolei postrzegają transformację jako rozwój OZE (41%), przeciwdziałanie zmianom klimatycznym (32%) i ochronę środowiska (29%), a w znacznie mniejszym stopniu przez aspekty społeczne, takie jak przekwalifikowanie pracowników sektora

górniczego czy poprawa jakości życia mieszkańców. Poziom poinformowania JST na temat planów transformacyjnych jest zróżnicowany – 39% deklaruje, że posiada dobrą lub bardzo dobrą wiedzę, jednak połowa ocenia swoje rozeznanie jako średnie lub słabe.

Przedstawione dane wskazują, iż nie we wszystkich miejscach przedsiębiorcy i JST będą mogły nawiązać dialog i rozwiązywać problemy, co wynika z:

- poziomu wiedzy,
- niepostrzegania procesu transformacji jako procesu społecznego,
- postrzegania JST i szerzej władzy publicznej przez przedsiębiorców jako dystrybutorów mechanizmów wsparcia, a nie jako partnerów w procesie.

Jednocześnie 25% JST przyznaje, że nie jest przygotowane do zmian, co wskazuje na istotne wyzwania związane z wdrażaniem procesów transformacyjnych. Ponadto warto podkreślić, że 18% jednostek rozważa działania lobbingowe na rzecz zachowania dotychczasowego modelu energetycznego, co wskazuje na występowanie sprzeciwu wobec zmian w części samorządów, co może oznaczać zmniejszenie środków JST na wspieranie przedsiębiorstw i mieszkańców, a nawet blokowanie procesu. Sumując możliwości uzyskania efektów synergii między przedsiębiorstwami i JST w procesie transformacji energetycznej wymagają szczegółowych działań, które znajdują się w rekomendacjach do badania.

5 Wyniki badania CATI z przedsiębiorcami

5.1 Charakterystyka badanych przedsiębiorstw

Zdecydowana większość przedsiębiorstw objętych badaniem funkcjonuje na rynku od ponad 10 lat (86%). Firmy o krótszym stażu, działające od 6 do 10 lat, stanowią 8% respondentów, a przedsiębiorstwa istniejące od 1 do 5 lat – jedynie 5%. Najmniejszą grupę, wynoszącą zaledwie 1%, stanowią firmy prowadzące działalność krócej niż rok.

Rysunek 1 Jak długo Państwa firma prowadzi działalność na rynku?

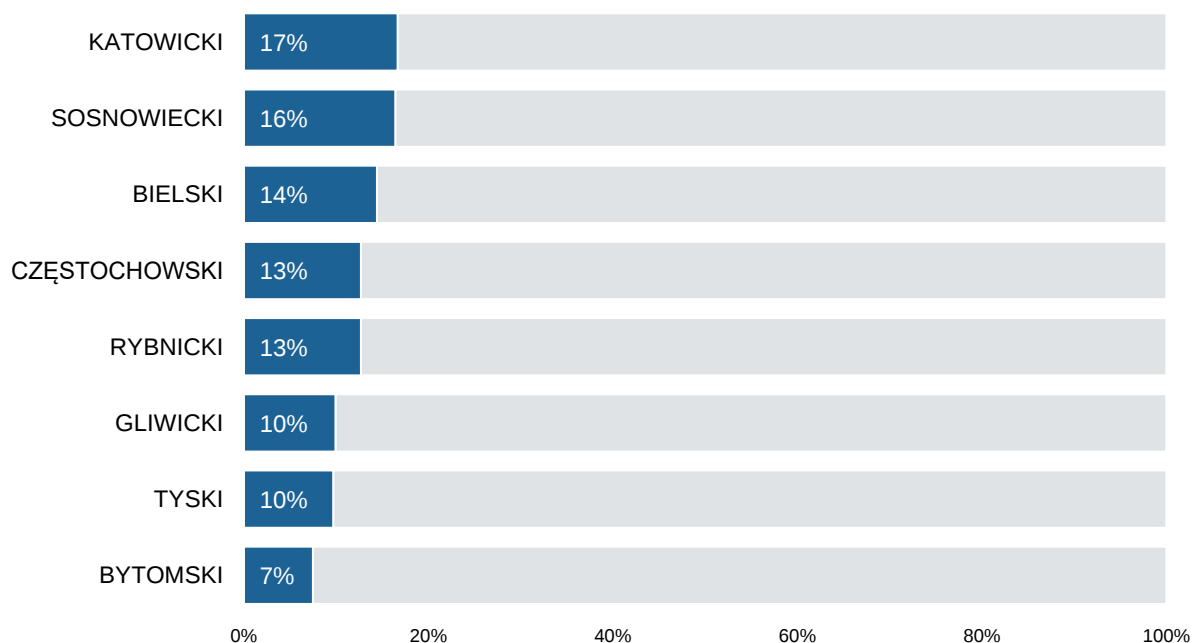
Struktura zatrudnienia w badanych przedsiębiorstwach wskazuje na dominację mikro- i małych firm. Najliczniejszą grupę stanowią mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające od 1 do 9 pracowników (30%), a zaraz za nimi plasują się małe firmy (10-49 pracowników) z udziałem 26%. Przedsiębiorstwa średniej wielkości (50-249 pracowników) oraz jednoosobowe działalności gospodarcze, które nie zatrudniają pracowników, mają identyczny udział – po 18%. Najmniejszy odsetek (8%) stanowią duże przedsiębiorstwa zatrudniające 250 lub więcej osób.

Rysunek 2 Ile osób zatrudnia Państwa firma?

Najwięcej badanych przedsiębiorstw ma swoją siedzibę w podregionie katowickim (17%) oraz sosnowieckim (16%). Istotny udział w próbie mają również firmy z podregionu bielskiego (14%), częstochowskiego i rybnickiego (po 13%). Mniejsze skupiska badanych przedsiębiorstw występują w podregionach gliwickim i tyskim (po 10%) oraz bytomskim (7%). Rozkład przestrzenny firm odzwierciedla koncentrację działalności gospodarczej wokół największych ośrodków miejskich.

Rysunek 3 W którym podregionie NUTS3 woj. śląskiego ma swoją siedzibę Państwa firma?

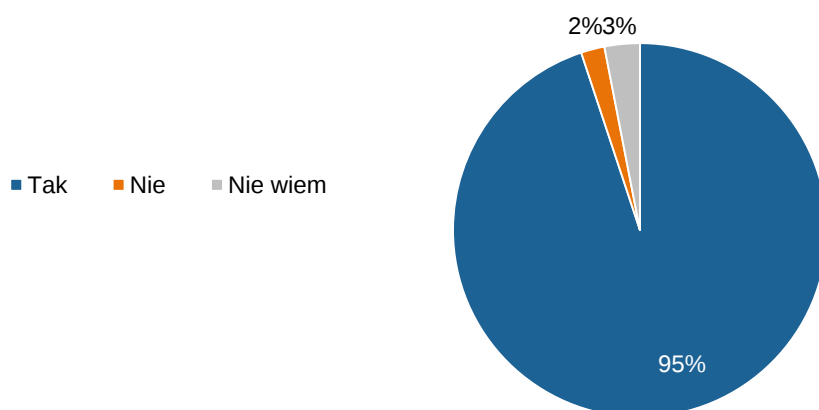
Struktura badanych przedsiębiorstw odpowiada strukturze sekcji PKD najbardziej dotkniętych procesem transformacji energetycznej. Obserwujemy dominację sektora przetwórstwa przemysłowego, który obejmuje aż 60% firm. Drugą najliczniejszą grupę stanowią podmioty z branży budowlanej (22%). Znacznie mniejszy udział mają firmy transportowe i logistyczne (8%) oraz przedsiębiorstwa związane z energetyką (4%) i gospodarką wodno-odpadową (4%). Najmniejszą reprezentację w próbie mają podmioty zajmujące się górnictwem i wydobywaniem (2%).

Rysunek 4 Która sekcja PKD określa główną działalność Państwa firmy?

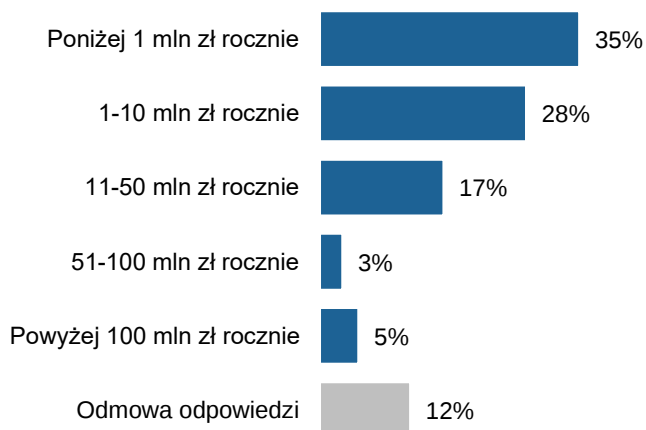
Zdecydowana większość przedsiębiorstw (95%) deklaruje, że ich główne źródło przychodów pochodzi z działalności określonej w głównym kodzie PKD. Jedynie 2% respondentów wskazało, że przychody firmy pochodzą z innej działalności niż dominujący PKD, a 3% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Wyniki te sugerują, że klasyfikacja PKD dobrze odzwierciedla rzeczywisty profil działalności gospodarczej badanych firm, co ma istotne znaczenie w kontekście analiz sektorowych oraz planowania polityki wsparcia dla branż zagrożonych transformacją energetyczną.

Rysunek 5 Czy główne źródło przychodów przedsiębiorstwa pochodzi z głównego PKD?

Struktura przychodów badanych przedsiębiorstw wskazuje na dominację podmiotów o relatywnie niskich obrotach. Największą grupę stanowią firmy osiągające roczne przychody poniżej 1 mln zł (35%), a kolejne 28% generuje od 1 do 10 mln zł rocznie. Przedsiębiorstwa o przychodach mieszczących się w przedziale 11-50 mln zł stanowią 17% próby, natomiast tylko 8% firm osiąga obroty powyżej 50 mln zł. Istotny odsetek respondentów (12%) odmówił udzielenia odpowiedzi na to pytanie.

Rysunek 6 Jaka jest wielkość przychodów Państwa przedsiębiorstwa?

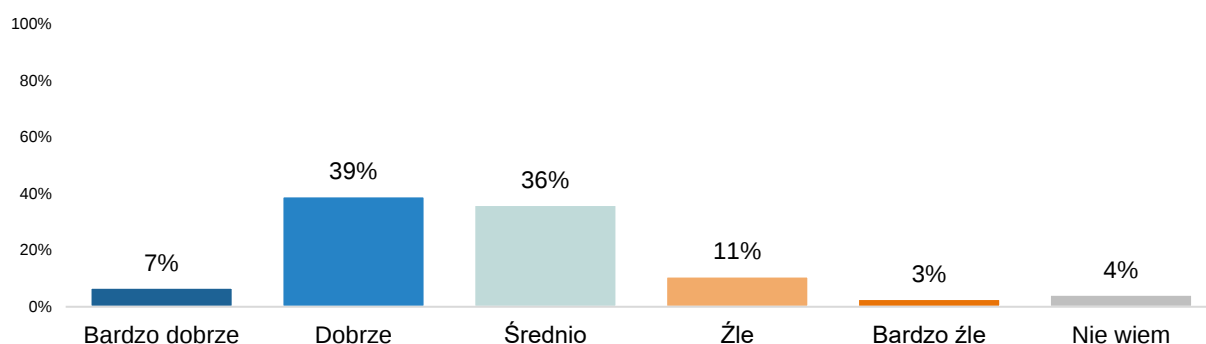

5.2 Kondycja i nastroje w przedsiębiorstwach

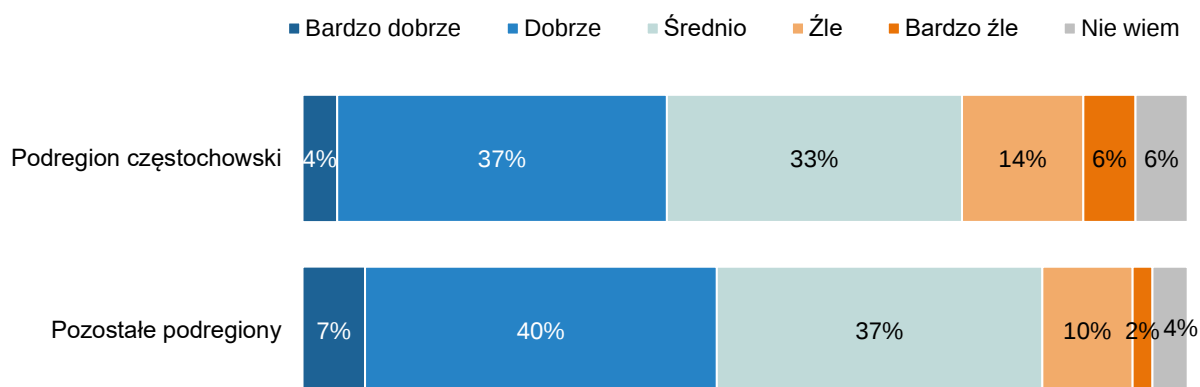
Ocena sytuacji finansowej badanych przedsiębiorstw wskazuje na relatywną stabilność, choć nie brakuje firm zmagających się z trudnościami. Największa grupa

respondentów określa swoją kondycję jako „dobrą” (39%), a niemal równie liczna (36%) wskazuje na poziom „średni”. Tylko 7% firm deklaruje bardzo dobrą sytuację finansową. Jednocześnie 14% przedsiębiorstw ocenia swoją kondycję negatywnie – 11% jako „złą”, a 3% jako „bardzo złą”. Wyniki te sugerują, że choć większość firm funkcjonuje w relatywnie stabilnych warunkach, znaczący odsetek podmiotów może wymagać wsparcia w kontekście nadchodzących wyzwań związanych z transformacją energetyczną.

Rysunek 7 Jak ocenia Pan/Pani obecną sytuację finansową Państwa przedsiębiorstwa?

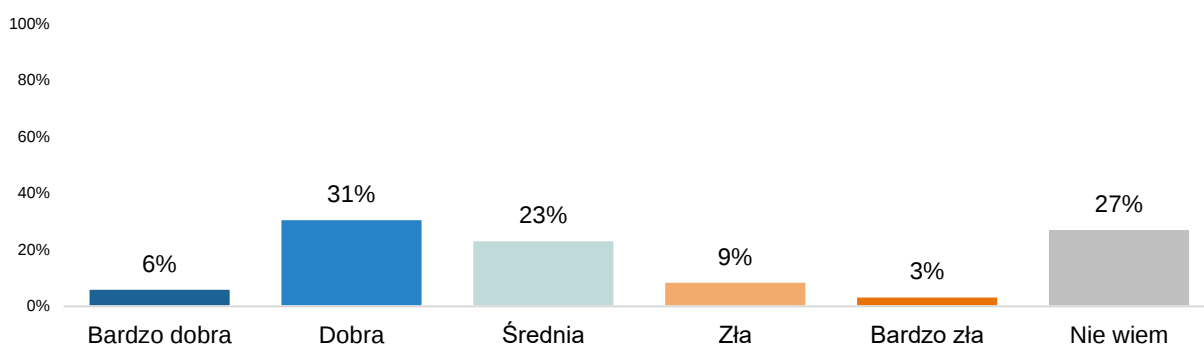
Rysunek 8 Jak ocenia Pan/Pani obecną sytuację finansową Państwa przedsiębiorstwa? (Podregiony)

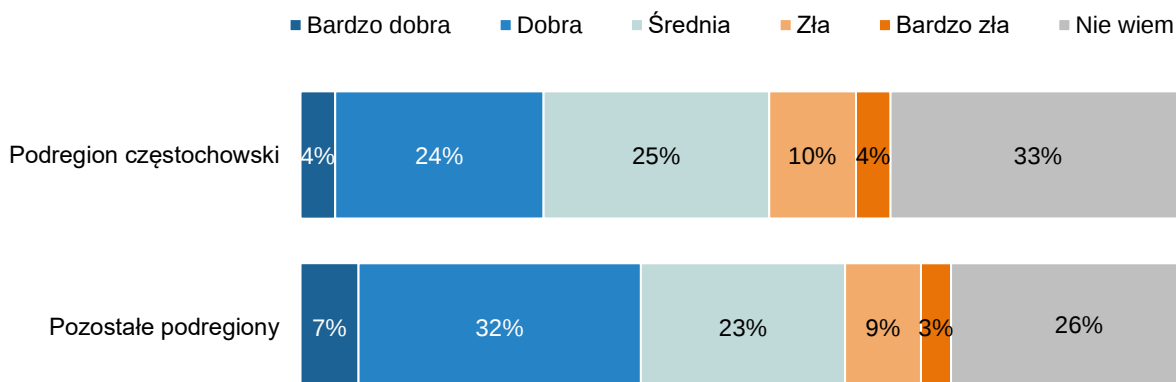
Prognozy dotyczące przyszłej kondycji finansowej firm są zróżnicowane, a wysoki odsetek odpowiedzi „nie wiem” (27%) wskazuje na znaczną niepewność wśród przedsiębiorców. Największa grupa respondentów przewiduje, że sytuacja ich firmy

będzie „dobra” (31%), natomiast 23% spodziewa się umiarkowanej stabilności („średnia” kondycja). Obawy o pogorszenie sytuacji wyraziło 13% badanych. Niski odsetek optymistów (6% wskazujących „bardzo dobrą” kondycję) może sugerować, że przedsiębiorcy działający w sektorach zagrożonych transformacją energetyczną dostrzegają ryzyka związane z nadchodzącymi zmianami rynkowymi i regulacyjnymi.

Rysunek 9 Jaka Pana/Pani zdaniem będzie kondycja firmy w okresie najbliższych 5 lat?

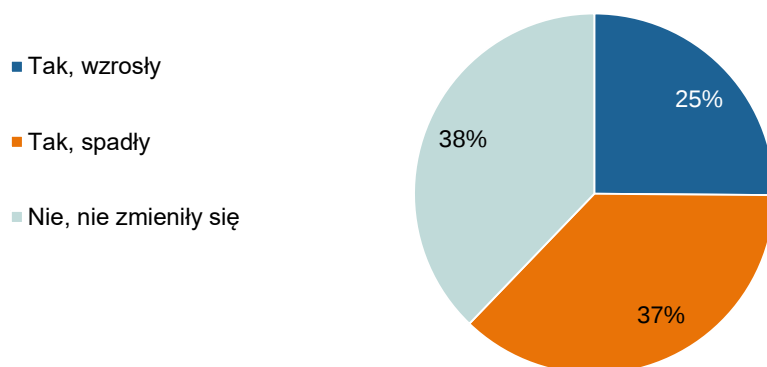

Rysunek 10 Jaka Pana/Pani zdaniem będzie kondycja firmy w okresie najbliższych 5 lat? (Podregiony)

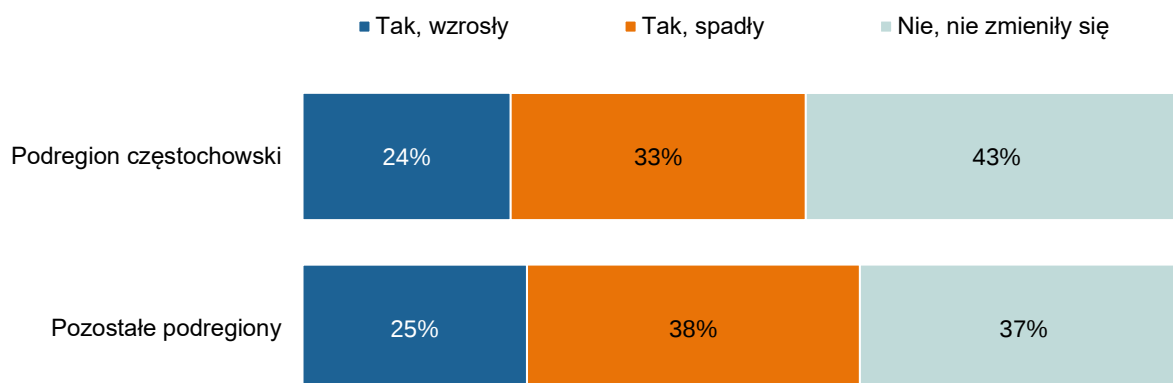

Wyniki pokazują, że wpływ dotychczasowej transformacji gospodarczej na przedsiębiorstwa nie jest jednolity i zależy od specyfiki danej branży oraz strategii adaptacyjnych firm. Ponad jedna trzecia firm (37%) odnotowała spadek zysków. Jednocześnie 25% przedsiębiorstw deklaruje wzrost dochodów. Największa grupa (38%) nie zauważyła istotnych zmian w poziomie zysków, co może oznaczać stabilizację w określonych segmentach rynku.

Rysunek 11 Czy wielkość zysków Państwa przedsiębiorstwa zmieniła się w okresie ostatnich 5 lat?

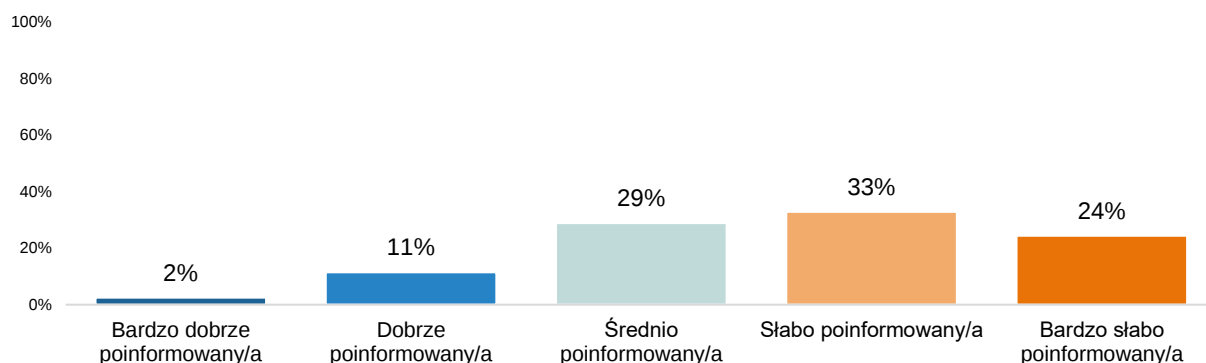
Rysunek 12 Czy wielkość zysków Państwa przedsiębiorstwa zmieniła się w okresie ostatnich 5 lat? (Podregiony)

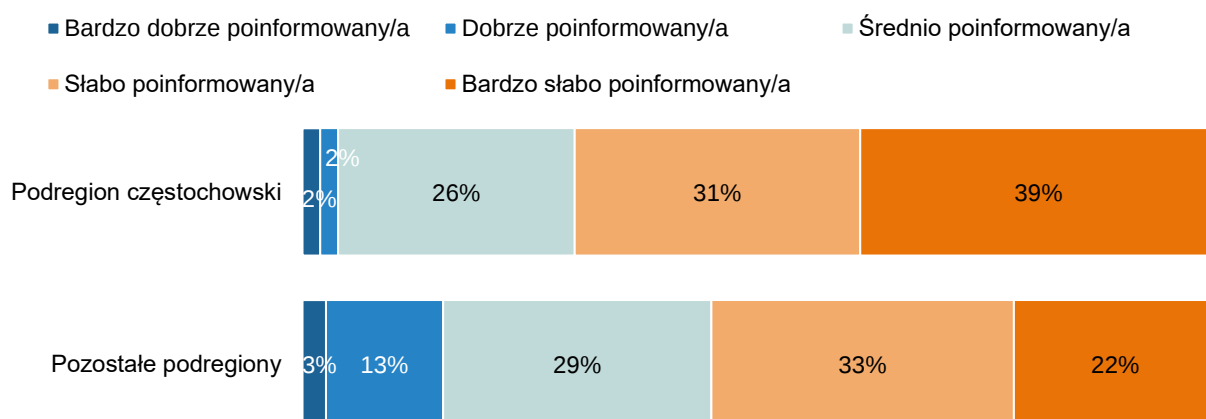
5.3 Komunikacja na temat transformacji energetycznej

Poziom informowania przedsiębiorców o planach transformacji energetycznej województwa śląskiego jest niski. Aż 57% badanych ocenia swoją wiedzę na ten temat jako „słabą” lub „bardzo słabą”, co wskazuje na istotne deficyty komunikacyjne w zakresie strategii zmian. Jedynie 13% respondentów deklaruje, że jest dobrze lub bardzo dobrze poinformowanych, natomiast 29% ocenia swój poziom wiedzy jako „średni”. Wyniki te sugerują konieczność intensyfikacji działań informacyjnych i edukacyjnych, szczególnie w kontekście przedsiębiorstw z branż najbardziej zagrożonych skutkami transformacji energetycznej.

Rysunek 13 Na ile jest Pan/Pani poinformowany/a na temat planów dotyczących transformacji energetycznej województwa śląskiego?

Rysunek 14 Na ile jest Pan/Pani poinformowany/a na temat planów dotyczących transformacji energetycznej województwa śląskiego? (Podregiony)

Stopień poinformowania danej firmy na temat transformacji energetycznej w regionie koreluje z poziomem przygotowania firm na wyzwania procesu transformacji.

Tabela 9 Stopień poinformowania firm na temat transformacji vs przygotowanie firm do transformacji

		Czy generalnie Pana/i firma jest przygotowana na zmiany związane z transformacją energetyczną województwa śląskiego?			
		Dobrze przygotowana	Częściowo przygotowana	Nieprzygotowana	Trudno powiedzieć
		(A)	(B)	(C)	(D)
Na ile jest Pan/Pani poinformowany/a na temat planów dotyczących transformacji energetycznej województwa śląskiego?	Bardzo dobrze poinformowany/a	9,5% B	1,1%	0,0% ¹	0,0% ¹
	Dobrze poinformowany/a	25,0% B C D	9,1%	7,1%	5,1%
	Średnio poinformowany/a	23,8%	36,0%	20,2%	27,1%
	Słabo poinformowany/a	28,6%	34,9%	36,9%	27,1%
	Bardzo słabo poinformowany/a	13,1%	18,9%	35,7% A B	40,7% A B

ABCD... RÓŻNICE ISTOTNE STATYSTYCZNIE. Litera przy liczbie wskazuje, od której kategorii dana komórka różni się w sposób istotny.

Głównym źródłem informacji na temat transformacji energetycznej województwa śląskiego dla przedsiębiorców są media ogólnopolskie – korzysta z nich aż 82% respondentów. Znacznie mniejszy odsetek (40%) czerpie wiedzę z mediów lokalnych. Pozostałe źródła, takie jak targi, konferencje czy webinary (26%), informacje od władz krajowych (25%) oraz specjalistycznych firm doradczych (25%), mają ograniczony zasięg. Szczególnie niski udział informacji przekazywanych przez samorządy (20%) i instytucje otoczenia biznesu (23%) może wskazywać na potrzebę wzmocnienia lokalnych mechanizmów komunikacji w obszarze transformacji energetycznej.

Rysunek 15 Z jakich źródeł czerpie Pan/Pani informacje na temat transformacji energetycznej województwa śląskiego?

Wśród odpowiedzi inne – pojawiły się:

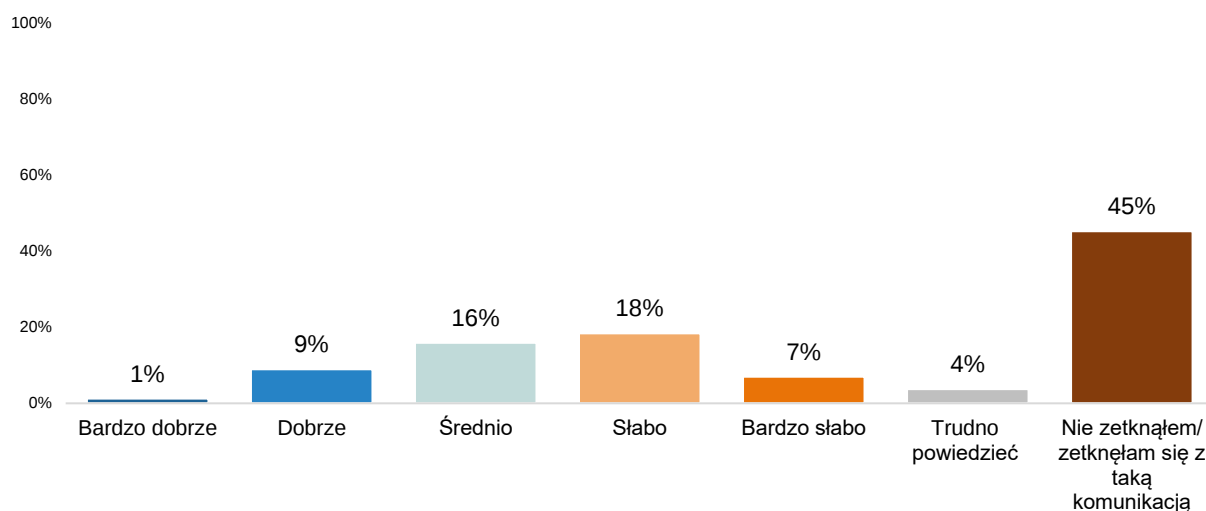
znajomi z branży
specjalistyczna literatura, czasopisma
poczta pantoflowa
firmy z branży z szerszym doświadczeniem
wytyczne UE, przepisy prawa, przetargi
zagraniczni kontrahenci
klienci firmy

Rysunek 16 Z jakich źródeł czerpie Pan/Pani informacje na temat transformacji energetycznej województwa śląskiego? (Podregiony)

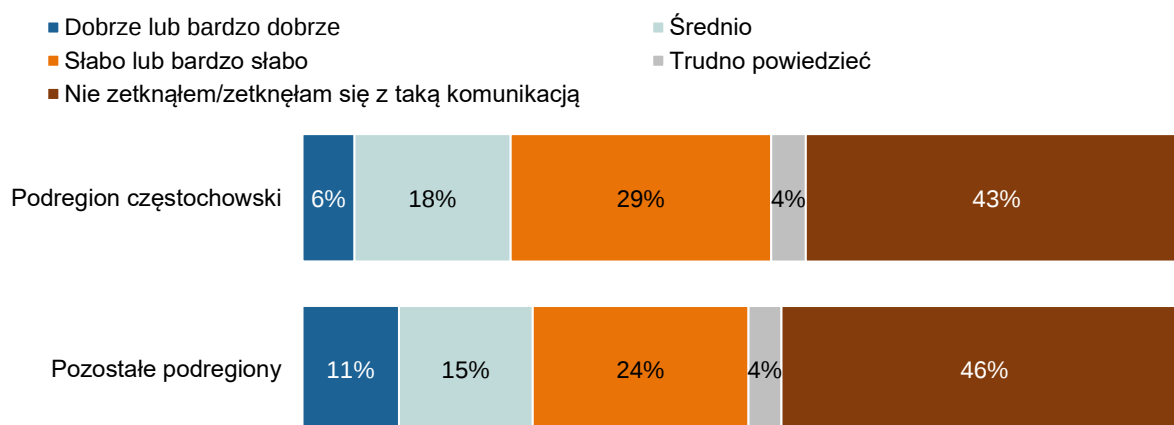

Wyniki badania wskazują na poważne braki w komunikacji władz samorządowych dotyczącej transformacji energetycznej. Aż 45% badanych przedsiębiorców deklaruje, że w ogóle nie zetknęło się z taką komunikacją, a kolejne 25% ocenia ją jako „słabą” lub „bardzo słabą”. Jedynie 10% badanych pozytywnie ocenia sposób przekazywania informacji przez władze lokalne i regionalne. Wyniki te sugerują konieczność intensyfikacji działań informacyjnych i konsultacyjnych. Brak skutecznej komunikacji może bowiem prowadzić do niepewności i oporu wobec planowanych zmian.

Rysunek 17 Jak ocenia Pan/Pani komunikację ze strony władz samorządowych lokalnych i regionalnych na temat transformacji energetycznej?

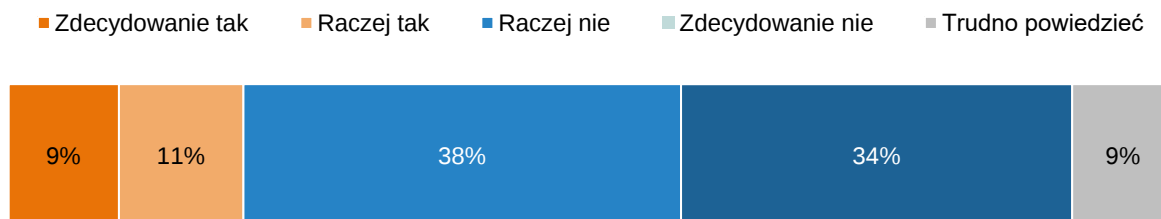
Rysunek 18 Jak ocenia Pan/Pani komunikację ze strony władz samorządowych lokalnych i regionalnych na temat transformacji energetycznej? (Podregiony)

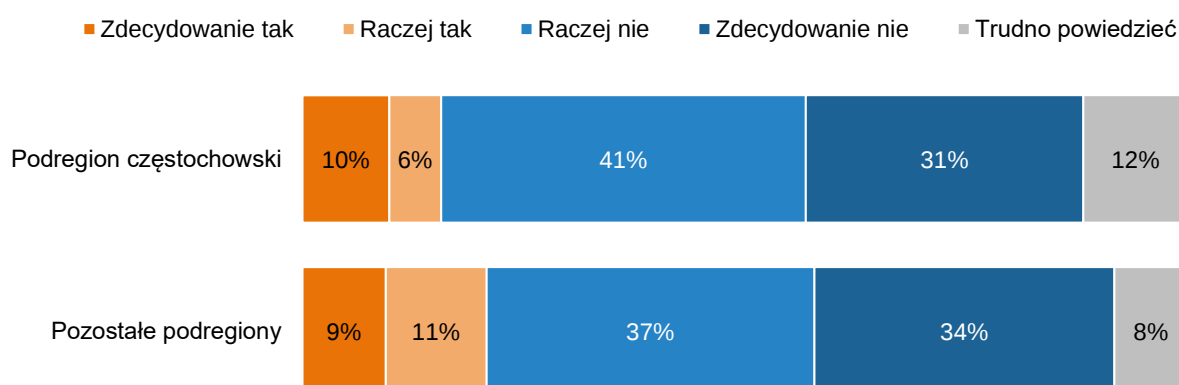
5.4 Postawy wobec transformacji

Większość badanych przedsiębiorców nie postrzega transformacji energetycznej województwa śląskiego jako zagrożenia dla swojej działalności – 38% odpowiedziało „raczej nie”, a 34% „zdecydowanie nie”. Jednocześnie 20% respondentów wyraża obawy związane z tym procesem, przy czym 9% uważa go za zdecydowane zagrożenie.

Rysunek 19 Czy generalnie uważa Pan/Pani, że transformacja energetyczna województwa śląskiego jest zagrożeniem dla Państwa firmy?

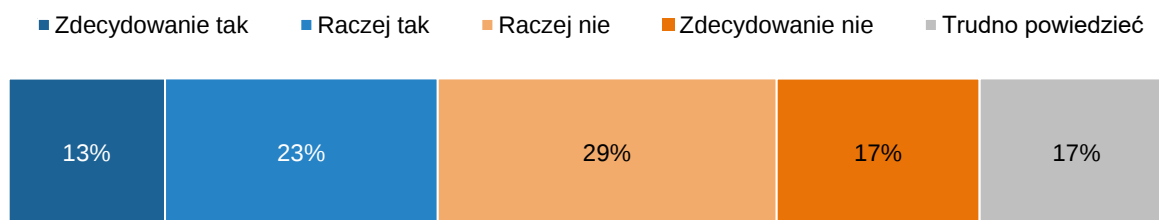

Rysunek 20 Czy generalnie uważa Pan/Pani, że transformacja energetyczna województwa śląskiego jest zagrożeniem dla Państwa firmy? (Podregiony)

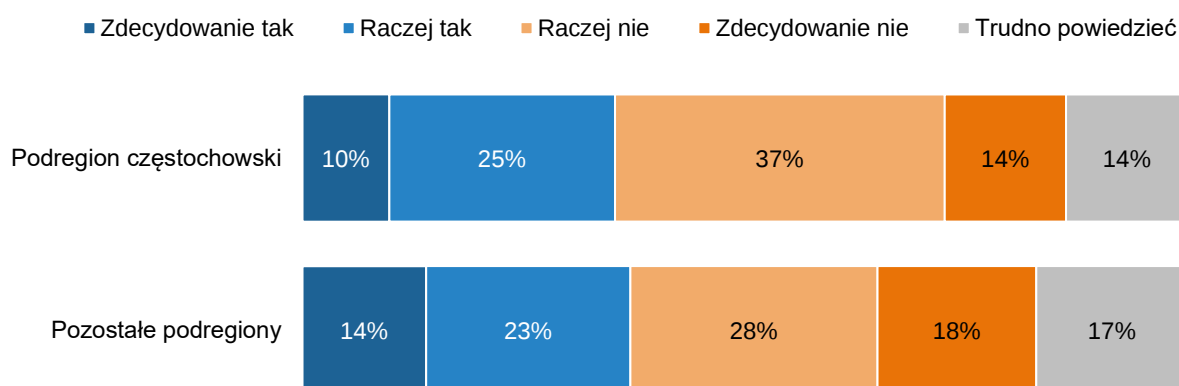

Opinie przedsiębiorców na temat transformacji energetycznej jako szansy dla ich firm są podzielone: choć część firm widzi w transformacji nowe możliwości, to jednak przeważająca liczba przedsiębiorstw pozostaje sceptyczna lub niepewna. Jedynie 36% respondentów dostrzega w transformacji potencjalne korzyści („zdecydowanie tak” – 13%, „raczej tak” – 23%), jednak większa grupa (46%) nie widzi w niej szansy („raczej nie” – 29%, „zdecydowanie nie” – 17%). Istotny odsetek (17%) wskazuje, że trudno im ocenić wpływ tego procesu na działalność firmy.

Rysunek 21 Czy generalnie uważa Pan/Pani, że transformacja energetyczna województwa śląskiego jest szansą dla Państwa firmy?

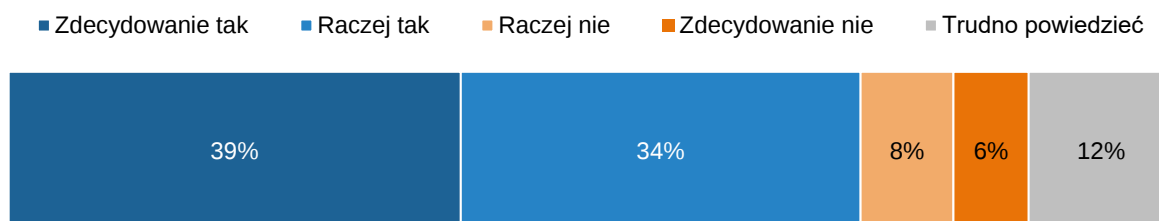

Rysunek 22 Czy generalnie uważa Pan/Pani, że transformacja energetyczna województwa śląskiego jest szansą dla Państwa firmy? (Podregiony)

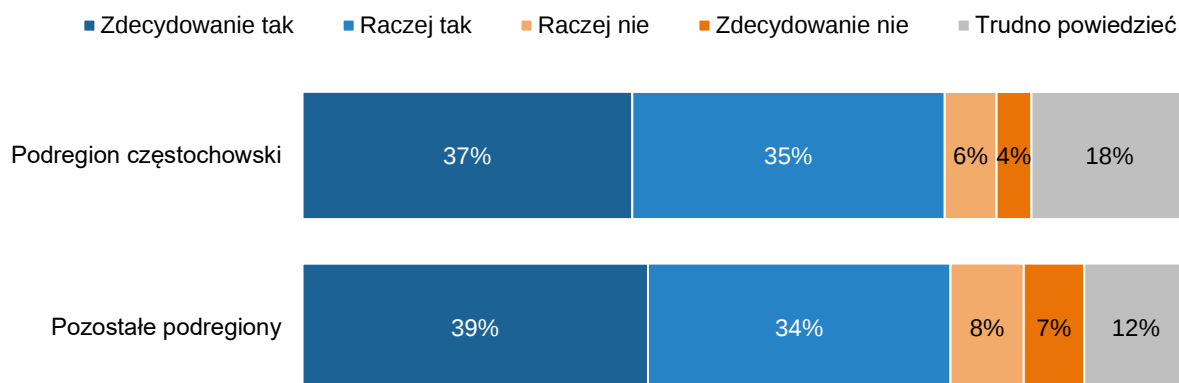

Zdecydowana większość przedsiębiorców uważa, że transformacja energetyczna w województwie śląskim jest potrzebna – 39% wskazało odpowiedź „zdecydowanie tak”, a 34% „raczej tak”. Przeciwnicy tego procesu stanowią mniejszość – 8% badanych uważa, że transformacja nie jest konieczna, a 6% wyraziło zdecydowany sprzeciw. Relatywnie wysoki odsetek osób niezdecydowanych (12%) może wskazywać na brak pełnej wiedzy o konsekwencjach tego procesu lub trudności w ocenie jego wpływu na gospodarkę regionu. Wyniki te sugerują, że wśród przedsiębiorców panuje ogólny konsensus co do potrzeby zmian, jednak istotne może być zapewnienie odpowiedniego wsparcia dla firm, aby proces ten był jak najmniej obciążający dla gospodarki.

Rysunek 23 Czy Pana/i zdaniem transformacja energetyczna w woj. śląskim jest potrzebna?

Rysunek 24 Czy Pana/i zdaniem transformacja energetyczna w woj. śląskim jest potrzebna? (Podregiony)

Wyniki badania pokazują, że wśród przedsiębiorstw działających w województwie śląskim istnieje szeroka świadomość kluczowych priorytetów transformacji energetycznej. Największe znaczenie przypisywane jest poprawie jakości powietrza poprzez likwidację zanieczyszczeń i smogu (86% wskazań), poprawie jakości wód poprzez lepsze gospodarowanie ściekami (86%) oraz obniżeniu energochłonności i emisyjności budynków (79%). Wysokim priorytetem dla regionu są także działania związane z odnawialnymi źródłami energii (75%), obniżeniem ogólnego zużycia energii (65%) oraz wzmacnianiem różnorodności biologicznej (81%). Priorytetowe znaczenie ma również selektywna zbiórka i recykling odpadów (79%) oraz stworzenie całłościowego systemu zarządzania regionalnego w obszarze transformacji energetycznej (57%).

Na refleksję zasługuje fakt, że najniżej w zestawieniu znalazło się „odejście od węgla” (jedynie 31% zapytanych uznaje dekarbonizację gospodarki regionu za priorytet). Stosunkowo niskie poziomy poparcia odnotowano także dla obniżenia emisyjności

CO₂ w transporcie (42%) oraz obniżenia emisyjności przez największe sektory gospodarki (54%). Może to oznaczać brak poczucia większości ankietowanych, że odejście od węgla jest faktycznie korzystne dla województwa śląskiego, a także odzwierciedlać niechęć do idei odejścia od samochodów spalinowych.

Dane dotyczące faktycznie podejmowanych działań pokazują, że poziom ich realizacji jest zróżnicowany. Najwięcej firm wdrożyło działania w zakresie selektywnej zbiórki i recyklingu odpadów (75%), co może wynikać z powszechności i uregulowania tego typu praktyk. Relatywnie wysoki poziom realizacji widoczny jest również w obszarze ograniczania emisji i energochłonności budynków (56%) oraz zwiększania udziału OZE w bilansie energetycznym (47%). Z kolei działania związane z poprawą jakości wód (31%) czy różnorodnością biologiczną (26%) podejmowane są znacznie rzadziej, co może wynikać z faktu, że nie każda firma ma bezpośredni wpływ na te obszary. Najniższy poziom realizacji dotyczy stworzenia systemowego zarządzania transformacją energetyczną w regionie – jest to jednak obszar, który w największym stopniu dotyczy samorządów, a nie sektora biznesu.

Podsumowując, wyniki badania pokazują, że duża część priorytetów transformacji energetycznej jest generalnie popierana przez przedsiębiorstwa, jednak ich wdrażanie w dużej mierze zależy od specyfiki branży oraz możliwości operacyjnych danej firmy.

- **Które z poniższych wyzwań związanych z transformacją energetyczną woj. śląskiego powinno być realizowane w regionie jako priorytet?**
- **Czy Państwa przedsiębiorstwo realizowało działania odpowiadające na poniższe wyzwania?**

Tabela 10 Które z poniższych wyzwań związanych z transformacją energetyczną woj. śląskiego powinno być realizowane w regionie jako priorytet? Czy Państwa przedsiębiorstwo realizowało działania odpowiadające na poniższe wyzwania?

NR	WYZWANIE	PRIORYTET	REALIZOWANO
1	Poprawa jakości powietrza poprzez likwidowanie zanieczyszczeń i smogu (w tym wymiana źródeł ogrzewania w domach na nisko-emisyjne lub ciepło systemowe)	86%	50%
2	Poprawa jakości wód poprzez lepsze gospodarowanie ściekami	86%	31%
3	Wzmacnianie różnorodności biologicznej (ograniczanie pestycydów, sadzenie zieleni)	81%	26%
4	Obniżenie energochłonności i emisyjności budynków	79%	56%
5	Zwiększenie poziomu selektywnej zbiórki i recyklingu odpadów	79%	75%
6	Transformacja społeczna – przygotowanie i dostosowanie społeczeństwa regionu do nowych warunków (wsparcie i informowanie, miejsca pracy, dostęp do energii dla gospodarstw domowych)	77%	22%
7	Zwiększenie poziomu wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii (OZE)	75%	47%
8	Obniżenie ogólnego zużycia energii oraz zapewnienie suwerenności energetycznej poprzez tworzenie energetyki rozproszonej	65%	34%
9	Stworzenie całościowego systemu zarządzania regionalnego w obszarze transformacji energetycznej (sieci współpracy, koordynacja działań, dokumenty strategiczne wraz z budżetem, harmonogramem i personelem zarządczym itp.)	57%	10%
10	Obniżenie emisji gazów cieplarnianych przez największe sektory gospodarki (energetyka, przemysł, budownictwo, transport, rolnictwo i in.)	54%	42%
11	Obniżenie emisyjności CO ₂ w transporcie poprzez zwiększenie udziału pojazdów bezemisyjnych / na paliwa alternatywne, w tym na energię elektryczną z OZE, zwiększenie udziału transportu kolejowego itp.	42%	28%
12	Dekarbonizacja gospodarki regionu – odejście od węgla	31%	30%

Tabela 11 Które z poniższych wyzwań związanych z transformacją energetyczną woj. śląskiego powinno być realizowane w regionie jako priorytet? (Podregiony)

NR	WYZWANIE - PRIORYTET DLA REGIONU	Podregion częstochowski	Pozostałe podregiony
1	Poprawa jakości powietrza poprzez likwidowanie zanieczyszczeń i smogu (w tym wymiana źródeł ogrzewania w domach na nisko-emisyjne lub ciepło systemowe)	80%	87%
2	Poprawa jakości wód poprzez lepsze gospodarowanie ściekami	82%	86%
3	Wzmacnianie różnorodności biologicznej (ograniczanie pestycydów, sadzenie zieleni)	78%	82%
4	Obniżenie energochłonności i emisyjności budynków	76%	80%
5	Zwiększenie poziomu selektywnej zbiórki i recyklingu odpadów	75%	79%
6	Transformacja społeczna – przygotowanie i dostosowanie społeczeństwa regionu do nowych warunków (wsparcie i informowanie, miejsca pracy, dostęp do energii dla gospodarstw domowych)	75%	77%
7	Zwiększenie poziomu wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii (OZE)	78%	75%
8	Obniżenie ogólnego zużycia energii oraz zapewnienie suwerenności energetycznej poprzez tworzenie energetyki rozproszonej	75%	64%
9	Stworzenie całościowego systemu zarządzania regionalnego w obszarze transformacji energetycznej (sieci współpracy, koordynacja działań, dokumenty strategiczne wraz z budżetem, harmonogramem i personelem zarządczym itp.)	51%	57%
10	Obniżenie emisji gazów cieplarnianych przez największe sektory gospodarki (energetyka, przemysł, budownictwo, transport, rolnictwo i in.)	41%	55%
11	Obniżenie emisyjności CO ₂ w transporcie poprzez zwiększenie udziału pojazdów bezemisyjnych / na paliwa alternatywne, w tym na energię elektryczną z OZE, zwiększenie udziału transportu kolejowego itp.	39%	43%
12	Dekarbonizacja gospodarki regionu – odejście od węgla	22%	32%

Tabela 12 Czy Państwa przedsiębiorstwo realizowało działania odpowiadające na poniższe wyzwania? (Podregiony)

NR	WYZWANIE - REALIZOWANE	Podregion częstochowski	Pozostałe podregiony
1	Poprawa jakości powietrza poprzez likwidowanie zanieczyszczeń i smogu (w tym wymiana źródeł ogrzewania w domach na nisko-emisyjne lub ciepło systemowe)	 49%	 50%
2	Poprawa jakości wód poprzez lepsze gospodarowanie ściekami	 31%	 30%
3	Wzmacnianie różnorodności biologicznej (ograniczanie pestycydów, sadzenie zieleni)	 37%	 24%
4	Obniżenie energochłonności i emisyjności budynków	 71%	 54%
5	Zwiększenie poziomu selektywnej zbiórki i recyklingu odpadów	 76%	 75%
6	Transformacja społeczna – przygotowanie i dostosowanie społeczeństwa regionu do nowych warunków (wsparcie i informowanie, miejsca pracy, dostęp do energii dla gospodarstw domowych)	 24%	 22%
7	Zwiększenie poziomu wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii (OZE)	 49%	 47%
8	Obniżenie ogólnego zużycia energii oraz zapewnienie suwerenności energetycznej poprzez tworzenie energetyki rozproszonej	 43%	 32%
9	Stworzenie całościowego systemu zarządzania regionalnego w obszarze transformacji energetycznej (sieci współpracy, koordynacja działań, dokumenty strategiczne wraz z budżetem, harmonogramem i personelem zarządczym itp.)	 14%	 9%
10	Obniżenie emisji gazów cieplarnianych przez największe sektory gospodarki (energetyka, przemysł, budownictwo, transport, rolnictwo i in.)	 41%	 42%
11	Obniżenie emisyjności CO ₂ w transporcie poprzez zwiększenie udziału pojazdów bezemisyjnych / na paliwa alternatywne, w tym na energię elektryczną z OZE, zwiększenie udziału transportu kolejowego itp.	 22%	 29%
12	Dekarbonizacja gospodarki regionu – odejście od węgla	 25%	 31%

Stosunek do poszczególnych priorytetów jest zróżnicowany w części badanych podgrup. Poniżej przedstawiono wizualizację zmiennych, które różnicują wypowiedzi respondentów.

W kwestii poparcia dla dekarbonizacji gospodarki regionu... :

- Większe firmy częściej wyrażają poparcie dla dekarbonizacji
- Firmy słabiej przygotowane do transformacji rzadziej popierają dekarbonizację

Tabela 13 Poparcie dla dekarbonizacji vs wielkość przychodów firm

		Jaka jest wielkość przychodów Państwa przedsiębiorstwa?			
		Poniżej 1 mln zł rocznie	1-10 mln zł rocznie	11-50 mln zł rocznie	Powyżej 50 mln zł rocznie
		(A)	(B)	(C)	(D)
Priorytet dla regionu: Dekarbonizacja gospodarki regionu – odejście od węgla	Tak	27,7%	31,3%	32,8%	51,5% A
	Nie	67,4% D	60,7%	55,2%	39,4%
	Nie wiem	5,0%	8,0%	11,9%	9,1%

ABCD... RÓŻNICE ISTOTNE STATYSTYCZNIE. Litera przy liczbie wskazuje, od której kategorii dana komórka różni się w sposób istotny.

Tabela 14 Poparcie dla dekarbonizacji vs przygotowanie firm do transformacji

		Czy generalnie Pana/i firma jest przygotowana na zmiany związane z transformacją energetyczną województwa śląskiego?			
		Dobrze przygotowana	Częściowo przygotowana	Nieprzygotowana	Trudno powiedzieć
		(A)	(B)	(C)	(D)
Priorytet dla regionu: Dekarbonizacja gospodarki regionu – odejście od węgla	Tak	42,9% C D	36,0% C	17,9%	18,6%
	Nie	51,2%	56,0%	78,6% A B	59,3%
	Nie wiem	6,0%	8,0%	3,6%	22,0% A B C

ABCD... RÓŻNICE ISTOTNE STATYSTYCZNIE. Litera przy liczbie wskazuje, od której kategorii dana komórka różni się w sposób istotny.

Na potrzeby analiz zdefiniowano dwie grupy: zwolenników transformacji energetycznej (osoby, które udzieliły odpowiedzi twierdzącej na pytanie, czy transformacja energetyczna jest potrzebna [pyt. 13 w kwestionariuszu dla firm, zob. aneks]), oraz przeciwników transformacji energetycznej (osoby, które udzieliły odpowiedzi przeczącej na to pytanie).

Analiza stosunku badanych do poszczególnych wyzwań związanych z transformacją energetyczną pokazała, że nie wszystkie wyzwania są w równym stopniu popierane lub odrzucane wśród zwolenników i przeciwników transformacji. Najniższe poparcie zarówno wśród zwolenników jak i przeciwników transformacji energetycznej obserwujemy wobec wyzwania dekarbonizacji gospodarki regionu (brak uznania za priorytet dla regionu wśród 95% przeciwników i 50 % zwolenników) oraz obniżenia

emisyjności w transporcie (brak uznania za priorytet dla regionu wśród 85% przeciwników i 44% zwolenników).

A. Najsłabsze poparcie wśród przeciwników transformacji dotyczy takich wyzwań jak:

- Dekarbonizacja gospodarki regionu – odejście od węgla
- Obniżenie emisyjności CO₂ w transporcie poprzez zwiększenie udziału pojazdów bezemisyjnych / na paliwa alternatywne (...)
- Obniżenie emisji gazów cieplarnianych przez największe sektory gospodarki (energetyka, przemysł, budownictwo, transport, rolnictwo i in.)

B. Największe poparcie wśród przeciwników transformacji dotyczy wyzwań:

- Zwiększenie poziomu selektywnej zbiórki i recyklingu odpadów
- Poprawa jakości powietrza poprzez likwidowanie zanieczyszczeń i smogu (w tym wymiana źródeł ogrzewania w domach (...))
- Poprawa jakości wód poprzez lepsze gospodarowanie ściekami
- Wzmacnianie różnorodności biologicznej (ograniczanie pestycydów, zieleni)

C. Zdania wśród przeciwników są podzielone dla takich wyzwań jak:

- Zwiększenie poziomu wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii (OZE)
- Transformacja społeczna – przygotowanie i dostosowanie społeczeństwa regionu do nowych warunków

Poniższa tabela ukazuje, które wyzwania procesu transformacji powinny być szczególnie wyjaśniane i komunikowane przedsiębiorcom regionu, aby rozwiewać ich obawy i tym samym niwelować negatywne nastawienie do proekologicznych zmian. Kolorem pomarańczowym oznaczono wysokie odsetki odpowiedzi „nie” – czyli kwestie, które trzeba szczególnie wyjaśniać w komunikacji. Kolorem zielonym oznaczono kwestie, które generalnie są popierane przez wszystkich, a kolorem żółtym wyzwania, co do których zdania przeciwników są podzielone.

W przypadku dekarbonizacji i obniżenia emisyjności w transporcie zarówno zwolennicy jak i przeciwnicy transformacji deklarują niskie poparcie dla działań.

Tabela 15 Priorytety dla regionu vs stopień poparcia dla transformacji

		Czy Pana/i zdaniem transformacja energetyczna w woj. śląskim jest potrzebna?		
		Zwolennicy	Przeciwnicy	Trudno powiedzieć
		(A)	(B)	(C)
Priorytet dla regionu: Obniżenie emisji gazów cieplarnianych przez największe sektory gospodarki (energetyka, przemysł, budownictwo, transport, rolnictwo i in.)	Tak	64,6% B C	15,5%	32,0%
	Nie	28,9%	77,6% A C	48,0% A
	Nie wiem	6,5%	6,9%	20,0% A
Priorytet dla regionu: Dekarbonizacja gospodarki regionu – odejście od węgla	Tak	39,5% B C	3,4%	14,0%
	Nie	50,3%	94,8% A C	78,0% A
	Nie wiem	10,2%	1,7%	8,0%
Priorytet dla regionu: Zwiększenie poziomu selektywnej zbiórki i recyklingu odpadów	Tak	81,6% B	65,5%	76,0%
	Nie	17,0%	25,9%	12,0%
	Nie wiem	1,4%	8,6% A	12,0% A
Priorytet dla regionu: Obniżenie emisyjności CO ₂ w transporcie poprzez zwiększenie udziału pojazdów bezemisyjnych / na paliwa alternatywne, w tym na energię elektryczną z OZE, zwiększenie udziału transportu kolejowego itp.	Tak	48,6% B	6,9%	46,0% B
	Nie	43,9%	84,5% A C	44,0%
	Nie wiem	7,5%	8,6%	10,0%
Priorytet dla regionu: Poprawa jakości powietrza poprzez likwidowanie zanieczyszczeń i smogu (w tym wymiana źródeł ogrzewania w domach na nisko-emisyjne lub ciepło systemowe)	Tak	90,8% B C	69,0%	78,0%
	Nie	6,5%	20,7% A	14,0%
	Nie wiem	2,7%	10,3% A	8,0%
Priorytet dla regionu: Poprawa jakości wód poprzez lepsze gospodarowanie ściekami	Tak	86,7%	81,0%	84,0%
	Nie	8,2%	13,8%	12,0%
	Nie wiem	5,1%	5,2%	4,0%
Priorytet dla regionu: Wzmacnianie różnorodności biologicznej (ograniczenie pestycydów, sadzenie zieleni)	Tak	83,0%	72,4%	82,0%
	Nie	12,9%	24,1%	14,0%
	Nie wiem	4,1%	3,4%	4,0%
Priorytet dla regionu: Zwiększenie poziomu wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii (OZE)	Tak	83,7% B C	48,3%	58,0%
	Nie	12,2%	43,1% A	28,0% A
	Nie wiem	4,1%	8,6%	14,0% A
Priorytet dla regionu: Obniżenie ogólnego zużycia energii oraz zapewnienie suwerenności energetycznej poprzez tworzenie energetyki rozproszonej	Tak	71,1% B C	46,6%	52,0%
	Nie	13,6%	36,2% A	22,0%

	Nie wiem	15,3%	17,2%	26,0%
Priorytet dla regionu: Obniżenie energochłonności i emisyjności budynków	Tak	84,0% B	62,1%	72,0%
	Nie	12,2%	36,2% A	22,0%
	Nie wiem	3,7%	1,7%	6,0%
Priorytet dla regionu: Transformacja społeczna – przygotowanie i dostosowanie społeczeństwa regionu do nowych warunków (wsparcie i informowanie, miejsca pracy, dostęp do energii dla gospodarstw domowych)	Tak	84,7% B C	48,3%	66,0%
	Nie	10,9%	39,7% A	26,0% A
	Nie wiem	4,4%	12,1%	8,0%
Priorytet dla regionu: Stworzenie całościowego systemu zarządzania regionalnego w obszarze transformacji energetycznej (sieci współpracy, koordynacja działań, dokumenty strategiczne wraz z budżetem, harmonogramem i personelem zarządczym itp.)	Tak	63,3% B C	34,5%	42,0%
	Nie	22,4%	53,4% A	34,0%
	Nie wiem	14,3%	12,1%	24,0%

ABCD... RÓŻNICE ISTOTNE STATYSTYCZNIE. Litera przy liczbie wskazuje, od której kategorii dana komórka różni się w sposób istotny.

Firmy, które realizowały działania w ramach poszczególnych wyzwań transformacji, zostały poproszone o podanie przykładów takich działań. Fotowoltaika dominuje wśród strategii redukcji emisji – najczęściej wymienianym działaniem jest instalacja paneli fotowoltaicznych. Fotowoltaika i pompy ciepła są także wymieniane jako narzędzia dekarbonizacji oraz jako działania wspierające rozwój OZE i energetyki rozproszonej. Firmy stosunkowo często wskazują, że przeszły z węgla na gaz i energię elektryczną (wymiana starych pieców na niskoemisyjne źródła ogrzewania). Zmiana sposobu ogrzewania jest także wymieniana jako działanie mające na celu poprawę jakości powietrza i redukcję smogu. Stosunkowo rozpowszechnionym działaniem jest segregacja odpadów. Transport również stanowi obszar zmian, część przedsiębiorstw inwestuje w samochody elektryczne, a także auta z napędem hybrydowym. Firmy realizują także działania związane z ochroną wód (podłączenie do kanalizacji miejskiej, budowa własnych oczyszczalni ścieków), a także podnoszą efektywność energetyczną budynków przez ich docieplanie. O obszarze transformacji społecznej najczęstsze wskazywane działania to szkolenia dla pracowników.

Proszę podać przykłady działań, które firma realizowała w odpowiedzi na wyżej wymienione wyzwania.

Tabela 16 Proszę podać przykłady działań, które firma realizowała w odpowiedzi na wyżej wymienione wyzwania.

Obniżenie emisji gazów cieplarnianych – przykłady działań firm	Liczba wskazań
Instalacja fotowoltaiki (OZE)	78
Przejsięcie z węgla na ogrzewanie gazowe/elektryczne	25
Modernizacja systemów grzewczych (kotły gazowe, niskoemisyjne piece, rekuperacja ciepła)	18
Pompy ciepła (jako alternatywa dla tradycyjnych źródeł ciepła)	14
Redukcja emisji w transporcie (zakup samochodów elektrycznych, wymiana floty na niskoemisyjną, filtry spalin)	12
Termomodernizacja budynków (ocieplenie, wymiana okien, poprawa izolacji)	11
Odzysk i optymalizacja energii (odzysk ciepła odpadowego, monitoring zużycia energii, optymalizacja procesów energetycznych)	9
Zmniejszenie zużycia paliw kopalnych (biomasa, paliwa alternatywne, ograniczenie spalania węgla i gazu)	7
Wykorzystanie zielonej energii (zakup energii z OZE, farmy wiatrowe, elektrownie wodne)	6
Zmiana technologii produkcji na bardziej energooszczędne	6
Selektywna zbiórka odpadów i recykling jako sposób na redukcję emisji	3

Dekarbonizacja gospodarki regionu – odejście od węgla – przykłady działań firm	Liczba wskazań
Instalacja fotowoltaiki (OZE)	48
Przejsięcie z węgla na ogrzewanie gazowe/elektryczne	32
Pompy ciepła jako alternatywa dla tradycyjnych źródeł ciepła	18
Rezygnacja z węgla w procesach produkcyjnych i ogrzewaniu	15
Modernizacja systemów grzewczych (kotły gazowe, niskoemisyjne piece, rekuperacja ciepła)	14
Termomodernizacja budynków (ocieplenie, wymiana okien, poprawa izolacji)	9
Zmniejszenie zużycia paliw kopalnych (biomasa, paliwa alternatywne, ograniczenie spalania węgla i gazu)	7
Wykorzystanie zielonej energii (zakup energii z OZE, farmy wiatrowe, elektrownie wodne)	5
Zmiana technologii produkcji na bardziej energooszczędne	5

Zwiększenie poziomu selektywnej zbiórki i recyklingu odpadów – przykłady działań firm	Liczba wskazań
Segregacja odpadów w firmie	72
Recykling odpadów (wewnętrzny lub zewnętrzny)	16

Selektywna zbiórka odpadów zgodnie z przepisami	10
Współpraca z firmami zajmującymi się recyklingiem	8
Podpisanie umów na odbiór odpadów selektywnych	7
Wdrożenie systemów zarządzania odpadami (np. BDO, ISO, normy środowiskowe)	6
Zmniejszenie ilości odpadów na etapie produkcji	5
Wykorzystanie surowców wtórnych w procesach produkcyjnych	4

Obniżenie emisyjności CO2 w transporcie – przykłady działań firm	Liczba wskazań
Zakup lub użytkowanie samochodów elektrycznych	34
Zakup lub użytkowanie samochodów hybrydowych	24
Modernizacja floty na pojazdy spełniające normy emisji EURO 5/6	18
Optymalizacja zużycia paliwa (np. wybór przewoźników, ograniczenie transportu)	10
Inwestycje w infrastrukturę ładowania pojazdów elektrycznych	7
Wymiana pojazdów ciężarowych i taboru na mniej emisyjny	6
Transport wewnętrzny na pojazdach elektrycznych (wózki widłowe, platformy)	5
Współpraca z firmami transportowymi spełniającymi normy ekologiczne	4

Poprawa jakości powietrza poprzez likwidowanie zanieczyszczeń i smogu – przykłady działań firm	Liczba wskazań
Montaż instalacji fotowoltaicznych	19
Ogrzewanie gazowe zamiast węglowego	14
Wykorzystanie pomp ciepła	11
Likwidacja pieców/kotłów węglowych	10
Instalacja nowoczesnych filtrów na emitorach spalin	8
Termomodernizacja budynków	6
Zastosowanie alternatywnych źródeł energii (np. OZE, biomasa, rekuperacja)	5
Monitoring jakości powietrza i emisji	4
Optymalizacja procesów produkcji pod kątem redukcji emisji	4

Zmniejszenie zużycia opału i paliw stałych	3
--	---

Poprawa jakości wód poprzez lepsze gospodarowanie ściekami – przykłady działań firm	Liczba wskazań
Podłączenie do kanalizacji miejskiej	18
Posiadanie własnej oczyszczalni ścieków	12
Ograniczenie zużycia wody i minimalizacja ścieków	8
Monitoring i analiza jakości ścieków	6
Instalacja separatorów i filtrów ściekowych	5
Oddawanie ścieków do oczyszczalni przez zewnętrzne firmy	4
Wykorzystanie obiegu zamkniętego wody technologicznej	3
Zbiórka i wykorzystanie deszczówki	3
Rezygnacja z szamb i przejście na kanalizację	3

Wzmacnianie różnorodności biologicznej – przykłady działań firm	Liczba wskazań
Sadzenie drzew na terenie firmy	28
Sadzenie zieleni, trawy i krzewów	24
Dbanie o istniejącą roślinność wokół firmy	15
Brak stosowania pestycydów	7
Tworzenie terenów zielonych i skwerów	5
Zagospodarowanie terenów przemysłowych poprzez zielen	3
Udział w akcjach sadzenia zieleni	2

Zwiększenie poziomu wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii (OZE) – przykłady działań firm	Liczba wskazań
Instalacja fotowoltaiki	74
Fotowoltaika + pompy ciepła	6
Panele solarne i kolektory słoneczne	6
Zakup energii z OZE od dostawców	6
Elektrownie wiatrowe i turbiny wiatrowe	4

Magazyny energii	3
Wykorzystanie energii z biomasy / biogazu	3

Obniżenie ogólnego zużycia energii oraz zapewnienie suwerenności energetycznej – przykłady działań firm	Liczba wskazań
Instalacja fotowoltaiki	40
Wymiana oświetlenia na LED	12
Pompy ciepła	6
Fotowoltaika + magazyny energii	4
Optymalizacja zużycia energii w procesach przemysłowych	3
Odzysk ciepła odpadowego	3
Zakup energii z OZE od dostawców	3
Wymiana urządzeń na energooszczędne	3
Budowa farmy wiatrowej / turbin wiatrowych	2

Obniżenie energochłonności i emisyjności budynków – przykłady działań firm	Liczba wskazań
Ocieplenie budynków	67
Wymiana okien i stolarki okiennej	12
Termoizolacja budynków	10
Budowa nowych budynków zgodnych z normami energetycznymi	6
Wymiana dachu / poprawa izolacji dachów	6
Modernizacja budynków	5
Wymiana oświetlenia na LED	3
Odzysk ciepła i rekuperacja	3

Transformacja społeczna – przykłady działań firm	Liczba wskazań
Szkolenia pracowników	14
Uwrażliwianie pracowników na ekologię	8
Informowanie i edukacja klientów	7

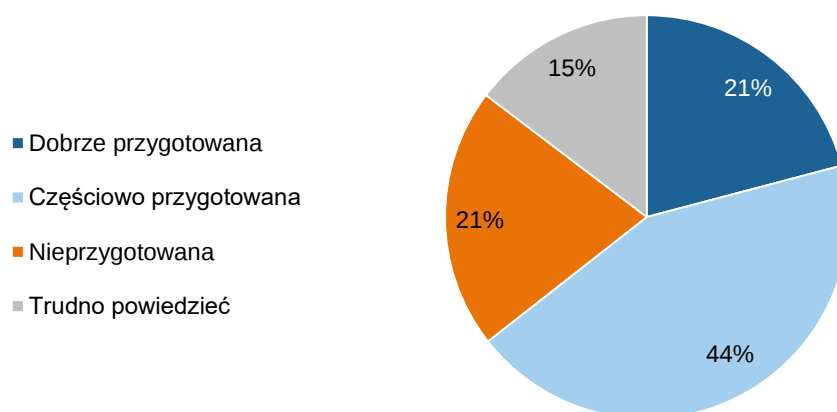
Prowadzenie kampanii informacyjnych	4
Pogadanki z pracownikami	3
Udział w wydarzeniach branżowych i konferencjach	3
Współpraca z samorządami i organizacjami	2

Stworzenie całościowego systemu zarządzania regionalnego w obszarze transformacji energetycznej – przykłady działań firm	Liczba wskazań
Aktywny udział w regionalnych inicjatywach	5
Tworzenie klastrów energii i współpraca z samorządami	4
Opracowanie strategii i dokumentacji	3
Szkolenia pracowników	2

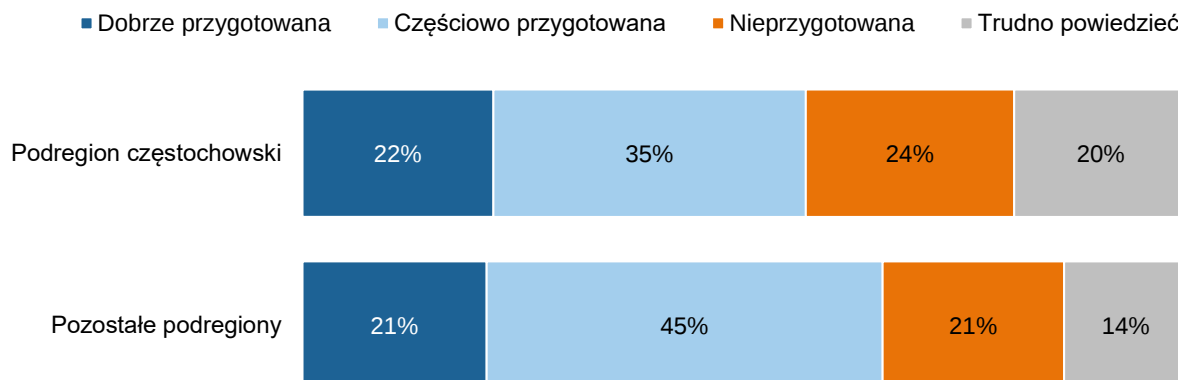
5.5 Przygotowanie firm do transformacji energetycznej

Poziom przygotowania przedsiębiorstw do transformacji energetycznej województwa śląskiego jest zróżnicowany. Największa grupa (44%) deklaruje częściowe przygotowanie, co sugeruje, że firmy podejmują działania dostosowawcze, ale mogą nadal potrzebować wsparcia. Jedynie 21% przedsiębiorstw ocenia swoje przygotowanie jako dobre, podczas gdy taki sam odsetek (21%) przyznaje, że jest całkowicie nieprzygotowany. Znacząca część respondentów (15%) nie potrafi określić swojego poziomu gotowości.

Rysunek 25 Czy generalnie Pana/i firma jest przygotowana na zmiany związane z transformacją energetyczną województwa śląskiego?

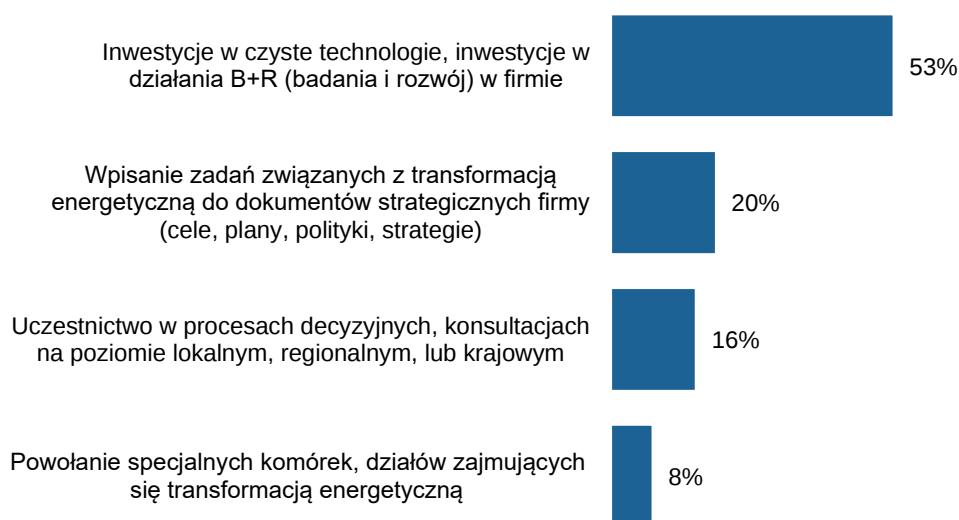

Rysunek 26 Czy generalnie Pana/i firma jest przygotowana na zmiany związane z transformacją energetyczną województwa śląskiego? (Podregiony)

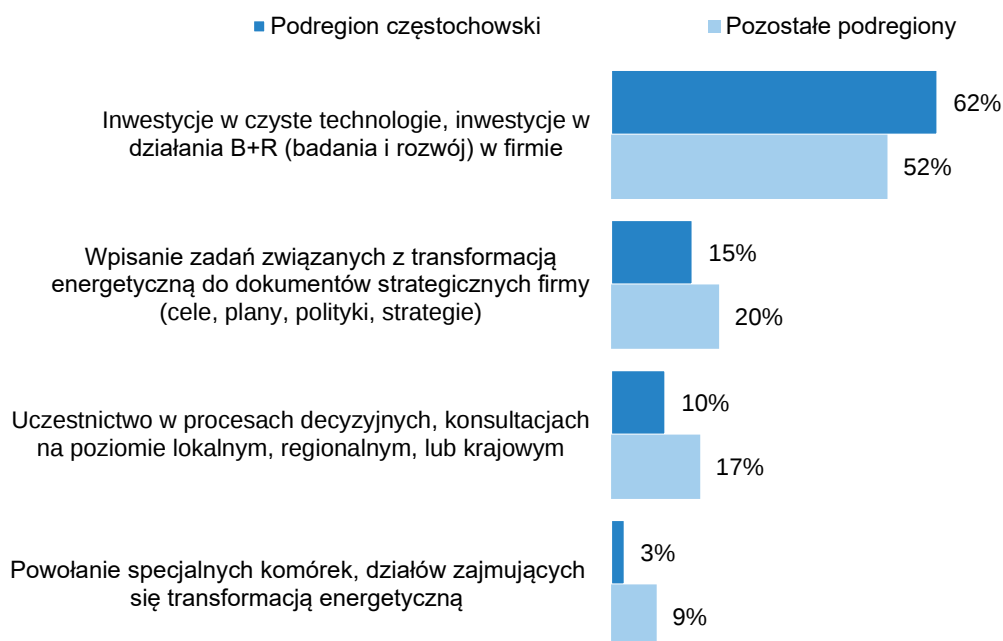
Najczęstszym działaniem podejmowanym przez przedsiębiorstwa w ramach przygotowań do transformacji energetycznej są inwestycje w czyste technologie oraz działania B+R. Znacznie rzadziej przedsiębiorstwa uwzględniają transformację energetyczną w swoich dokumentach strategicznych lub angażują się w procesy decyzyjne i konsultacje na różnych szczeblach. Niewielki odsetek firm zdecydował się na powołanie specjalnych komórek lub działów zajmujących się transformacją. Wyniki te sugerują, że większość działań koncentruje się na aspektach technologicznych, podczas gdy zmiany organizacyjne i strategiczne wciąż pozostają na dalszym planie.

Rysunek 27 Które działania związane z przygotowaniem się do zmian związanych z transformacją energetyczną Pana/i firma już podjęła / zrealizowała?

Odpowiadają firmy, które są przynajmniej częściowo przygotowane na transformację

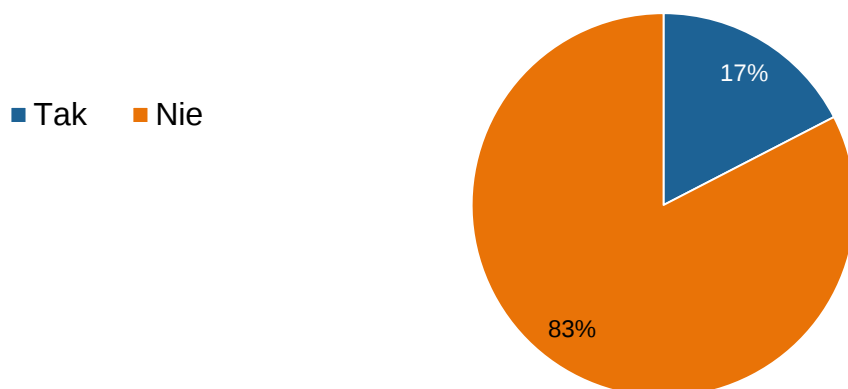
Rysunek 28 Które działania związane z przygotowaniem się do zmian związanych z transformacją energetyczną Pana/i firma już podjęła / zrealizowała? (Podregiony)

Odpowiadają firmy, które są przynajmniej częściowo przygotowane na transformację

Zdecydowana większość badanych przedsiębiorstw (83%) nie jest członkiem żadnej sieci, zrzeszenia branżowego, klastra ani izby gospodarczej. Jedynie 17% firm deklaruje przynależność do tego typu organizacji. Niski poziom uczestnictwa w strukturach zrzeszających przedsiębiorców może oznaczać brak współpracy między firmami w zakresie wymiany wiedzy i wspólnego przygotowania do wyzwań związanych z transformacją energetyczną. Może to również sugerować potrzebę intensyfikacji działań mających na celu zachęcenie firm do większego zaangażowania w organizacje branżowe, które mogą stanowić istotne wsparcie w procesie zmian.

Rysunek 29 Czy Pana/i firma jest członkiem sieci, zrzeszenia branżowego, klastra, izby gospodarczej?

JEŚLI TAK

Tabela 17 Jeśli tak, proszę podać nazwy tych organizacji?

Zestawienie odpowiedzi otwartych
Beskidzka Izba Handlu
CECH
Cech Rzemiosł Różnych
Cech Rzemiosł Różnych - Izba Rzemieślnicza
Cech Rzemiosł Różnych (Racibórz)
Cech Rzemiosł w Bielsku Białej
Cech Rzemiosł w Kłobucku
Cech Rzemiosł w Mikołowie
GIP-H
Izba Gospodarcza Częstochowa
Izba Gospodarcza Wodociągi Polskie
Izba Gospodarcza Wód Polskich
Izba Inżynierów Budownictwa
Izba Konstrukcji Stalowych
Izba Rzemieślnicza w Katowicach
Klaster energetyczny
Klaster energii i wodoru w Rudzie Śląskiej
Klaster Medyczny Silesia Med
Klaster Metali Nieżelaznych
Klaster Specjalnej Strefy Ekonomicznej,
Klaster Zielonej Energii Czechowice-Dziedzice
Krajowa Izba Gospodarcza
Polska Ekologia

Polska Izba Biopaliw
Polska Izba Wodociągów, Śląski Klaster Energii, Klaster Wodny
Polsko- Niemiecka Izba Gospodarcza
Przemysłowa Izba Handlowa
Regionalna Izba Gospodarcza
Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach
Regionalna Izba Gospodarcza w Raciborzu
Regionalna Izba Inżynierów
RIG
Rybnicka Izba Handlowo Przemysłowa
Śląski Cech Producentów Żywności
Śląski Klaster Energii, Regionalna Izba przemysłowo-handlowa, IGCP (izba gosp. ciepłownictwo polskie)
Stowarzyszenie Ciągarskie
Stowarzyszenie Czystej Produkcji
Stowarzyszenie Inżynierów Instalacji Budowlanych
Stowarzyszenie Papierników Polskich
Śląska Dolina Wodorowa
Śląska Izba Budownictwa
Śląska Okręgowa Izba Inżynierów
Śląski Klaster Automotive i Zaawansowanej produkcji (SA&AM)
Śląski Klaster Lotniczy, Business Center Club, Responsible Business Association
Tarnogórska Izba Gospodarcza
Konsorcjum wózków i artykułów dziecięcych, Prams from Poland
ZMPD w Warszawie, Polska Izba Spedycji i Logistyki w Gdyni,
ZMPD, Polska Izba Spedycji i Logistyki
Zrzeszenia międzynarodowych przewoźników, Górnośląskie Stowarzyszenie Transportowców
Zrzeszenie Międzynarodowe Transportu
Związek Polskich Producentów Szkła
Związek Popiołów

5.6 Potrzeby związane z transformacją energetyczną

Większość przedsiębiorstw planuje aktywne działania dostosowawcze w związku z transformacją energetyczną województwa śląskiego. Najczęściej deklarowane inicjatywy to poprawa efektywności energetycznej (60%), szkolenia dla pracowników (48%) oraz inwestycje w celu dostosowania się do zmian (45%). Jedna trzecia firm (33%) zamierza współpracować z innymi podmiotami, a 31% przewiduje zwiększenie

zatrudnienia. Niemala grupa (18%) planuje działania lobbingowe mające na celu zahamowanie transformacji, co wskazuje na opór części firm wobec zmian. Relatywnie niewielki odsetek przedsiębiorstw rozważa bardziej radykalne kroki, takie jak zamknięcie działalności (9%), redukcję zatrudnienia (8%) czy przeniesienie firmy za granicę (7%). Wyniki te pokazują, że choć niektóre podmioty obawiają się skutków transformacji, większość stawia na adaptację poprzez modernizację i rozwój kompetencji.

Rysunek 30 Czy w związku z transformacją energetyczną w woj. śląskim planują Państwo poniższe działania w okresie najbliższych 5 lat czyli do roku 2030?

Rysunek 31 Czy w związku z transformacją energetyczną w woj. śląskim planują Państwo poniższe działania w okresie najbliższych 5 lat czyli do roku 2030? (Podregiony)

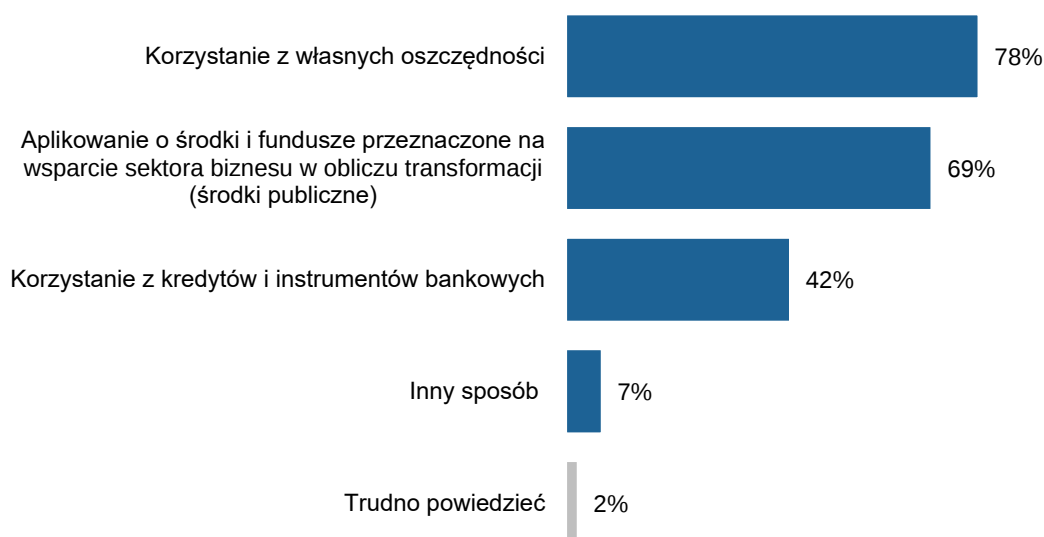
JEŚLI ZAZNACZONO INWESTYCJE

Większość zapytanych przedsiębiorstw planuje finansować inwestycje związane z transformacją energetyczną głównie ze środków własnych – taką strategię deklaruje 78% firm. Istotną rolę odgrywają także fundusze publiczne przeznaczone na wsparcie biznesu w tym procesie, o które zamierza aplikować 69% badanych. Mniej popularnym rozwiązaniem jest finansowanie poprzez kredyty i instrumenty bankowe (42%), co może wynikać z ostrożności firm wobec dodatkowego zadłużenia. Wyniki te sugerują, że mimo dostępnych funduszy publicznych, firmy w dużym stopniu polegają na

własnych zasobach finansowych, co może wskazywać na niską faktyczną dostępność zewnętrznych źródeł wsparcia np. ze względu na skomplikowane procedury aplikacyjne.

Rysunek 32 Jak planują Państwo sfinansować inwestycje związane z dostosowaniem firmy do wymogów transformacji energetycznej?

Odpowiadają firmy, które planują inwestycje związane z transformacją energetyczną

Rysunek 33 Jak planują Państwo sfinansować inwestycje związane z dostosowaniem firmy do wymogów transformacji energetycznej? (Podregiony)

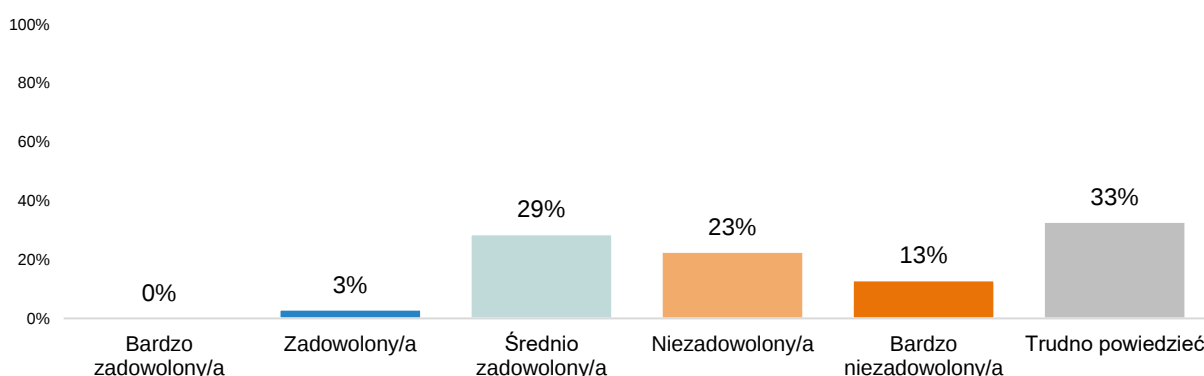

Odpowiadają firmy, które planują inwestycje związane z transformacją energetyczną

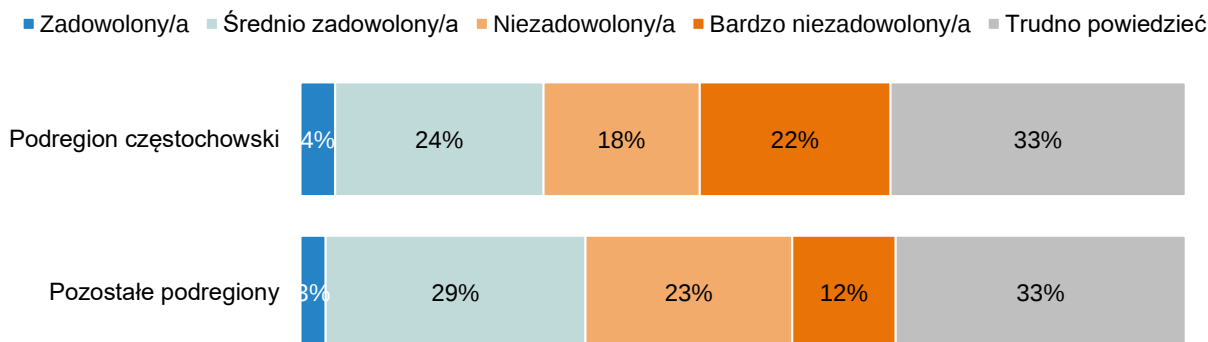
Wśród odpowiedzi „inny sposób” pojawiły się środki UE, KPO, NFOŚ, dotacje miejskie.

Poziom zadowolenia przedsiębiorców z dostępności wsparcia finansowego i doradczego w kontekście transformacji energetycznej jest niski. Tylko 3% respondentów deklaruje, że jest zadowolonych, a żaden z badanych nie wskazał najwyższego poziomu satysfakcji. Największa grupa (33%) nie potrafi ocenić dostępnych form wsparcia, co może wskazywać na brak wystarczających informacji lub ograniczoną dostępność odpowiednich programów. Aż 36% jest niezadowolonych lub bardzo niezadowolonych, a 29% przedsiębiorców ocenia ofertę jako „średnią”. Wyniki te sugerują, że konieczne jest zwiększenie przejrzystości i skuteczności systemu wsparcia, tak aby lepiej odpowiadał na potrzeby firm z branż dotkniętych transformacją energetyczną.

Rysunek 34 Na ile jest Pan/Pani zadowolony/a z obecnej oferty i dostępności wsparcia (finansowego, doradczego) dla firm z Państwa branży przygotowujących się do transformacji energetycznej?

Rysunek 35 Na ile jest Pan/Pani zadowolony/a z obecnej oferty i dostępności wsparcia (finansowego, doradczego) dla firm z Państwa branży przygotowujących się do transformacji energetycznej? (Podregiony)

Przedsiębiorcy widzą szereg zagrożeń związanych z transformacją energetyczną, z których najczęściej wskazywanym problemem jest niepewność regulacyjna, wynikająca z częstych zmian przepisów prawa (86%). Wysokie koszty inwestycji stanowią wyzwanie dla 78% firm, a 74% respondentów zwraca uwagę na brak uwzględnienia potrzeb biznesu w procesach decyzyjnych władz publicznych. Ponad połowa badanych (64%) dostrzega brak wsparcia ze strony samorządów, a 63% obawia się nieprzejrzystych zasad dostępu do środków publicznych. Dodatkowe bariery to brak instrumentów finansowych (58%), niedobór wykwalifikowanych pracowników (53%) oraz wysoka konkurencja i ograniczone możliwości znalezienia nowych nisz biznesowych (39%). Co trzecia firma (34%) wskazuje na brak dostępu do odpowiednich technologii, co może utrudniać proces modernizacji.

Rysunek 36 Jakie zagrożenia Państwa firma widzi w kontekście transformacji energetycznej?

Rysunek 37 Jakie zagrożenia Państwa firma widzi w kontekście transformacji energetycznej? (Podregiony)

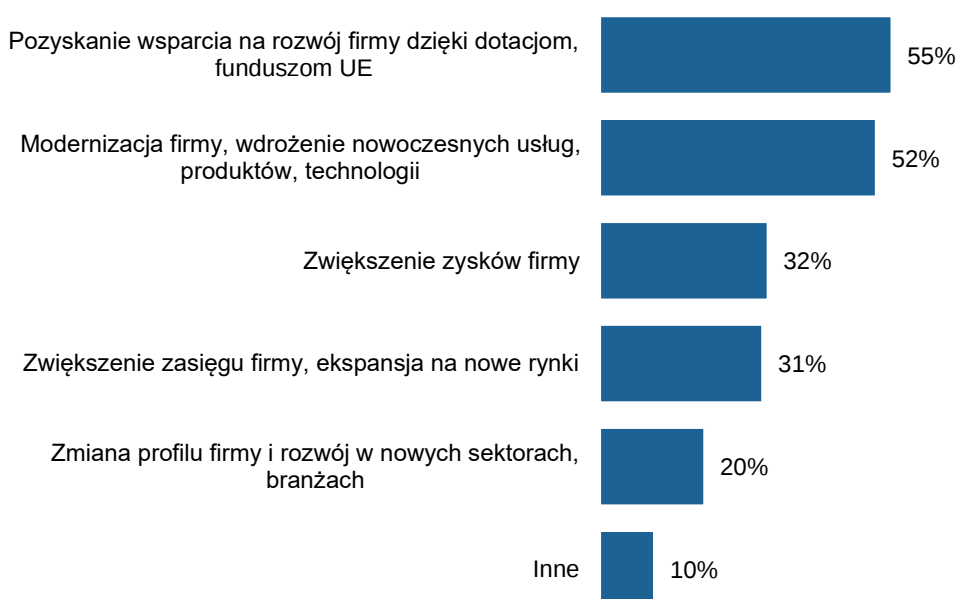

Przedsiębiorcy dostrzegają w transformacji energetycznej zarówno wyzwania, jak i szanse rozwojowe. Najczęściej wskazywaną możliwością jest pozyskanie wsparcia finansowego z funduszy UE (55%), co podkreśla kluczową rolę środków publicznych w procesie dostosowania firm do nowych wymogów. Ponad połowa badanych (52%) widzi w transformacji szansę na modernizację działalności poprzez wdrażanie nowoczesnych usług, produktów i technologii. Mniej firm oczekuje bezpośrednich korzyści finansowych – 32% liczy na wzrost zysków, a 31% na ekspansję na nowe rynki. Zmiana profilu działalności i rozwój w nowych sektorach jest rozważana przez 20% przedsiębiorstw, co sugeruje ostrożne podejście do większych przekształceń modelu biznesowego.

Wśród innych zagrożeń wymieniono m.in.:

Przepisy nie są dostosowane do potrzeb i oczekiwań.
skomplikowane przepisy prawne, biurokracja
brak długoterminowego planu, brak jasności co do 10, 15 lat do przodu
niepewność rynku, utrata konkurencyjności w gospodarce
coraz wyższe koszty energii
konkurencja spoza Unii, Chiny, USA
korupcja
lobbing międzynarodowy, monopole

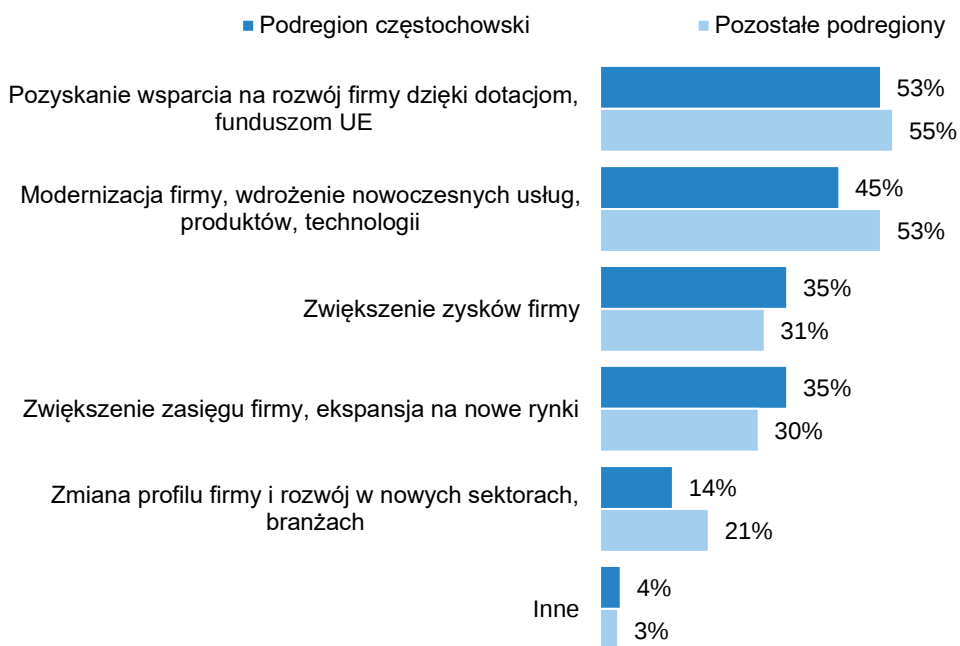
Rysunek 38 Jakie szanse Państwa firma widzi w kontekście transformacji energetycznej?

Wśród innych szans wymieniono m.in.:

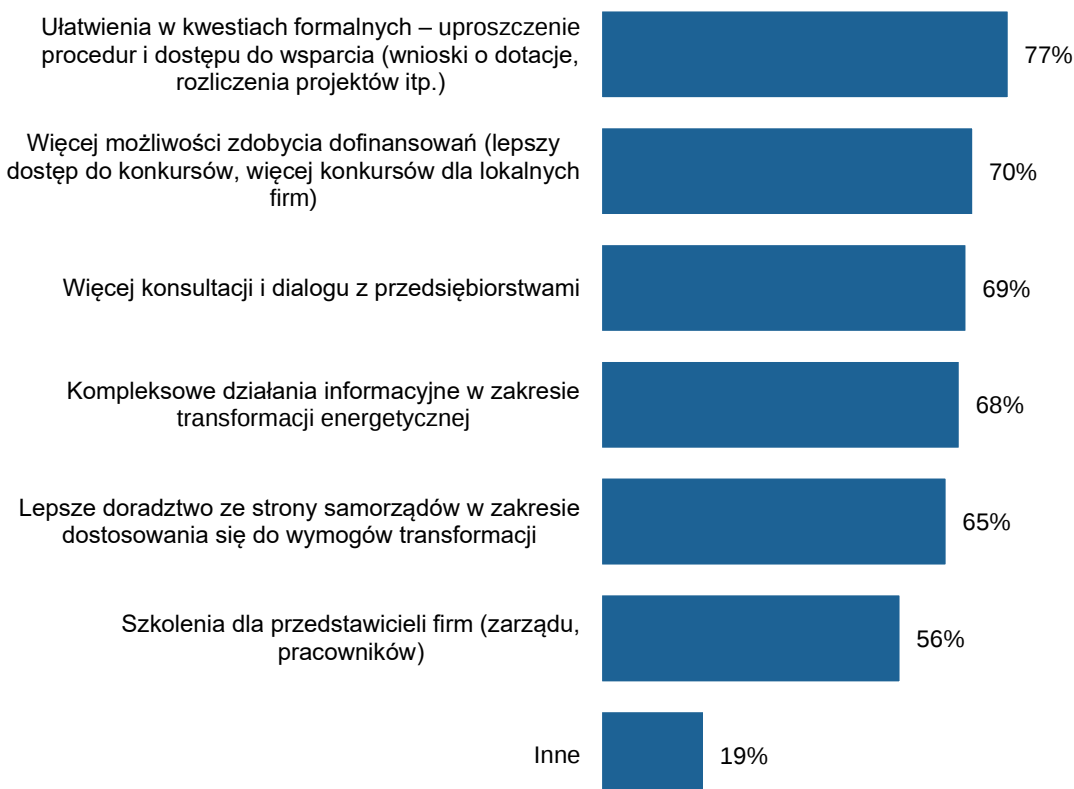
konkurencyjność na rynku międzynarodowym
niższe koszty dzięki OZE
poprawa jakości życia, zdrowie
zmniejszenie opłat i kosztów przedsiębiorcom
dobrostan społeczności
konkurencyjność na rynku międzynarodowym
niższe koszty dzięki OZE
poprawa jakości życia, zdrowie

Rysunek 39 Jakie szanse Państwa firma widzi w kontekście transformacji energetycznej? (Podregiony)

Przedsiębiorcy oczekują od samorządu województwa śląskiego przede wszystkim uproszczenia procedur administracyjnych związanych z pozyskiwaniem wsparcia finansowego – postulat ten wskazało aż 77% respondentów. Ważnym aspektem jest także zwiększenie dostępności środków poprzez lepsze dopasowanie konkursów do potrzeb lokalnych firm (70%) oraz intensyfikacja konsultacji i dialogu z przedsiębiorstwami (69%). Ponad dwie trzecie badanych (68%) wskazuje na potrzebę kompleksowych działań informacyjnych dotyczących transformacji energetycznej, a 65% oczekuje lepszego doradztwa w zakresie dostosowania się do nowych wymogów. Istotnym elementem wsparcia są również szkolenia dla przedstawicieli firm (56%), które mogą zwiększyć kompetencje w zarządzaniu zmianą.

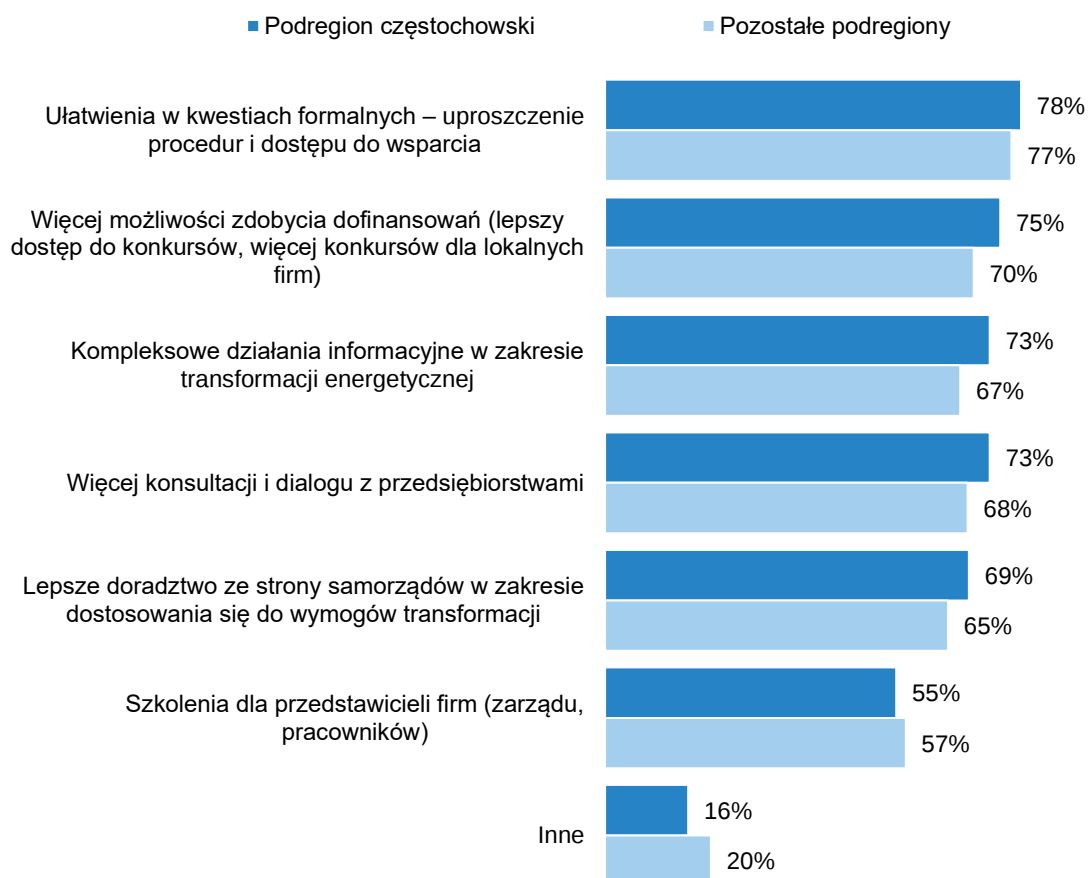
Rysunek 40 Jakie są Państwa oczekiwania wobec samorządu województwa w kontekście wsparcia dla firm w procesie transformacji energetycznej?

Wśród innych oczekiwań wymieniono m.in.:

"Nie przeszkadzać i nie utrudniać!"
cła dla konkurencyjnych towarów z Chin
digitalizacja dokumentacji wniosków, przyspieszenie procedur legislacyjnych
kwestia edukacji społeczeństwa - chodzi o zmianę postaw. Edukacja na poziomie szkół
działanie na rzecz obniżenia kosztów energii
pomoc prawna - interpretacja przepisów
stworzenie bazy firm oferujących usługi w zakresie OZE, infolinia,
Stworzenie bezpłatnego biuletynu informacyjnego dla przedsiębiorców
równe zasady dla każdego przedsiębiorstwa, dofinansowania dla każdego itd.
usprawnienie administracji publicznej, szybsze działania administracji
więcej otwartych spotkań, żeby brać udział w tym co się dzieje, debaty biznesowe
mniejsi nawet nie wiedzą o konsultacjach, aplikacja na telefon z takimi informacjami
informowanie o planach wprowadzenia stref czystego transportu, byśmy mogli planować inwestycje
Dobra polityka informacyjna

Rysunek 41 Jakie są Państwa oczekiwania wobec samorządu województwa w kontekście wsparcia dla firm w procesie transformacji energetycznej? (Podregiony)

Wśród dodatkowych sugestii na końcu badania wymieniono m.in.:

"Tiry na tory" - TAK, samochody elektryczne -NIE
Brakuje kampanii informacyjnej dla przedsiębiorców ze strony Urzędu Marszałkowskiego (to nie jest rola mediów)
Aby urzędy więcej informowały i prowadziły kampanie np. pracownik w urzędzie, który wyszuka małe firmy i dla nich zrobi dedykowane szkolenie, które ich dotyczy. Ale nie bilbordy i reklamy w mediach.
Chcielibyśmy znać założenia w jakim tempie górnictwo będzie likwidowane i energetyka, jakie to przyniesie skutki i możliwości
Nie jesteśmy gotowi na tak duży skok. Za duże i za szybkie zmiany.
Oczekuję, żeby w sprawie transformacji energetycznej mówiono więcej prawdy - np. niszczenie kopalni i infrastruktury naziemnej bez możliwości powrotu na wypadek potrzeby. Można zamykać kopalnie, ale je konserwować, a nie rozbierać lub dewastować
Chodzi o lepszą komunikację między samorządami a przedsiębiorcami
Dostęp do informacji, jasno sformułowane przepisy i żeby prawo nie zmieniało się tak często. Oczekuję stabilności.
Firmy doradcze nie były w stanie nam pomóc przy specyfice naszego działania. Zielony Ład w obecnej formie jest dla nas zabójczy
Główna kwestia to więcej swobody dawać samorządom, które najlepiej znają potrzeby mieszkańców

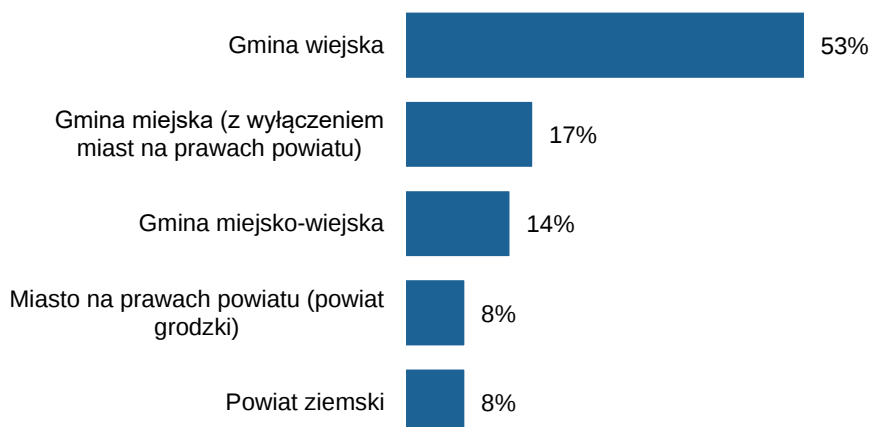
Jak najwięcej wsparcia dla zakładania magazynów energii oraz usprawnienie procedur przyłączenia ich do sieci
Plan zeroemisyjności CO2 w perspektywie 10-20 lat to bardzo duże zagrożenie dla firmy.
Potrzeba więcej urzędników znających się na rzeczy (na grantach, przepisach itd.)
Powiat częstochowski jest wyłączony z programu dofinansowań unijnych, dlaczego?
Propozycje programów, z których moglibyśmy korzystać - jasno podane i dostosowane do profilu firmy
Sednem sytuacji jest obniżenie kosztów energii - to determinuje wszystkie inne działania.
Tylko jedno: stabilność przepisów
Więcej edukowania ludzi co do transformacji energetycznej. (Ludzie nie widzą korzyści z niej.)

6 Wyniki badania CAPI z jednostkami samorządu terytorialnego (JST)

6.1 Charakterystyka badanych JST

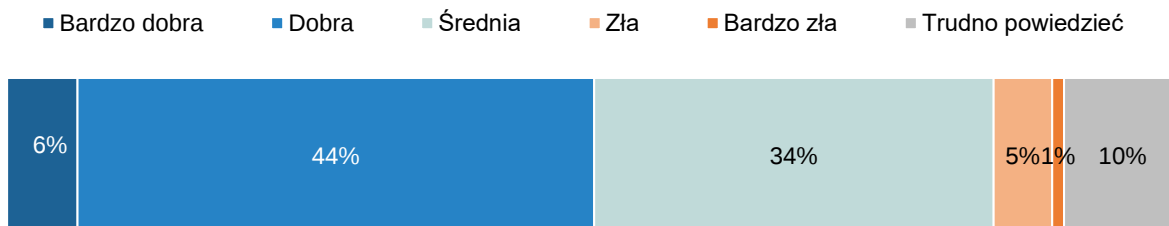
W badaniu dotyczącym transformacji energetycznej w województwie śląskim największą grupę respondentów stanowiły gminy wiejskie, które reprezentowały 53% wszystkich jednostek samorządowych. Gminy miejskie (z wyłączeniem miast na prawach powiatu) oraz gminy miejsko-wiejskie stanowiły odpowiednio 17% i 14% uczestników badania. Mniejszy udział miały miasta na prawach powiatu (8%) oraz powiaty ziemskie (8%).

Rysunek 42 Rodzaj jednostki samorządu terytorialnego

Ocena sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego w województwie śląskim wypada dość dobrze. Aż 50% respondentów ocenia kondycję finansową swojej jednostki jako bardzo dobrą lub dobrą, co może stanowić dodatkową szansę dla realizacji procesów transformacji energetycznej. Z kolei 34% badanych określa sytuację swojej jednostki jako średnią, natomiast jedynie 6% wskazuje na złą lub bardzo złą kondycję finansową. Dodatkowo 10% respondentów nie było w stanie jednoznacznie ocenić sytuacji finansowej swojego samorządu.

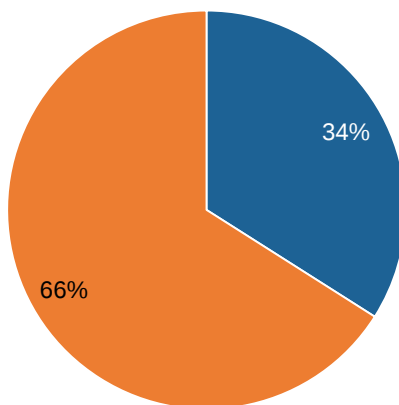
Rysunek 43 Jaka jest obecna sytuacja finansowa Państwa jednostki?

Wyniki badania wskazują, że 34% przebadanych jednostek samorządowych w województwie śląskim deklaruje na swoim terenie istnienie czynnych kopalni węgla kamiennego, natomiast w pozostałych 66% nie wskazują prowadzonego wydobywania. Wśród jednostek, w których funkcjonują kopalnie, dominują te posiadające pojedynczą czynną kopalnię (52% wskazań) lub dwie (35% wskazań).

Rysunek 44 Czy na terenie jednostki znajdują się obecnie czynne kopalnie węgla kamiennego, tj. takie, w których odbywa się wydobywanie?

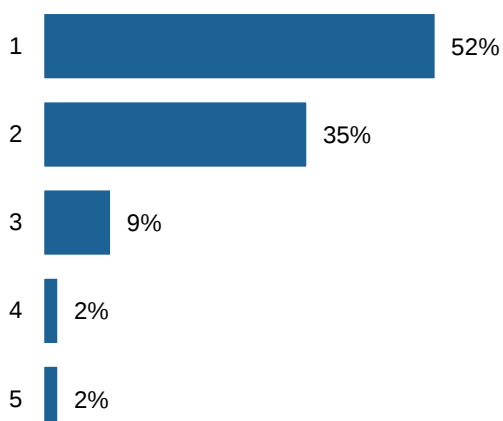
■ Tak ■ Nie

JEŚLI TAK

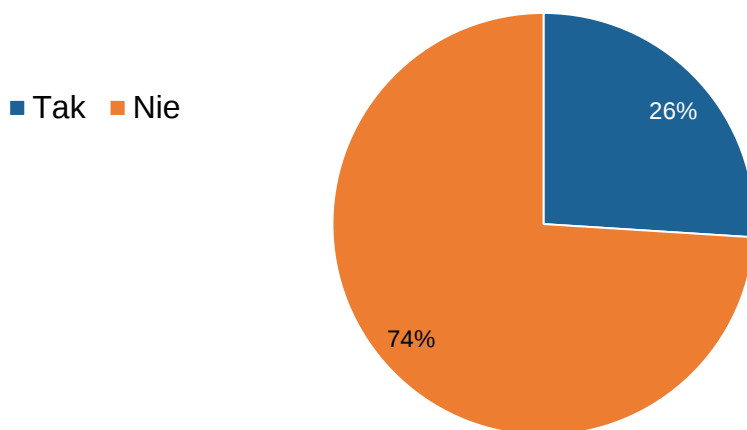

Rysunek 45 Proszę podać liczbę czynnych kopalni węgla kamiennego

Zamknięcie lub likwidacja kopalni bądź zakładów z branży okولوجórnicznej w ostatnich latach deklarowana była na terenie 26% jednostek samorządowych w województwie śląskim. Większość JST (74%) nie doświadczyła tego rodzaju zmian.

Rysunek 46 Czy na terenie jednostki została zamknięta (lub jest w trakcie likwidacji) w ostatnich latach kopalnia lub zakład z branży okولوجórnicznej?

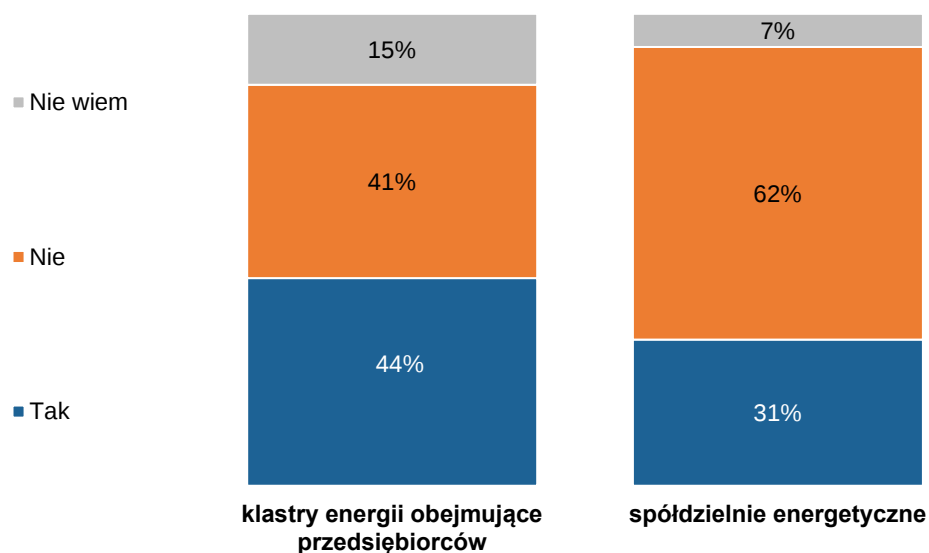

Jako zakłady z branży okولوجórnicznej należy rozumieć producentów i dostawców maszyn i urządzeń górnictwa; dostawców innych usług wspomagających górnictwo; zakłady będące odbiorcą węgla (np. wytwórcy energii elektrycznej i ciepła, koksownie lub przemysł metalurgiczny) oraz lokalne podmioty funkcjonujących dzięki dostarczaniu usług górnikom i ich rodzinom (np. w zakresie transportu, gastronomii).

Wyniki badania wskazują, że klastry energii obejmujące przedsiębiorców funkcjonują na terenie 44% jednostek samorządowych, podczas gdy 41% JST deklaruje ich brak, a 15% nie posiada wiedzy na ten temat. Z kolei spółdzielnie energetyczne są obecne jedynie w 31% JST, a ich brak deklaruje aż 62% jednostek. Oznacza to, że inicjatywy tego typu są stosunkowo powszechne, ale nadal nie stanowią standardu we wszystkich samorządach. Wynika to ze specyfiki klastrów energii i spółdzielni energetycznych, np. spółdzielnie energetyczne działają na terenie gmin wiejskich lub miejsko-wiejskich.

Rysunek 47 Czy na terenie jednostki znajdują się klastry energii obejmujące przedsiębiorców lub spółdzielnie energetyczne?

Czy na terenie jednostki znajdują się...?

6.2 Wiedza na temat transformacji energetycznej

W percepcji przedstawicieli jednostek samorządowych transformacja energetyczna jest przede wszystkim kojarzona z rozwojem odnawialnych źródeł energii (41%), przeciwdziałaniem zmianom klimatycznym (32%) oraz ochroną środowiska (29%). Wskazania te podkreślają silne powiązanie transformacji z ekologicznymi aspektami zmian w sektorze energetycznym.

Istotnym elementem transformacji jest także odchodzenie od energetyki węglowej – zarówno w gospodarstwach domowych, jak i w całej gospodarce (po 26%) oraz

redukcja zanieczyszczeń (24%) oraz Równocześnie, dla 17% respondentów proces ten wiąże się z kosztami finansowymi, takimi jak modernizacja infrastruktury.

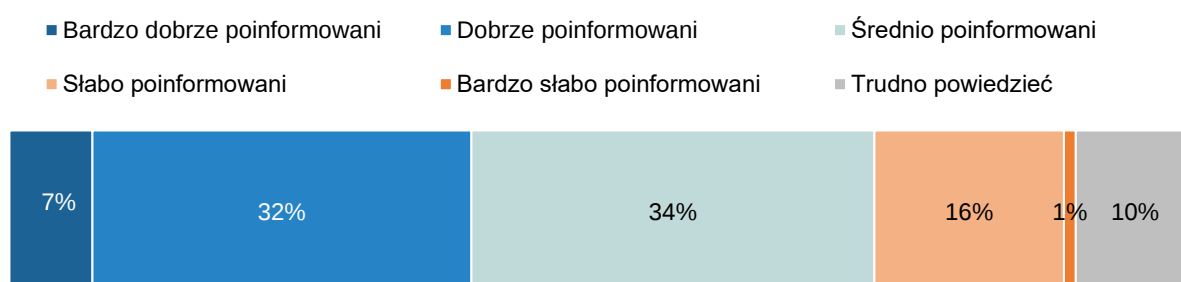
Mniej respondentów utożsamia transformację z aspektami społecznymi, takimi jak utrata miejsc pracy i konieczność przekwalifikowania pracowników sektora górniczego (9%) czy poprawa jakości życia mieszkańców (6%). Na inne skojarzenia wskazało 1% respondentów: zbyt duża i wymuszona ingerencja we wszystkie dziedziny życia i gospodarki.

Rysunek 48 Proszę wskazać co przede wszystkim kojarzy się Panu/Pani z transformacją energetyczną?

Z przeprowadzonego badania wynika, że poziom poinformowania jednostek samorządu terytorialnego w województwie śląskim na temat planów dotyczących transformacji energetycznej jest zróżnicowany. Blisko 40% respondentów deklaruje, że są dobrze lub bardzo dobrze poinformowani w tym zakresie (łącznie 39%). Jednocześnie aż 34% ocenia swój poziom wiedzy jako średni, a 17% wskazuje na słabe lub bardzo słabe poinformowanie.

Rysunek 49 Jak Pan/Pani ocenia stopień poinformowania Państwa jednostki w zakresie planów dotyczących transformacji energetycznej województwa śląskiego?

Najważniejszym źródłem informacji na temat transformacji energetycznej województwa śląskiego dla jednostek samorządu terytorialnego jest Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego – wskazało go aż 87% respondentów. Istotną rolę odgrywają również strony internetowe administracji unijnej oraz informacje przekazywane przez władze krajowe, takie jak rząd i ministerstwa (po 51%).

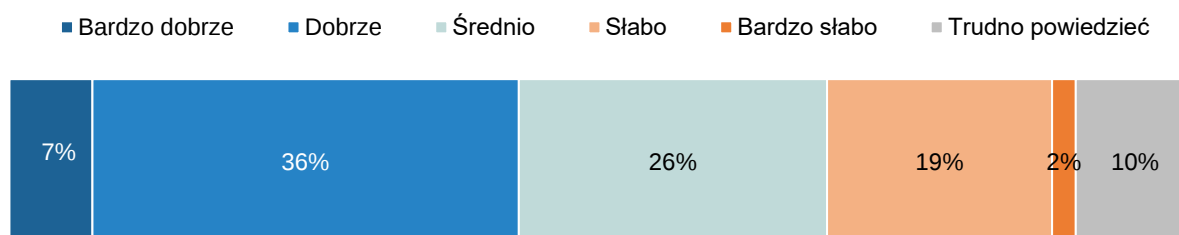
Znacznie rzadziej samorządy korzystają z wiedzy dostarczanej przez organizacje pozarządowe i otoczenie biznesu, media ogólnopolskie (po 26%) czy uczestniczą w wydarzeniach branżowych, takich jak konferencje i seminaria (23%). Najmniejszą popularnością cieszą się media lokalne (19%) oraz informacje od specjalistycznych firm doradczych (20%).

Rysunek 50 Z jakich źródeł czerpią Państwo informacje na temat transformacji energetycznej województwa śląskiego?

Oceny komunikacji władz regionalnych z jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie transformacji energetycznej są podzielone. Pozytywnie – jako „dobrą” lub „bardzo dobrą” – ocenia ją łącznie 43% respondentów. Z kolei 21% ankietowanych wskazuje na problemy w komunikacji, określając ją jako „słabą” (19%) lub „bardzo słabą” (2%). Jednocześnie 26% badanych uznaje ją za „średnią”, natomiast 10% nie ma w tej kwestii jednoznacznej opinii.

Rysunek 51 Jak oceniają Państwo komunikację ze strony władz regionalnych na temat transformacji energetycznej kierowaną do JST?

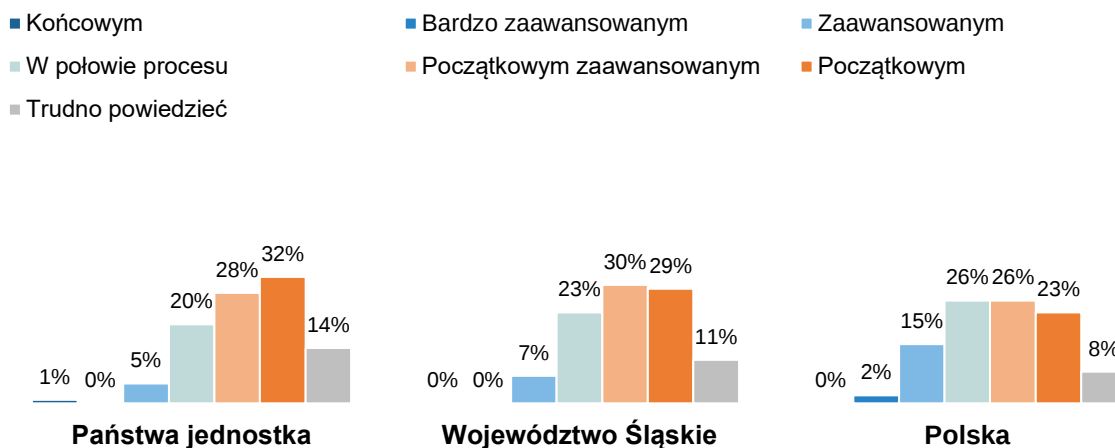

Oceny stopnia zaawansowania transformacji energetycznej różnią się w zależności od podmiotu – jednostki samorządu, województwa śląskiego i całego kraju. Największy odsetek respondentów ocenia swoją jednostkę jako znajdującą się na początkowym lub wczesnym etapie zmian (łącznie 60%), natomiast jedynie 6% uważa, że ich JST jest na zaawansowanym etapie lub w końcowej fazie transformacji.

Podobne wyniki dotyczą oceny transformacji w skali województwa – większość respondentów wskazuje początkowe lub wstępne zaawansowanie zmian (łącznie 59%), natomiast nikt nie uważa, że proces osiągnął końcowy etap, a tylko 7% wskazuje na większe zaawansowanie.

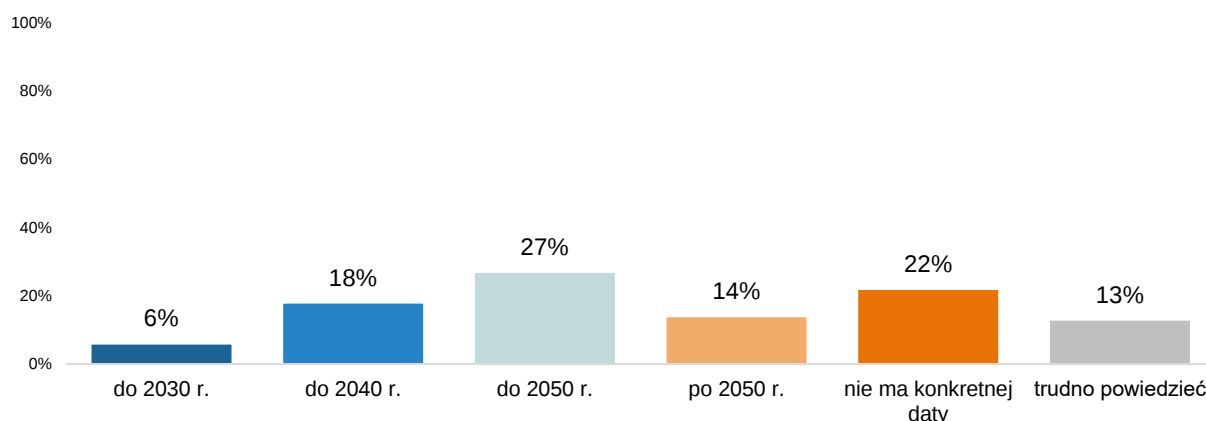
W skali kraju transformacja energetyczna postrzegana jest jako nieco bardziej zaawansowana, jednak również dominują oceny wskazujące na wczesny etap (łącznie 49%). Zdaniem 26% Polska jest już w połowie procesu. Łącznie 17% respondentów ocenia, że proces w Polsce jest bardziej zaawansowany.

Rysunek 52 Jak Pan/Pani ocenia, na jakim etapie transformacji energetycznej znajduje się Państwa jednostka, województwo śląskie oraz Polska?

Połowa spośród badanych samorządowców przewiduje, że transformacja energetyczna w Polsce zakończy się do 2050 roku – łącznie taką opinię wyraziło 51% badanych (w tym 24% uważa, że proces zakończy się do 2040 r.). Jednocześnie 14% ankietowanych uważa, że nastąpi to po 2050 roku. Ponad co piąty (22 proc.) twierdzi, że nie można wskazać konkretnego terminu.

Rysunek 53 Kiedy Pana/i zdaniem ma się zakończyć transformacja energetyczna w Polsce?

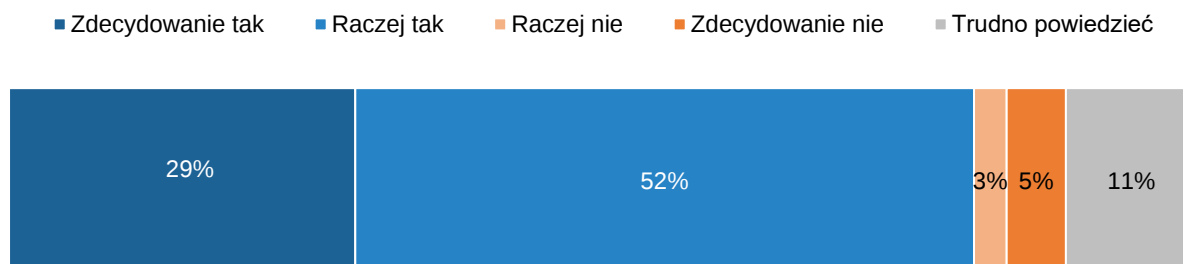

6.3 Postawy wobec transformacji energetycznej

Zdecydowana większość respondentów uważa, że transformacja energetyczna w województwie śląskim jest potrzebna – łącznie 81% przedstawicieli JST wyraziło taką opinię (29% „zdecydowanie tak” oraz 52% „raczej tak”). Przeciwnego zdania jest jedynie 8% ankietowanych (5% „zdecydowanie nie” i 3% „raczej nie”), co wskazuje na marginalną liczbę przeciwników tego procesu.

Jednocześnie 11% badanych nie udzieliło jednoznacznej opinii na ten temat, zaznaczając odpowiedź „trudno powiedzieć”. Wynik ten może świadczyć o niepewności i zagubieniu wśród sprzecznych sygnałów i opinii w przestrzeni medialno-politycznej. To pokazuje szczególną potrzebę skutecznej komunikacji i dostarczania samorządom rzetelnych informacji dotyczących skutków i kierunków transformacji energetycznej w regionie.

Rysunek 54 Czy Pana/Pani zdaniem transformacja energetyczna w woj. śląskim jest potrzebna?

Najważniejszym wyzwaniem, które jednostki samorządu terytorialnego (JST) wskazały jako priorytetowe, jest poprawa jakości powietrza poprzez likwidowanie zanieczyszczeń i smogu, w tym wymiana źródeł ogrzewania na niskoemisyjne lub ciepło systemowe. Aż 62% respondentów uznało to za kluczowy obszar działań, co podkreśla wagę problemu niskiej emisji i zanieczyszczenia powietrza w regionie.

Na kolejnych miejscach znalazły się: zwiększenie poziomu wykorzystania energii z odnawialnych źródeł (OZE) (44%), obniżenie emisji gazów cieplarnianych przez największe sektory gospodarki, takie jak energetyka, przemysł budowlany, transport i rolnictwo (41%), obniżenie energochłonności i emisyjności budynków (37%), obniżenie emisji CO₂ w transporcie poprzez rozwój niskoemisyjnych paliw i transportu kolejowego (31%).

Z kolei transformacja społeczna, obejmująca przygotowanie społeczeństwa do nowych warunków gospodarczych i energetycznych, została wskazana jako priorytet jedynie przez 29% JST, co pokazuje, że zdaniem samorządów pierwszeństwo mają kwestie infrastruktury przed budowaniem świadomości społecznej. Najmniej respondentów uznaje za priorytet działania związane z odejściem od węgla w gospodarce regionu (18%) oraz stworzeniem całościowego systemu zarządzania transformacją energetyczną na poziomie regionalnym (17%).

Samorządy wskazywały także, w ramach których wyzwań podejmują działania wdrażające. Najczęściej realizowane są działania z zakresu selektywnej zbiórki odpadów – realizuje je 70% badanych JST. Z kolei działania z zakresu poprawy jakości powietrza poprzez likwidację smogu i wymianę źródeł ciepła deklaruje 57% jednostek,

poprawy jakości wód – 52% jednostek, a zwiększenie wykorzystania energii z OZE – 52% jednostek.

- **Które z poniższych wyzwań związanych z transformacją energetyczną woj. śląskiego powinny być realizowane w regionie jako priorytet?**
- **Czy któreś z poniższych wyzwań jest realizowane przez Państwa Jednostkę?**

Tabela 18 Które z poniższych wyzwań związanych z transformacją energetyczną woj. śląskiego powinny być realizowane w regionie jako priorytet? Czy któreś z poniższych wyzwań jest realizowane przez Państwa Jednostkę?

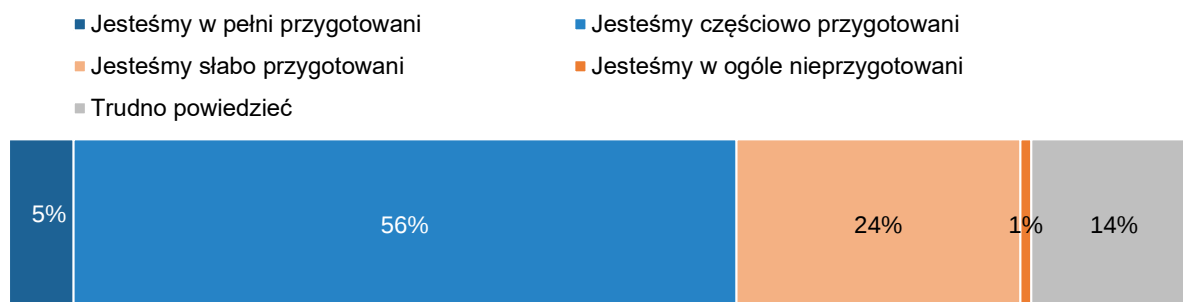
NR	WYZWANIE	PRIORYTET	REALIZOWANO
1	Poprawa jakości powietrza poprzez likwidowanie zanieczyszczeń i smogu (w tym wymiana źródeł ogrzewania w domach na nisko-emisyjne lub ciepło systemowe)	62%	57%
2	Zwiększenie poziomu wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii (OZE)	44%	52%
3	Obniżenie emisji gazów cieplarnianych przez największe sektory gospodarki (energetyka, przemysł, budownictwo, transport, rolnictwo i in.)	41%	11%
4	Obniżenie energochłonności i emisyjności budynków	37%	39%
5	Obniżenie emisyjności CO ₂ w transporcie poprzez zwiększenie udziału pojazdów bezemisyjnych / na paliwa alternatywne, w tym na energię	31%	22%
6	Zwiększenie poziomu selektywnej zbiórki i recyklingu odpadów	30%	70%
7	Poprawa jakości wód poprzez lepsze gospodarowanie ściekami	30%	52%
8	Transformacja społeczna – przygotowanie i dostosowanie społeczeństwa regionu do nowych warunków (wsparcie i informowanie, miejsca pracy, dostęp do energii dla gospodarstw domowych)	29%	16%
9	Obniżenie ogólnego zużycia energii oraz zapewnienie suwerenności energetycznej poprzez tworzenie energetyki rozproszonej	24%	14%
10	Wzmacnianie różnorodności biologicznej (ograniczanie pestycydów, sadzenie zieleni)	19%	37%
11	Dekarbonizacja gospodarki regionu – odejście od węgla	18%	10%
12	Stworzenie całościowego systemu zarządzania regionalnego w obszarze transformacji energetycznej (sieci współpracy, koordynacja działań, dokumenty strategiczne wraz z budżetem, harmonogramem i personelem zarządczym itp.)	17%	2%

6.4 Przygotowanie do transformacji energetycznej

Większość jednostek samorządu terytorialnego (JST) w województwie śląskim ocenia swój poziom przygotowania do transformacji energetycznej jako częściowy – taką deklarację złożyło 56% respondentów. Tylko 5% JST uznaje się za w pełni przygotowane do procesu. Jednocześnie 25% badanych wskazuje, że ich jednostka

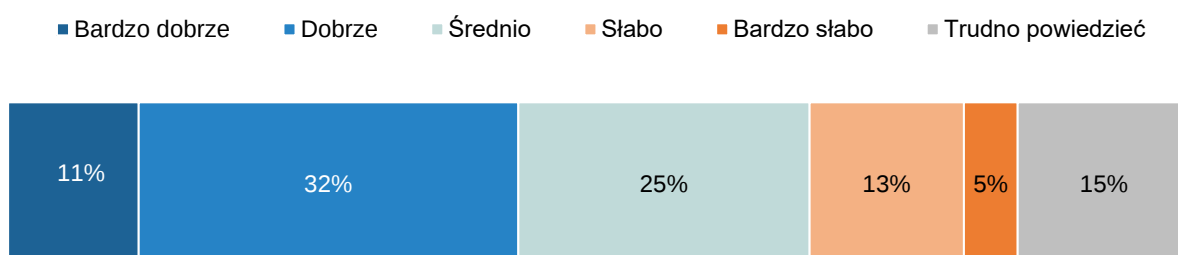
nie jest gotowa na transformację, co może stanowić wyzwanie dla skutecznego wdrażania działań w regionie.

Rysunek 55 Jak oceniają Państwo poziom przygotowania Państwa jednostki do procesu transformacji energetycznej?

Samoocena kompetencji jednostek samorządu terytorialnego (JST) w zakresie transformacji energetycznej wskazuje na zróżnicowany poziom przygotowania: 43% respondentów ocenia kompetencje swoich jednostek pozytywnie, ale 42% badanych wskazuje średni lub niski poziom kompetencji. Dodatkowo 15% ankietowanych nie potrafiło jednoznacznie określić poziomu kompetencji w swojej jednostce, co może wskazywać na brak wewnętrznych analiz w tym zakresie.

Rysunek 56 A jak oceniają Państwo kompetencje jednostki w obszarze transformacji energetycznej?

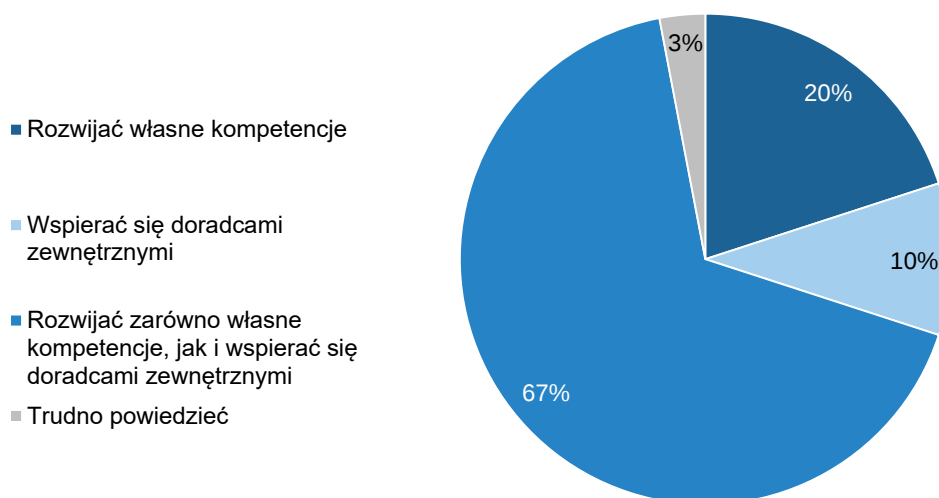
Największym brakiem kompetencyjnym dla jednostek samorządu terytorialnego (JST) w zakresie transformacji energetycznej jest brak wykwalifikowanej i odpowiednio przygotowanej kadry, a także niewystarczające środki finansowe, i ogólny brak wiedzy i informacji na temat transformacji. Warto zauważyć, że aż 18% respondentów nie było w stanie jednoznacznie określić braków kompetencyjnych w swojej jednostce, co może wskazywać na niedostateczną diagnozę wewnętrznych potrzeb JST w tym zakresie.

Rysunek 57 Jakich kompetencji brakuje Państwa Jednostce?

Zdecydowana większość respondentów (67%) uważa, że JST w procesie transformacji energetycznej powinny równocześnie rozwijać własne kompetencje i korzystać ze wsparcia doradców zewnętrznych. Samodzielny rozwój kompetencji preferuje 20% przedstawicieli JST, a 10% respondentów opowiada się wyłącznie za wsparciem doradców zewnętrznych.

Rysunek 58 Czy jednostka powinna rozwijać własne kompetencje w zakresie transformacji energetycznej, czy też wspierać się doradcami zewnętrznymi?

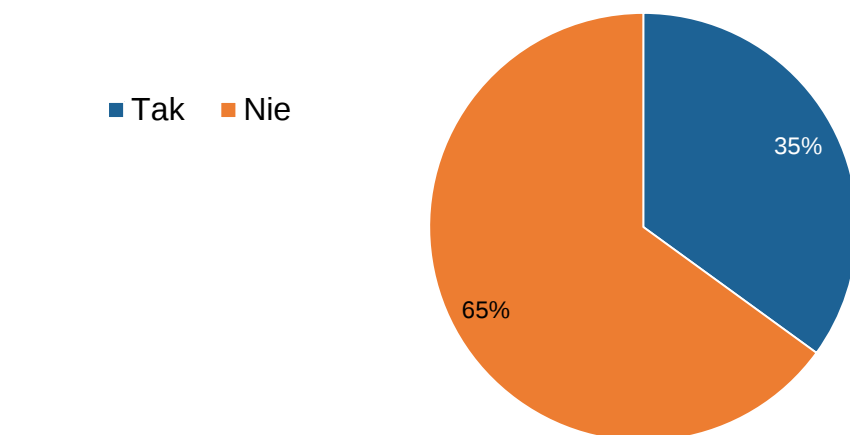
Jako kompetencje jednostki należy rozumieć uprawnienia jednostki w zakresie jej funkcjonowania i realizowanych przez nią zadań wskazane w obowiązujących aktach prawnych.

Większość jednostek samorządu terytorialnego w województwie śląskim (65%) nie brała udziału w pracach nad Terytorialnym Planem Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030³. W pracach uczestniczyło 35% JST.

Wśród jednostek samorządu terytorialnego, które uczestniczyły w pracach nad Terytorialnym Planem Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030, najczęstszą formą zaangażowania były konsultacje. Część JST aktywnie opiniowała dokumenty i zgłaszała postulaty oraz prowadziła działania informacyjne związane z planem. Zgłaszano także oczekiwane inwestycje na swoim terenie.

³ Z analiz wykluczono JST z podregionu częstochowskiego, ponieważ nie jest on objęty działaniem Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, w związku z tym jednostki z jego terenu nie brały udziału w pracach nad Terytorialnym Planem Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030.

Rysunek 59 Czy jednostka powinna rozwijać własne kompetencje w zakresie transformacji energetycznej, czy też wspierać się doradcami zewnętrznymi?

JEŚLI TAK

Rysunek 60 W jakim zakresie?

6.5 Działania JST w obszarze transformacji energetycznej

Większość jednostek samorządu terytorialnego w województwie śląskim podejmowała już działania związane z procesem transformacji energetycznej, jednak ich zakres i intensywność są zróżnicowane. Najczęściej realizowane były działania informacyjne (53%), co wskazuje na istotną rolę edukacji i komunikacji w procesie zmian.

Znacząca część JST inwestowała w dostosowanie infrastruktury do wymogów transformacji (41%) oraz prowadziła konsultacje społeczne (31%), co świadczy o zaangażowaniu w planowanie strategiczne i dialog z mieszkańcami. W około jednej trzeciej jednostek opracowano polityki dotyczące transformacji w dokumentach strategicznych (31%) oraz wdrażano programy edukacyjne (32%).

Mniej powszechne były działania o charakterze finansowym i doradczym – jedynie po 23% JST oferowało wsparcie doradcze dla mieszkańców i przedsiębiorców lub zapewniało pomoc finansową. Co istotne, 14% jednostek nie podjęło dotychczas żadnych działań w obszarze transformacji, a 9% aktywnie dążyło do zachowania dotychczasowego modelu energetycznego poprzez działania lobbingsowe. Wyniki te wskazują, że choć transformacja energetyczna jest już obecna w polityce samorządowej, jej realizacja często ogranicza się do działań informacyjnych i konsultacyjnych, przy mniejszym nacisku na konkretne wsparcie dla mieszkańców i przedsiębiorców.

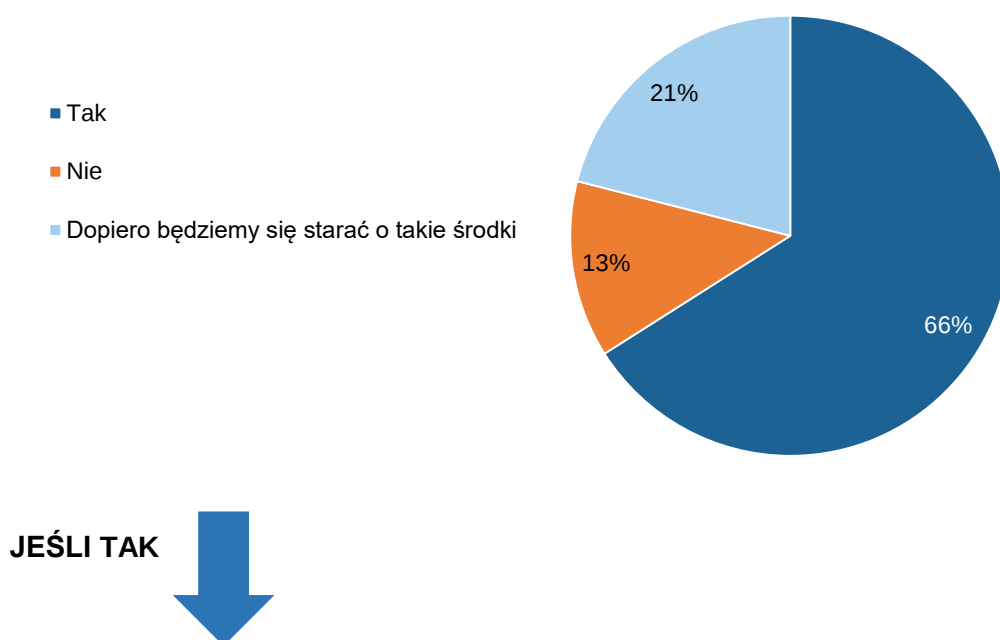
Rysunek 61 Czy jednostka podejmowała dotychczas następujące działania w związku z procesem transformacji energetycznej?

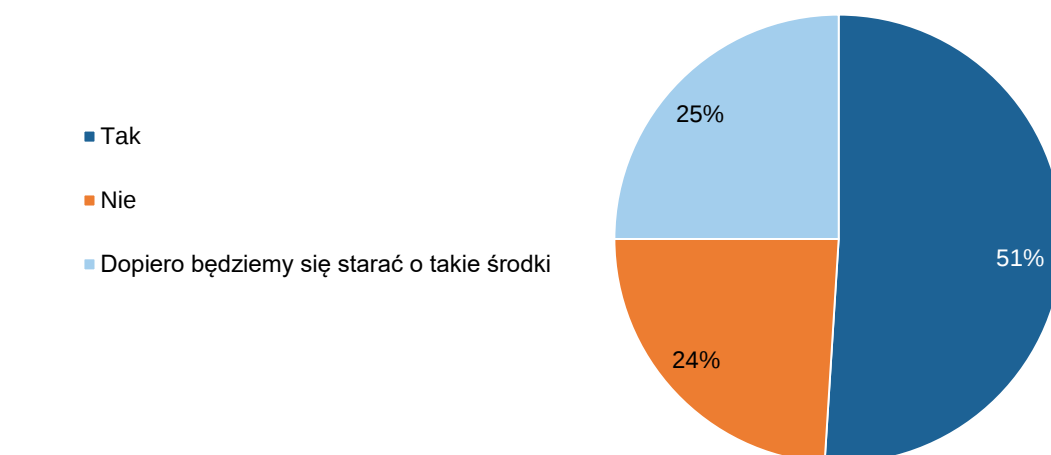
Większość badanych jednostek samorządu terytorialnego w województwie śląskim (66%) korzystała już z funduszy unijnych na cele związane z transformacją energetyczną. Jednocześnie 21% JST deklaruje, że dopiero planuje ubiegać się o takie środki, natomiast 13% nie korzystało z dostępnego finansowania.

Spośród jednostek, które otrzymały fundusze unijne, połowa (51%) skorzystała ze środków Funduszu Sprawiedliwej Transformacji. Jednocześnie 25% JST planuje ubiegać się o te fundusze w przyszłości, co sugeruje rosnącą świadomość ich znaczenia w procesie transformacji. Natomiast 24% jednostek, mimo wcześniejszego korzystania z funduszy unijnych, nie sięgnęło po wsparcie z tego konkretnego źródła. Dane te wskazują na potrzebę dalszej edukacji i wsparcia JST w zakresie możliwości finansowania działań transformacyjnych. Trzeba zaznaczyć, że środki z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji są przeznaczone tylko dla 7 podregionów województwa śląskiego (z wyłączeniem podregionu częstochowskiego).

Rysunek 62 Czy Państwa jednostka korzystała z funduszy unijnych na cele związane z transformacją energetyczną?

Rysunek 63 Czy w ramach tych funduszy korzystali Państwo ze środków Funduszu Sprawiedliwej Transformacji?

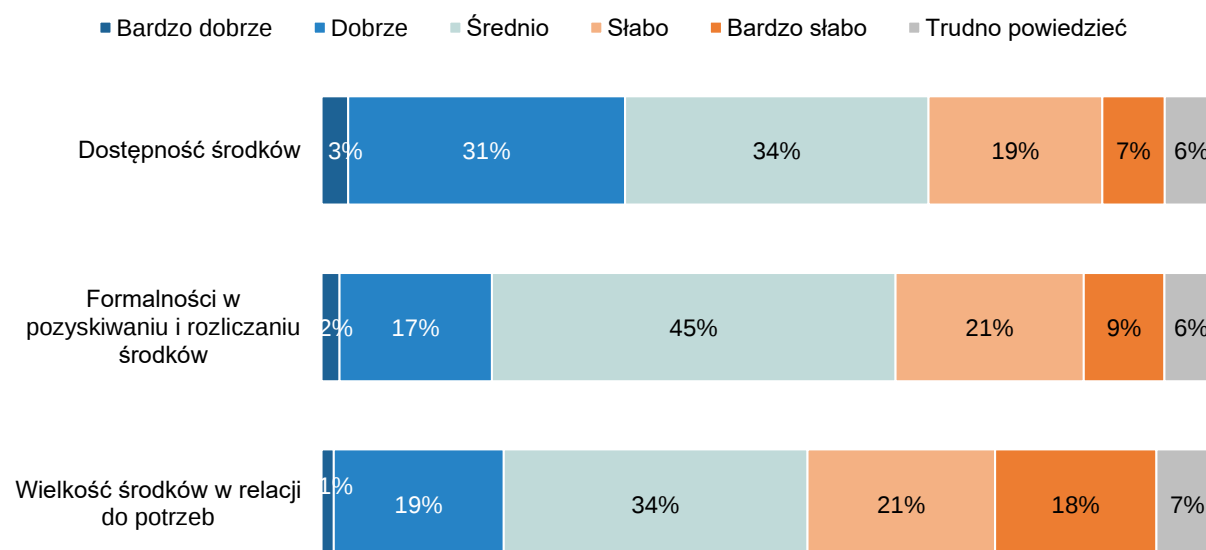
Ocena satysfakcji jednostek samorządowych z korzystania ze środków unijnych na cele związane z transformacją energetyczną wskazuje na mieszane odczucia wśród respondentów.

Jeśli chodzi o **dostępność środków**, 34% jednostek ocenia ją pozytywnie („bardzo dobrze” lub „dobrze”), natomiast jedna trzecia (34%) określa ją jako przeciętną. Z kolei 26% JST uważa, że dostępność środków jest niewystarczająca („słabo” lub „bardzo słabo”), co może sugerować bariery w dostępie do finansowania.

W odniesieniu do **formalności** związanych z pozyskiwaniem i rozliczaniem środków, aż 45% badanych ocenia je jako „średnie”, a 30% jako „słabe” lub „bardzo słabe”. Jedynie 19% JST wyraża zadowolenie w tym zakresie, co wskazuje na trudności proceduralne i potencjalną potrzebę uproszczenia procedur aplikacyjnych oraz rozliczeniowych.

Istotne niezadowolenie dotyczy również **wielkości dostępnych środków** w relacji do potrzeb – tylko 20% JST ocenia je pozytywnie, podczas gdy aż 39% uważa, że są niewystarczające. Wyniki te podkreślają istotną lukę między potrzebami jednostek samorządowych a skalą dostępnego wsparcia finansowego, co może stanowić poważne wyzwanie dla skutecznej realizacji transformacji energetycznej.

Rysunek 64 Jak oceniają Państwo swoje zadowolenie z następujących aspektów korzystania ze środków z funduszy unijnych na cele związane z transformacją energetyczną?

6.6 Wyzwania, plany i potrzeby jednostek samorządu terytorialnego

Plany jednostek samorządowych województwa śląskiego na najbliższe lata w zakresie transformacji energetycznej koncentrują się przede wszystkim na działaniach infrastrukturalnych oraz informacyjnych. Najczęściej wskazywanym priorytetem są inwestycje w dostosowanie posiadanej infrastruktury do transformacji energetycznej (65%), co podkreśla techniczny wymiar procesu zmian.

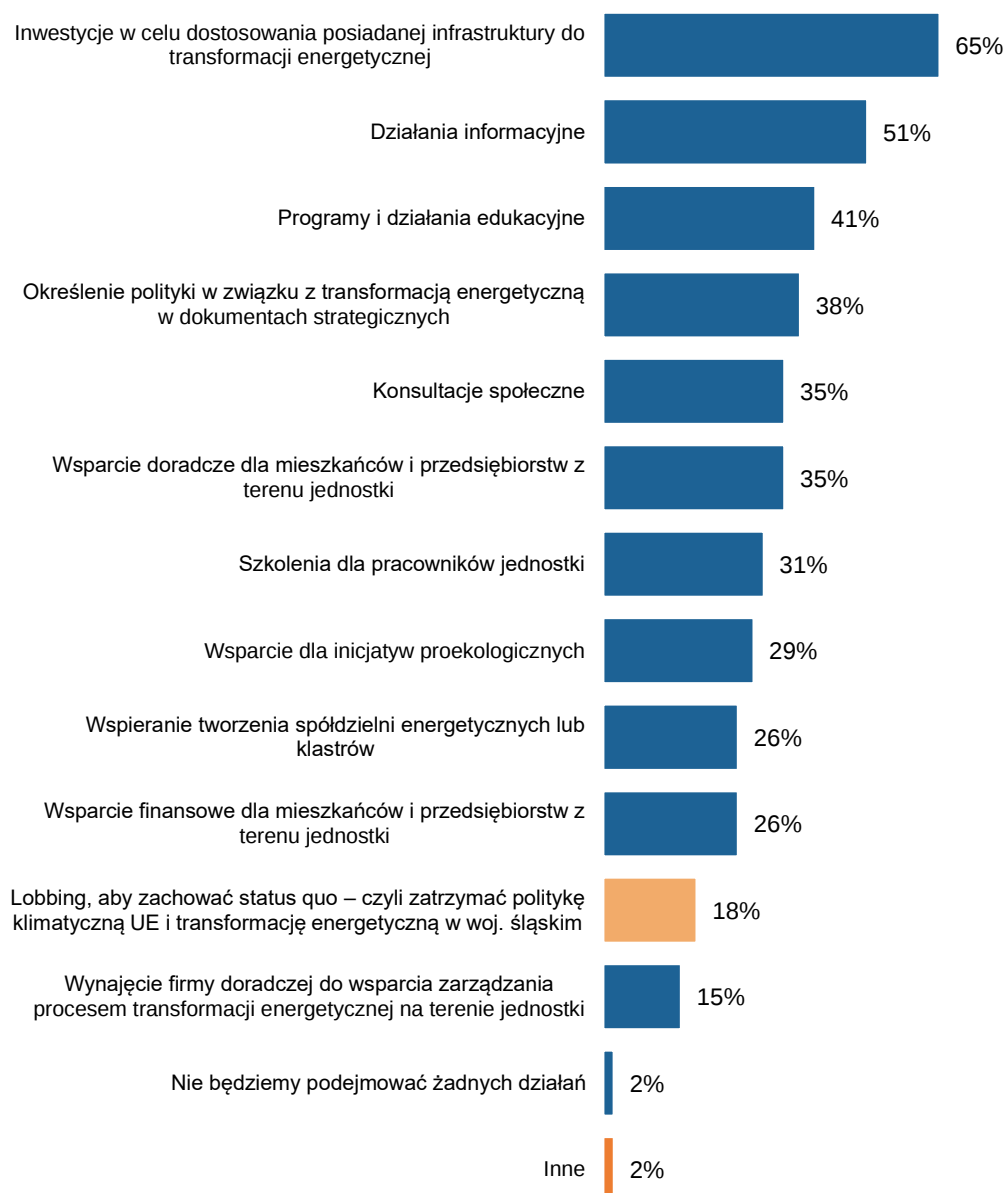
Równie istotne są działania informacyjne (51%) oraz określenie polityki transformacyjnej w dokumentach strategicznych (38%), co wskazuje na potrzebę planowania i budowania świadomości wśród mieszkańców oraz interesariuszy. Konsultacje społeczne (35%) i programy edukacyjne (41%) również odgrywają ważną rolę w strategiach JST, co może przyczynić się do większego zaangażowania lokalnych społeczności.

Z kolei wsparcie doradcze i finansowe dla mieszkańców oraz przedsiębiorców planuje odpowiednio 35% i 26% JST, co sugeruje, że pomoc dla lokalnej gospodarki nie jest jeszcze traktowana jako priorytet. Stosunkowo niski odsetek samorządów (15%) planuje zatrudnienie firm doradczych do wsparcia zarządzania transformacją.

Jedynie 2% jednostek deklaruje brak jakichkolwiek działań w tym zakresie, co wskazuje na szeroką akceptację dla konieczności podjęcia działań adaptacyjnych w ramach procesu transformacji energetycznej. Natomiast 18% JST rozważa działania lobbingowe na rzecz zachowania status quo, co świadczy o istnieniu oporu wobec zmian w części samorządów.

Wyniki te pokazują, że transformacja energetyczna w województwie śląskim jest postrzegana przede wszystkim w kategoriach modernizacji infrastruktury, ale wymaga dalszego rozwoju w obszarze wsparcia społeczno-gospodarczego.

Rysunek 65 Czy w związku z transformacją energetyczną w woj. śląskim planują Państwo poniższe działania w okresie najbliższych 3-4 lat?

Największym wyzwaniem związanym z transformacją energetyczną dla jednostek samorządowych w województwie śląskim jest brak środków finansowych, na co wskazuje aż 69% respondentów. Ograniczone zasoby budżetowe stanowią kluczową barierę dla realizacji inwestycji i działań dostosowawczych.

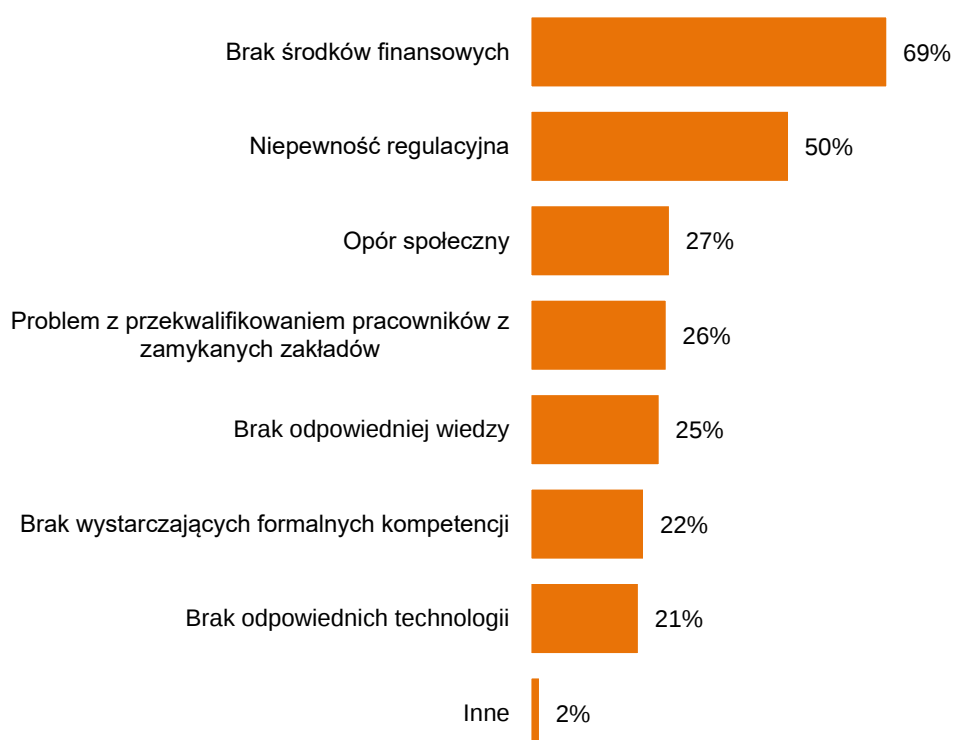
Drugim istotnym problemem jest niepewność regulacyjna (50%), co sugeruje, że zmieniające się przepisy oraz brak stabilnych ram prawnych utrudniają długoterminowe planowanie działań transformacyjnych.

Na kolejnym miejscu znajduje się brak odpowiedniej wiedzy (25%), a także trudności z przekwalifikowaniem pracowników z zamykanych zakładów (26%), co wskazuje na wyzwania związane z dostosowaniem rynku pracy do zmieniających się realiów gospodarczych. Brak wystarczających kompetencji formalnych (22%) oraz opór społeczny (27%) również utrudniają wdrażanie zmian, co może wynikać z braku akceptacji dla transformacji wśród mieszkańców i lokalnych interesariuszy.

Stosunkowo rzadziej wskazywanym, choć nadal istotnym problemem, jest brak odpowiednich technologii (21%), co podkreśla potrzebę dostępu do nowoczesnych rozwiązań wspierających transformację energetyczną. Wyniki te jednoznacznie wskazują, że proces transformacji wymaga nie tylko stabilnego finansowania, ale także jasnych regulacji prawnych, rozwoju kompetencji oraz działań edukacyjnych, mających na celu zwiększenie akceptacji społecznej dla zmian.

Inne odpowiedzi wskazało 2%: polityka unijna niedostosowana do polskich realiów i możliwości, brak spójnej, konkretnej i realistycznej strategii w tym zakresie, wytyczne programów ograniczające możliwości pozyskania środków.

Rysunek 66 Jakie są największe wyzwania jednostki związane z transformacją energetyczną?

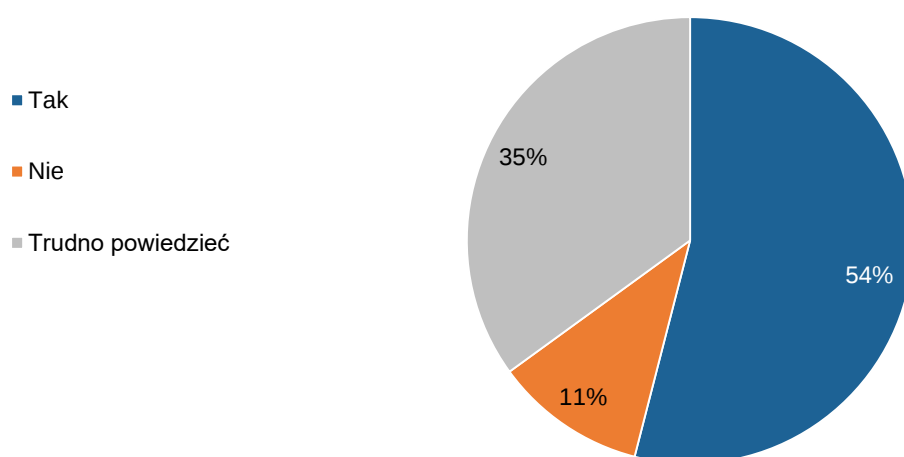

Większość jednostek samorządowych w województwie śląskim (54%) uważa, że transformacja energetyczna przyniesie im korzyści ekonomiczne. Świadczy to o przekonaniu, że zmiany w sektorze energetycznym mogą pozytywnie wpłynąć na rozwój gospodarczy regionu, np. poprzez inwestycje, nowe miejsca pracy czy oszczędności związane z modernizacją infrastruktury.

Jednak 35% respondentów nie potrafi jednoznacznie ocenić wpływu transformacji na sytuację ekonomiczną swoich jednostek, co może wynikać z niepewności regulacyjnej i finansowej, a także braku długoterminowych prognoz. Z kolei 11% JST nie spodziewa się korzyści ekonomicznych, co sugeruje obawy dotyczące kosztów transformacji, potencjalnych strat w sektorze górniczym oraz konieczności ponoszenia wysokich nakładów inwestycyjnych.

Wyniki te pokazują, że choć przeważa optymizm co do skutków transformacji energetycznej, to wciąż istnieją wątpliwości i obawy, które mogą wymagać dodatkowego wsparcia ze strony instytucji centralnych oraz wyjaśnienia długofalowych korzyści płynących z procesu zmian.

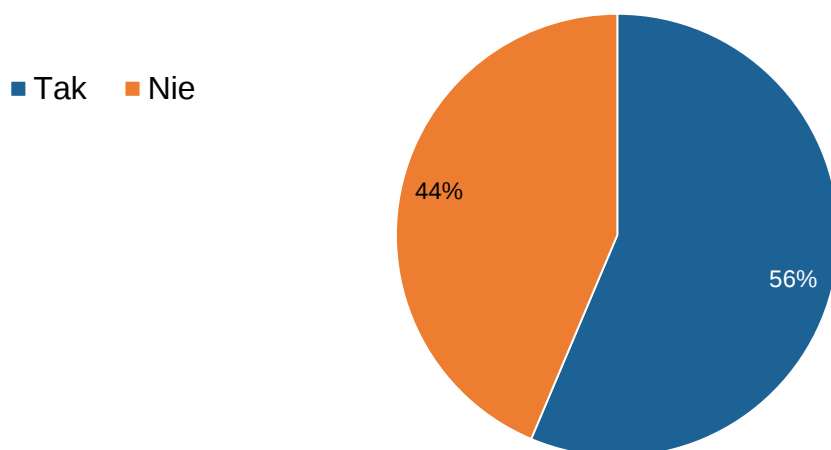
Rysunek 67 Czy uważają Państwo, że transformacja energetyczna przyniesie jednostce korzyści ekonomiczne?

Ponad połowa jednostek samorządu terytorialnego w województwie śląskim (56%) deklaruje współpracę z innymi JST w zakresie realizacji procesu transformacji energetycznej.

Jednak 44% jednostek nie podejmuje takiej współpracy, co może wynikać z ograniczonych zasobów, braku mechanizmów wspierających współdziałanie lub różnic w podejściu do transformacji. Wyniki te pokazują, że mimo dużej tendencji do współpracy, wciąż istnieje przestrzeń do intensyfikacji działań na poziomie międzygminnym i regionalnym, co mogłoby zwiększyć efektywność i spójność procesów transformacyjnych.

Rysunek 68 Czy jednostka współpracuje z innymi JST w celu realizacji procesu transformacji energetycznej?

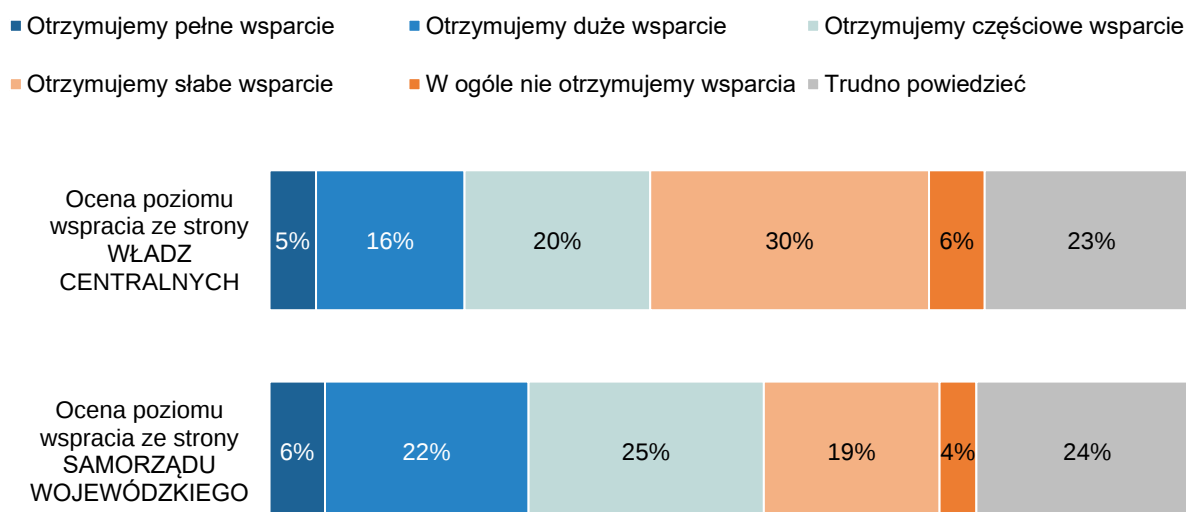
Ocena poziomu wsparcia dla jednostek samorządowych w procesie transformacji energetycznej wskazuje na istotne różnice między pomocą ze strony władz centralnych a wsparciem otrzymywanym od samorządu województwa.

W przypadku wsparcia ze strony władz centralnych, jedynie 5% JST deklaruje pełne wsparcie, a 16% ocenia je jako duże. Z kolei 20% jednostek uważa, że otrzymuje jedynie częściowe. Aż 36% jednostek zgłasza słabe wsparcie lub jego brak. Dane te wskazują na znaczący poziom niezadowolenia z pomocy rządowej, co może wynikać z braku jasnych mechanizmów finansowania, ograniczonej koordynacji działań lub niedostatecznej komunikacji.

Ocena wsparcia ze strony samorządu województwa jest nieco lepsza – 6% JST deklaruje pełne wsparcie, a 22% ocenia je jako duże. Co czwarta jednostka wskazuje na średni poziom wsparcia (25%). Natomiast niezadowolenie dotyczy 23% respondentów (słaba pomoc lub jej brak).

Wyniki te sugerują, że samorząd wojewódzki odgrywa aktywniejszą rolę w procesie transformacji niż władze centralne, jednak wciąż istnieje potrzeba zwiększenia efektywności i zakresu wsparcia.

Rysunek 69 Jak oceniają Państwo poziom wsparcia w procesie transformacji?

Jednostki samorządu terytorialnego w województwie śląskim mają jasne oczekiwania wobec samorządu województwa w zakresie wsparcia procesu transformacji energetycznej. Najczęściej wskazywaną potrzebą jest zwiększenie możliwości zdobycia dofinansowań (81%), co podkreśla kluczową rolę środków finansowych w skutecznej realizacji transformacji.

Kolejnym istotnym oczekiwaniem jest lepsze doradztwo w zakresie dostosowania samorządów lokalnych do wymogów transformacji (65%) oraz ułatwienia w kwestiach formalnych (58%), takich jak uproszczenie procedur wnioskowania o dotacje i

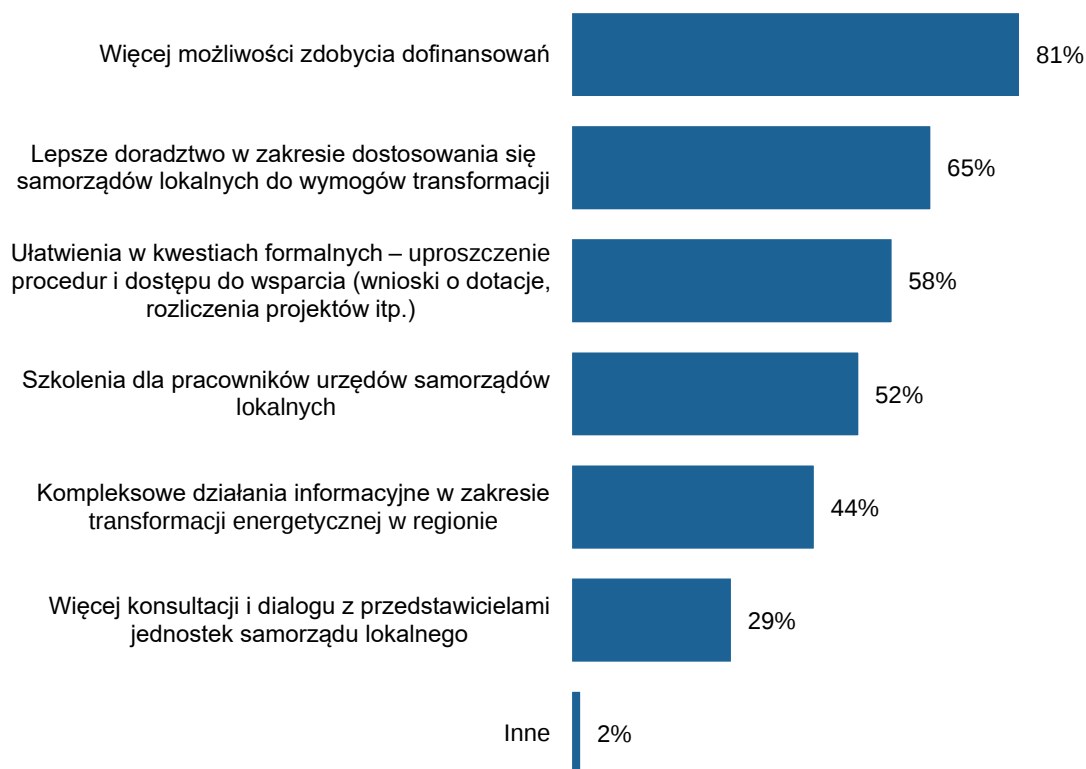
rozliczania projektów. Wyniki te wskazują na potrzebę bardziej przejrzystych i dostępnych mechanizmów wsparcia.

Dodatkowo 52% jednostek oczekuje szkoleń dla urzędników, a 44% wskazuje na potrzebę kompleksowych działań informacyjnych w zakresie transformacji energetycznej, co sugeruje konieczność zwiększenia kompetencji i świadomości wśród przedstawicieli JST. Stosunkowo rzadziej, choć nadal istotnie, wskazywano na potrzebę większej liczby konsultacji i dialogu z przedstawicielami samorządu lokalnego (29%).

Inne wskazania zadeklarowało 2% badanych: umożliwienie dostępu do środków finansowych dla mieszkańców na działania transformacyjne; odsunięcie w czasie (dalekie) odejścia od gazu; odejście od dzielenia środków "po równo"; wsparcie dla tych JST, które mają spójne, kompleksowe projekty i determinację by je realizować.

Podsumowując, JST oczekują przede wszystkim większego wsparcia finansowego, uproszczenia procedur administracyjnych oraz lepszego dostępu do wiedzy i doradztwa, co może przyczynić się do skuteczniejszego wdrażania procesu transformacji energetycznej w regionie.

Rysunek 70 Jakie są oczekiwania Państwa jednostki wobec samorządu województwa w kontekście wsparcia dla JST w procesie transformacji energetycznej?

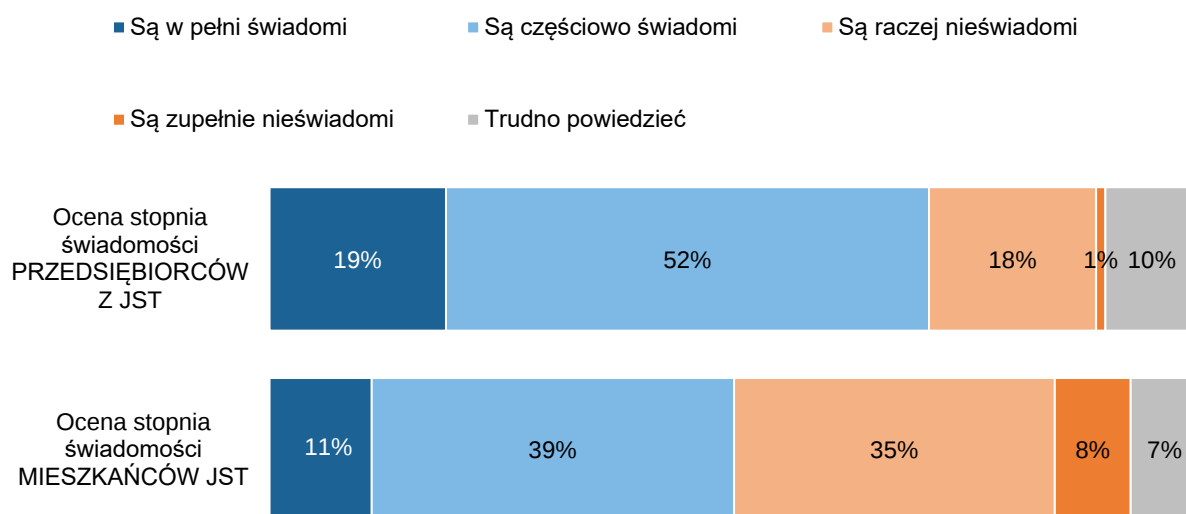
Ocena poziomu świadomości mieszkańców i przedsiębiorców na temat transformacji energetycznej wskazuje na znaczące różnice między tymi grupami.

W przypadku przedsiębiorców działających na terenie JST, 19% samorządów ocenia ich jako w pełni świadomych procesów transformacyjnych, a 52% uznaje ich świadomość za częściową. Natomiast 19% badanych twierdzi, że przedsiębiorcy są raczej lub całkowicie nieświadomi, co wskazuje na potrzebę dalszej edukacji i informowania tego sektora o nadchodzących zmianach.

Z kolei świadomość mieszkańców JST według przedstawicieli samorządu lokalnego jest wyraźnie niższa – jedynie 11% samorządów ocenia ich jako w pełni świadomych, a 39% uważa, że są częściowo świadomi. Znaczący odsetek, 43%, postrzega mieszkańców jako raczej lub całkowicie nieświadomych procesu transformacji. Może to oznaczać niedostateczne działania informacyjne skierowane do społeczności lokalnych lub brak ich zaangażowania w proces zmian.

Wyniki te pokazują, że choć przedsiębiorcy wydają się być w oczach przedstawicieli samorządu lokalnego lepiej poinformowani o transformacji energetycznej niż mieszkańcy, w obu przypadkach istnieje potrzeba intensyfikacji działań edukacyjnych i informacyjnych, które pomogłyby zwiększyć świadomość społeczną oraz przygotować lokalne społeczności i gospodarkę na nadchodzące zmiany.

Rysunek 71 Jak oceniają Państwo stopień świadomości mieszkańców Państwa jednostki na temat transformacji energetycznej?

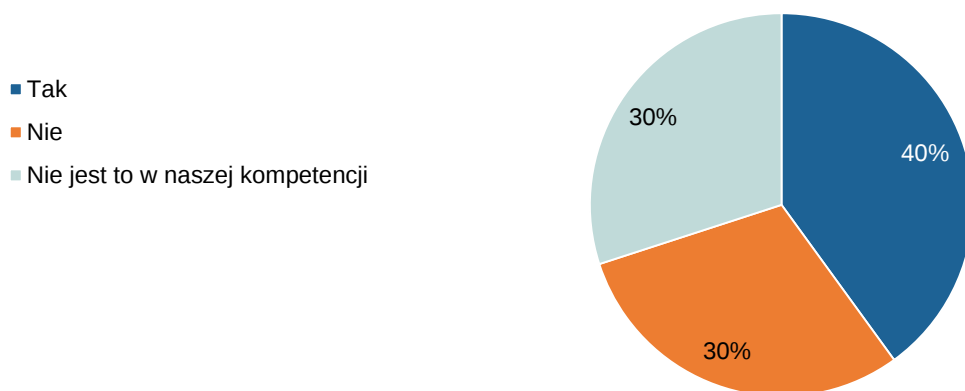

Tylko 40% jednostek samorządowych deklaruje, że informuje przedsiębiorców ze swojego terenu o przebiegu procesu transformacji energetycznej. Blisko jedna trzecia (30%) nie prowadzi takich działań. Kolejne 30% uważa, że nie jest to w ich kompetencjach, co może wskazywać na brak jasno określonych ról samorządów w zakresie komunikacji z sektorem biznesu.

Wśród jednostek, które podejmują działania informacyjne, najczęściej wykorzystywanym narzędziem jest strona internetowa (91%), co podkreśla rolę kanałów cyfrowych w przekazywaniu informacji. 80% JST organizuje spotkania z przedstawicielami przedsiębiorców, co pozwala na bezpośrednią wymianę wiedzy i lepsze dostosowanie działań do lokalnych potrzeb. Biuletyny informacyjne (74%) oraz media społecznościowe (51%) również odgrywają istotną rolę, choć ich wykorzystanie jest mniej powszechne.

Wyniki te wskazują na potrzebę wzmocnienia działań informacyjnych skierowanych do przedsiębiorców, szczególnie w tych JST, które nie podejmują takich inicjatyw. Istotne może być także doprecyzowanie roli samorządów w procesie komunikacji, aby zapewnić lepszą koordynację działań wspierających lokalny sektor gospodarczy w procesie transformacji energetycznej.

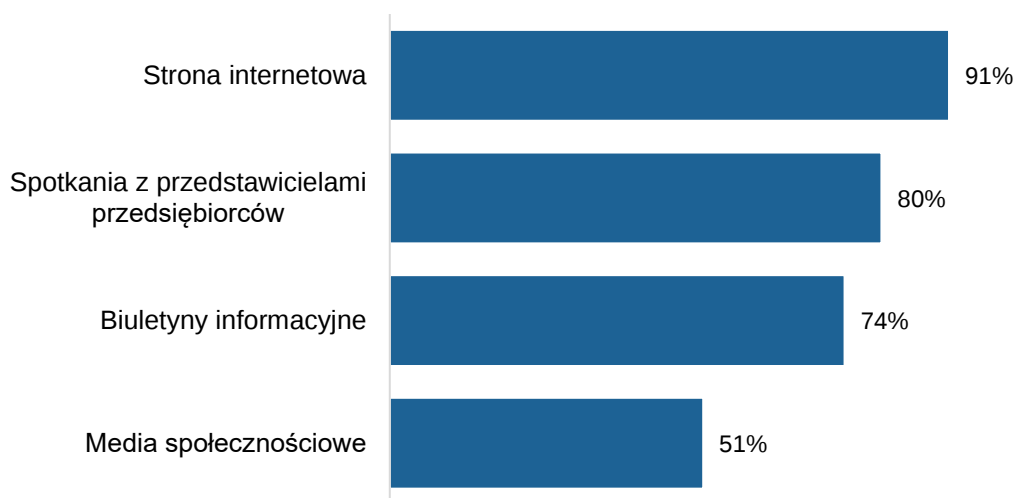
Rysunek 72 Czy jednostka informuje przedsiębiorców ze swojego terenu o przebiegu procesu transformacji energetycznej?

JEŚLI TAK

Rysunek 73 W jaki sposób jednostka informuje przedsiębiorców o procesie transformacji?

Na koniec badania respondenci mieli **możliwość zgłoszenia dodatkowych uwag i sugestii dotyczących potrzeb jednostki w zakresie sprawiedliwej transformacji.**

Na pytanie odpowiedziało 8% ogółu respondentów. Wybrzmiały przede wszystkim następujące kwestie:

- transformacja energetyczna stanowi znaczne obciążenie dla JST, co wymaga większego wsparcia organizacyjnego i finansowego ze strony instytucji centralnych;
- samorządy wskazują na niewystarczające środki dofinansowań na działania związane z transformacją, ale też na działania w zakresie walki z ubóstwem energetycznym;
- zwrócono uwagę na potrzebę dodatkowego budżetu na szkolenia dla mieszkańców i administracji lokalnej, aby zwiększyć świadomość i skuteczność wdrażanych zmian;
- istnieje potrzeba jasnego i jednolitego przekazu ze strony rządu w kwestii zamykania kopalń oraz działań transformacyjnych, aby uniknąć niepewności i upolitycznienia procesu;
- postuluje się bardziej pragmatyczne podejście do transformacji, bazujące na doświadczeniach samorządów, które już przechodziły przez procesy restrukturyzacji przemysłowej.
- podkreślana jest potrzeba odejścia od ogólnikowych haseł na rzecz konkretnych, zaplanowanych działań.

Podsumowując spontaniczne wypowiedzi, jednostki samorządu terytorialnego oczekują bardziej przejrzystej polityki transformacyjnej, zwiększenia finansowania, odciążenia samorządów oraz podejścia opartego na realnych działaniach i doświadczeniach innych regionów.

KWESTIONARIUSZ DO BADANIA WŚRÓD PRZEDSIĘBIORSTW Z WYBRANYCH BRANŻ

1. Jak długo Państwa firma prowadzi działalność na rynku? Jedna odp.

- Mniej niż 1 rok
- 1-5 lat
- 6-10 lat
- Ponad 10 lat

2. W którym powiecie woj. śląskiego ma swoją siedzibę Państwa firma? Jedna odp.

- 1) będziński
- 2) bielski
- 3) Bielsko-Biała
- 4) bieruńsko-lędziński
- 5) Bytom
- 6) Chorzów
- 7) cieszyński
- 8) Częstochowa
- 9) częstochowski
- 10) Dąbrowa Górnicza
- 11) Gliwice
- 12) gliwicki
- 13) Jastrzębie-Zdrój
- 14) Jaworzno
- 15) Katowice
- 16) kłobucki
- 17) lubliniecki
- 18) mikołowski
- 19) Mysłowice
- 20) myszkowski
- 21) Piekary Śląskie
- 22) pszczyński
- 23) raciborski
- 24) Ruda Śląska
- 25) rybnicki
- 26) Rybnik
- 27) Siemianowice Śląskie
- 28) Sosnowiec
- 29) Świętochłowice
- 30) tarnogórski

- 31) Tychy
- 32) wodzisławski
- 33) Zabrze
- 34) zawierciański
- 35) Żory
- 36) żywiecki

3. Ile osób zatrudnia Państwa firma? Jedna odp.

- ☐ Nikogo (JDG, która nie zatrudnia pracowników)
- ☐ 1-9 pracowników (mikroprzedsiębiorstwo)
- ☐ 10-49 pracowników (małe przedsiębiorstwo)
- ☐ 50-249 pracowników (średnie przedsiębiorstwo)
- ☐ 250 lub więcej pracowników (duże przedsiębiorstwo)

4. Która sekcja PKD określa główną działalność Państwa firmy? Jedna odp.

- ☐ Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie
- ☐ Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe
- ☐ Sekcja D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
- ☐ Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
- ☐ Sekcja F – Budownictwo
- ☐ Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa

5. Proszę podać główny kod PKD przedsiębiorstwa? Pytanie otwarte

.....

(jeśli osoba nie wie, nie pamięta – prosimy o nazwę firmy, aby sprawdzić w CIDG)

6. Czy główne źródło przychodów przedsiębiorstwa pochodzi z głównego PKD?

Jedna odp.

- ☐ Tak
- ☐ Nie (proszę podać kod PKD głównego źródła dochodów firmy)
- ☐ Nie wiem

7. Czy wielkość zysków Państwa przedsiębiorstwa zmieniła się w okresie ostatnich 5 lat?

Jedna odp.

- ☐ Tak, spadły
- ☐ Nie, nie zmieniły się
- ☐ Tak, wzrosły

8. Jak ocenia Pan/Pani obecną sytuację finansową Państwa przedsiębiorstwa?

Jedna odp.

- ☐ Bardzo dobrze
- ☐ Dobrze
- ☐ Średnio
- ☐ Źle

- Bardzo źle
- Trudno powiedzieć

9. Jaka Pan/Pani zdaniem będzie kondycja Państwa firmy w okresie najbliższych 5 lat?

Jedna odp.

- Bardzo dobra
- Dobra
- Średnia
- Zła
- Bardzo zła
- Trudno powiedzieć

10. Na ile jest Pan/Pani poinformowany/a na temat planów dotyczących transformacji energetycznej województwa śląskiego? Jedna odp.

- Bardzo dobrze poinformowany/a
- Dobrze poinformowany/a
- Średnio poinformowany/a
- Słabo poinformowany/a
- Bardzo słabo poinformowany/a

11. Z jakich źródeł czerpie Pan/Pani informacje na temat transformacji energetycznej województwa śląskiego? (TAK / NIE dla każdego wiersza)

- Informacje od władz samorządu terytorialnego (np. Gmina, Powiat, Województwo)
- Informacje od władz krajowych (np. Rząd, Ministerstwa)
- Informacje od specjalistycznych firm doradczych
- Informacje od instytucji otoczenia biznesu, zrzeszeń, klastrów (np. Górnicza Izba Przemysłowo-Handlowa, Górnośląski Akcelerator Przedsiębiorczości Rynkowej, Innowacyjny Śląski Klaster Czystych Technologii Węglowych, Klaster Technologii Energooszczędnych EURO-CENTRUM, Regionalna Izba Gospodarcza itp.)
- Targi, konferencje biznesowe, seminaria, webinaria
- Media ogólnopolskie (TV, radio, prasa, ogólnoinformacyjne portale internetowe)
- Lokalne media woj. śląskiego, w tym TV, lokalne portale itp.
- Inne – jakie?

12. Jak ocenia Pan/Pani komunikację ze strony władz samorządowych lokalnych i regionalnych na temat transformacji energetycznej? Jedna odp.

- Bardzo dobrze
- Dobrze
- Średnio
- Słabo
- Bardzo słabo
- Trudno powiedzieć
- Nie zetknąłem/zetknęłam się z taką komunikacją

13. Czy Pana/i zdaniem transformacja energetyczna w woj. śląskim jest potrzebna? Jedna odp.

- Zdecydowanie tak
- Raczej tak
- Raczej nie
- Zdecydowanie nie
- Trudno powiedzieć

14. Które z poniższych wyzwań związanych z transformacją energetyczną woj. śląskiego powinno być realizowane w regionie jako priorytet? Jedna odp. per wiersz

15. Czy Państwa przedsiębiorstwo realizowało działania odpowiadające na poniższe wyzwania? Jedna odp. per wiersz

	14. Priorytet dla regionu – Tak/ Nie/ Nie Wiem	15. Czy firma realizowała działania? Tak/ Nie/ Nie Wiem
1. Obniżenie emisji gazów cieplarnianych przez największe sektory gospodarki (energetyka, przemysł, budownictwo, transport, rolnictwo i in.)		
2. Dekarbonizacja gospodarki regionu – odejście od węgla		
3. Zwiększenie poziomu selektywnej zbiórki i recyklingu odpadów		
4. Obniżenie emisyjności CO ₂ w transporcie poprzez zwiększenie udziału pojazdów bezemisyjnych / na paliwa alternatywne, w tym na energię elektryczną z OZE, zwiększenie udziału transportu kolejowego itp.		
5. Poprawa jakości powietrza poprzez likwidowanie zanieczyszczeń i smogu (w tym wymiana źródeł ogrzewania w domach na nisko-emisyjne lub ciepło systemowe)		
6. Poprawa jakości wód poprzez lepsze gospodarowanie ściekami		
7. Wzmacnianie różnorodności biologicznej (ograniczanie pestycydów, sadzenie zieleni)		
8. Zwiększenie poziomu wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii (OZE)		
9. Obniżenie ogólnego zużycia energii oraz zapewnienie suwerenności energetycznej poprzez tworzenie energetyki rozproszonej		
10. Obniżenie energochłonności i emisyjności budynków		
11. Transformacja społeczna – przygotowanie i dostosowanie społeczeństwa regionu do nowych warunków (wsparcie i informowanie, miejsca pracy, dostęp do energii dla gospodarstw domowych)		
12. Stworzenie całościowego systemu zarządzania regionalnego w obszarze transformacji energetycznej (sieci współpracy, koordynacja działań, dokumenty strategiczne wraz z budżetem, harmonogramem i personelem zarządczym itp.)		

16. Proszę podać przykłady działań, które firma realizowała w odpowiedzi na wyżej wymienione wyzwania. (otwarte).....

17. Czy generalnie uważa Pan/Pani, że transformacja energetyczna województwa śląskiego jest zagrożeniem dla Państwa firmy? Jedna odp.

- ☐ Zdecydowanie tak
- ☐ Raczej tak
- ☐ Raczej nie
- ☐ Zdecydowanie nie
- ☐ Trudno powiedzieć

18. Czy generalnie uważa Pan/Pani, że transformacja energetyczna województwa śląskiego jest szansą dla Państwa firmy? Jedna odp.

- ☐ Zdecydowanie tak
- ☐ Raczej tak
- ☐ Raczej nie
- ☐ Zdecydowanie nie
- ☐ Trudno powiedzieć

19. Czy generalnie Pana/i firma jest przygotowana na zmiany związane z transformacją energetyczną województwa śląskiego? Jedna odp.

- ☐ Dobrze przygotowana
- ☐ Częściowo przygotowana
- ☐ Nieprzygotowana – **przejdź do pyt. 21**
- ☐ Trudno powiedzieć

20. Które działania związane z przygotowaniem się do zmian związanych z transformacją energetyczną Pana/i firma już podjęła / zrealizowała? Jedna odp. per wiersz

Jeśli pyt 19 = nieprzygotowana – pomiń pytanie 20	Tak	Nie
1. Wpisanie zadań związanych z transformacją energetyczną do dokumentów strategicznych firmy (cele, plany, polityki, strategie)		
2. Powołanie specjalnych komórek, działów zajmujących się transformacją energetyczną		
3. Uczestnictwo w procesach decyzyjnych, konsultacjach na poziomie lokalnym, regionalnym, lub krajowym		
4. Inwestycje w czyste technologie, inwestycje w działania B+R (badania i rozwój) w firmie		

21. Czy Pana/i firma jest członkiem sieci, zrzeszenia branżowego, klastra, izby gospodarczej? Jeśli tak, proszę podać nazwy tych organizacji? Jedna odp. + otwarte

- ☐ Nie
- ☐ Tak, należymy do następujących organizacji

22. Czy w związku z transformacją energetyczną w woj. śląskim planują Państwo poniższe działania w okresie najbliższych 5 lat czyli do roku 2030?

Odp. <<Tak/ Nie/ Nie wiem>> dla każdego podpunktu

- 1) Inwestycje w celu dostosowania się do transformacji energetycznej

- 2) Przekształcenie profilu działalności firmy
- 3) Poprawa efektywności energetycznej
- 4) Zmniejszenie zatrudnienia
- 5) Zamknięcie przedsiębiorstwa
- 6) Przeniesienie firmy (lub mocy produkcyjnych) do innego kraju
- 7) Wynajęcie firmy doradczej do wsparcia zarządzania procesem transformacji energetycznej
- 8) Zwiększenie zatrudnienia
- 9) Szkolenia dla pracowników
- 10) Współpraca z innymi firmami/organizacjami, dołączenie do zrzeszeń firm
- 11) Lobbing, aby zachować status quo – czyli zatrzymać politykę klimatyczną UE i transformację energetyczną w woj. śląskim

23. [Jeśli Q22=1]] Jak planują Państwo sfinansować inwestycje związane z dostosowaniem firmy do wymogów transformacji energetycznej? **Wiele odp.**

- Aplikowanie o środki i fundusze przeznaczone na wsparcie sektora biznesu w obliczu transformacji (środki publiczne)
- Korzystanie z kredytów i instrumentów bankowych
- Korzystanie z własnych oszczędności
- Inny sposób (jaki?)
- Trudno powiedzieć

24. Na ile jest Pan/Pani zadowolony/a z obecnej oferty i dostępności wsparcia (finansowego, doradczego) dla firm z Państwa branży przygotowujących się do transformacji energetycznej? **Jedna odp.**

- Bardzo zadowolony/a
- Zadowolony/a
- Średnio zadowolony/a
- Niezadowolony/a
- Bardzo niezadowolony/a
- Trudno powiedzieć

25. Jakie zagrożenia Państwa firma widzi w kontekście transformacji energetycznej? **Odp.**

<<Tak/ Nie/ Nie wiem>> dla każdego podpunktu

- 1) Wysokie koszty inwestycji
- 2) Brak dostępu do odpowiednich technologii
- 3) Brak wykwalifikowanych pracowników
- 4) Brak wsparcia ze strony władz / samorządu
- 5) Brak instrumentów wsparcia takich jak dofinansowania, pożyczki itp.
- 6) Wysoka konkurencja, brak nisz biznesowych
- 7) Niepewność regulacyjna (częste zmiany przepisów prawa)
- 8) Brak transparentności w udzielaniu wsparcia ze środków publicznych

9) Nieuwzględnianie potrzeb przedsiębiorstw przez władze publiczne (brak dialogu, partycypacji)

10) Inne (proszę podać jakie): _____)

26. Jakie szanse Państwa firma widzi w kontekście transformacji energetycznej? Odp.

<<Tak/ Nie/ Nie wiem>> dla każdego podpunktu

- ☐ Zwiększenie zysków firmy
- ☐ Zmiana profilu firmy i rozwój w nowych sektorach, branżach
- ☐ Modernizacja firmy, wdrożenie nowoczesnych usług, produktów, technologii
- ☐ Zwiększenie zasięgu firmy, ekspansja na nowe rynki
- ☐ Pozyskanie wsparcia na rozwój firmy dzięki dotacjom, funduszom UE
- ☐ Inne (proszę podać jakie): _____)

27. Jakie są Państwa oczekiwania wobec samorządu województwa w kontekście wsparcia dla firm w procesie transformacji energetycznej? (wiele odp.)

- ☐ Więcej możliwości zdobycia dofinansowań (lepszy dostęp do konkursów, więcej konkursów dla lokalnych firm)
- ☐ Lepsze doradztwo ze strony samorządów w zakresie dostosowania się do wymogów transformacji
- ☐ Szkolenia dla przedstawicieli firm (zarządu, pracowników)
- ☐ Kompleksowe działania informacyjne w zakresie transformacji energetycznej
- ☐ Ułatwienia w kwestiach formalnych – uproszczenie procedur i dostępu do wsparcia (wnioski o dotacje, rozliczenia projektów itp.)
- ☐ Więcej konsultacji i dialogu z przedsiębiorstwami
- ☐ Inne (proszę podać jakie): _____)

28. Jaka jest wielkość przychodów Państwa przedsiębiorstwa? Jedna odp.

- ☐ Poniżej 1 mln zł rocznie
- ☐ 1-10 mln zł rocznie
- ☐ 11-50 mln zł rocznie
- ☐ 51-100 mln zł rocznie
- ☐ Powyżej 100 mln zł rocznie
- ☐ Odmowa odpowiedzi

29. Czy ma Pan/Pani jakieś dodatkowe uwagi lub sugestie dotyczące potrzeb Pan/Pani firmy w kontekście transformacji energetycznej? Jeśli tak, proszę wpisać poniżej. (otwarte)

.....

Dziękujemy za udział w naszym badaniu. Państwa odpowiedzi są dla nas bardzo cenne.

KWESTIONARIUSZ DO BADANIA WŚRÓD JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Zgoda na udział w badaniu:

- ☐ Tak
- ☐ Nie>>>> **ANKIETER: zapisać powód odmowy udziału**

ANKIETER: PRZECZYTAĆ WYJAŚNIENIE: Jeżeli w ankiecie jest mowa o jednostce, to oznacza to Państwa jednostkę samorządu terytorialnego tj. odpowiednio gminę lub powiat.

1. Nazwa jednostki: wybór z przygotowanej listy

2. Proszę podać rodzaj jednostki: Jedna odp.

- ☐ Gmina wiejska
- ☐ Gmina miejsko-wiejska
- ☐ Gmina miejska (z wyłączeniem miast na prawach powiatu)
- ☐ Miasto na prawach powiatu (powiat grodzki)
- ☐ Powiat ziemski

3. Jak można ocenić obecną sytuację finansową Państwa jednostki?

Jedna odp.

- ☐ Bardzo dobra
- ☐ Dobra
- ☐ Średnia
- ☐ Zła
- ☐ Bardzo zła
- ☐ Trudno powiedzieć

4. Czy na terenie jednostki znajdują się obecnie czynne kopalnie węgla kamiennego tj. takie, w których odbywa się wydobywanie?

- ☐ Tak – >>> **proszę podać ich liczbę**
- ☐ Nie

5. Czy na terenie jednostki została zamknięta (lub jest w trakcie likwidacji) w ostatnich latach jakaś kopalnia lub zakład z branży okولوجórnicznej? Jedna odp.

ANKIETER: /odczytać wyjaśnienie w razie potrzeby/ Jako zakłady z branży okولوجórnicznej należy rozumieć producentów i dostawców maszyn i urządzeń górniczych; dostawców innych usług wspomagających górnictwo; zakłady będące odbiorcą węgla (np. wytwórcy energii elektrycznej i ciepła, koksownie lub przemysł metalurgiczny) oraz lokalne podmioty funkcjonujących dzięki dostarczaniu usług górnikom i ich rodzinom (np. w zakresie transportu, gastronomii).

- ☐ Tak
- ☐ Nie

6. Proszę wskazać co przede wszystkim kojarzy się Panu/Pani z transformacją energetyczną? Pyt. wielokrotnego wyboru. Maksymalnie do 3 odpowiedzi. Rotacja odpowiedzi

- Odejście od energetyki węglowej w gospodarce
- Odejście od energetyki węglowej w gospodarstwach domowych
- Zamykanie kopalni i zakładów w branży okولوجórnicej
- Rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE)
- Utrata pracy i przebranżowienie osób związanych z górnictwem
- Zrównoważony rozwój
- Elektromobilność
- Rozwój nowych technologii
- Ochrona środowiska
- Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza, wód i gleb
- Rozwój terenów zielonych
- Polepszenie jakości życia mieszkańców
- Zysk finansowy np. niższe koszty energii, utrzymania infrastruktury
- Koszty finansowe np. modernizacja infrastruktury
- Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym
- Inne, jakie?
- Żadna z powyższych odpowiedzi

7. Jak Pan/Pani ocenia, na jakim etapie transformacji energetycznej znajduje się: Jedna odp.

	Końcowym	Bardzo zaawansowanym	Zaawansowanym	W połowie procesu	Początkowym zaawansowanym	Początkowym	Trudno powiedzieć
Polska	6	5	4	3	2	1	9
Województwo śląskie	6	5	4	3	2	1	9
Państwa jednostka	6	5	4	3	2	1	9

8. Kiedy Pana/Pani zdaniem ma się zakończyć transformacja energetyczna w Polsce?

Jedna odp.

- do 2030 r.
- do 2040 r.
- do 2050 r.
- po 2050 r.
- nie ma konkretnej daty
- trudno powiedzieć

9. Czy Pana/Pani zdaniem transformacja energetyczna w woj. śląskim jest potrzebna?

Jedna odp.

- Zdecydowanie tak
- Raczej tak

- Raczej nie
- Zdecydowanie nie
- Trudno powiedzieć

10. Które z poniższych wyzwań związanych z transformacją energetyczną woj. śląskiego powinny być realizowane w regionie jako priorytet? Pyt. wielokrotnego wyboru

11. Czy któreś z poniższych wyzwań jest realizowane przez Państwa jednostkę? Pyt. wielokrotnego wyboru

	10. Priorytet dla regionu – Pyt. wielokrotnego wyboru.	11. Czy jednostka realizuje wyzwanie? Pyt. wielokrotnego wyboru
1. Obniżenie emisji gazów cieplarnianych przez największe sektory gospodarki (energetyka, przemysł, budownictwo, transport, rolnictwo i in.)		
2. Dekarbonizacja gospodarki regionu – odejście od węgla		
3. Zwiększenie poziomu selektywnej zbiórki i recyklingu odpadów		
4. Obniżenie emisyjności CO ₂ w transporcie poprzez zwiększenie udziału pojazdów bezemisyjnych / na paliwa alternatywne, w tym na energię elektryczną z OZE, zwiększenie udziału transportu kolejowego itp.		
5. Poprawa jakości powietrza poprzez likwidowanie zanieczyszczeń i smogu (w tym wymiana źródeł ogrzewania w domach na nisko-emisyjne lub ciepło systemowe)		
6. Poprawa jakości wód poprzez lepsze gospodarowanie ściekami		
7. Wzmacnianie różnorodności biologicznej (ograniczanie pestycydów, sadzenie zieleni)		
8. Zwiększenie poziomu wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii (OZE)		
9. Obniżenie ogólnego zużycia energii oraz zapewnienie suwerenności energetycznej poprzez tworzenie energetyki rozproszonej		
10. Obniżenie energochłonności i emisyjności budynków		
11. Transformacja społeczna – przygotowanie i dostosowanie społeczeństwa regionu do nowych warunków (wsparcie i informowanie, miejsca pracy, dostęp do energii dla gospodarstw domowych)		
12. Stworzenie całościowego systemu zarządzania regionalnego w obszarze transformacji energetycznej (sieci współpracy, koordynacja działań, dokumenty strategiczne wraz z budżetem, harmonogramem i personelem zarządczym itp.)		

12. Jak oceniają Państwo poziom przygotowania Państwa jednostki do procesu transformacji energetycznej? Jedna odp.

- Jesteśmy w pełni przygotowani

- Jesteśmy częściowo przygotowani
- Jesteśmy słabo przygotowani
- Jesteśmy w ogóle nieprzygotowani
- Trudno powiedzieć

13. A jak oceniają Państwo kompetencje jednostki w obszarze transformacji energetycznej?

Jedna odp.

Ankieter: /odczytać wyjaśnienie w razie potrzeby/ Jako kompetencje jednostki należy rozumieć uprawnienia jednostki w zakresie jej funkcjonowania i realizowanych przez nią zadań wskazane w obowiązujących aktach prawnych.

- Bardzo dobrze
- Dobrze
- Średnio
- Słabo
- Bardzo słabo
- Trudno powiedzieć

14. Jakich kompetencji brakuje Państwa jednostce? **Pyt. Otwarte**

-

15. Czy jednostka powinna rozwijać własne kompetencje w zakresie transformacji energetycznej, czy też wspierać się doradcami zewnętrznymi? **Jedna odp.**

- Rozwijać własne kompetencje
- Wspierać się doradcami zewnętrznymi
- Rozwijać zarówno własne kompetencje, jak i wspierać się doradcami zewnętrznymi
- Trudno powiedzieć

16. Czy w dokumentach strategicznych i planistycznych jednostki znajdują się zapisy dotyczące obszaru transformacji energetycznej? **Jedna odp.**

- Tak>>>> **zadać p. 17**
- Nie
- Planujemy wprowadzić takie zapisy

17. W jakich dokumentach strategicznych i planistycznych jednostki znajdują się lub planowane są zapisy dotyczące obszaru transformacji energetycznej? **Pyt.**

wielokrotnego wyboru

- Strategia rozwoju gminy/powiatu
- Dokument strategiczny dotyczący spraw mieszkalnictwa
- Dokument strategiczny dotyczący spraw społecznych
- Dokument strategiczny dotyczący spraw zdrowotnych
- Dokument strategiczny dotyczący ochrony środowiska
- Dokument planistyczny określający politykę przestrzenną
- Dokument planistyczny dotyczący gospodarki niskoemisyjnej
- Dokument planistyczny dotyczący zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe

- Gminny program rewitalizacji
- Inne dokumenty, jakie?

18. Czy Państwa jednostka uczestniczyła w pracach nad Terytorialnym Planem Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030?

- Tak (**jeśli TAK**, w jakim zakresie:)
- Nie

19. Czy jednostka podejmowała dotychczas następujące działania w związku z procesem transformacji energetycznej? Pyt. wielokrotnego wyboru

- Konsultacje społeczne
- Programy i działania edukacyjne
- Działania informacyjne
- Inwestycje w celu dostosowania posiadanej infrastruktury do transformacji energetycznej
- Określenie polityki w związku z transformacją energetyczną w dokumentach strategicznych
- Lobbing, aby zachować status quo – czyli zatrzymać politykę klimatyczną UE i transformację energetyczną w woj. śląskim
- Wynajęcie firmy doradczej do wsparcia zarządzania procesem transformacji energetycznej na terenie jednostki
- Szkolenia dla pracowników jednostki
- Wsparcie doradcze dla mieszkańców i przedsiębiorstw z terenu jednostki
- Wsparcie finansowe dla mieszkańców i przedsiębiorstw z terenu jednostki
- Wspieranie tworzenia spółdzielni energetycznych lub klastrów
- Wsparcie dla inicjatyw proekologicznych
- Inne, jakie?.....
- Nie podejmowaliśmy żadnych działań

20. Czy Państwa jednostka korzystała z funduszy unijnych na cele związane z transformacją energetyczną? Jedna odp.

- Tak >>>> **zadać p. 21**
- Nie >>>> **przejsć do p. 23**
- Dopiero będziemy się starać o takie środki >>>> **przejsć do p. 23**

21. Czy w ramach tych funduszy korzystali Państwo ze środków Funduszu Sprawiedliwej Transformacji? Jedna odp.

- Tak
- Nie
- Dopiero będziemy się starać o takie środki

22. W jakim stopniu oceniają Państwo swoje zadowolenie z następujących aspektów korzystania ze środków z funduszy unijnych na cele związane z transformacją energetyczną:

	Bardzo dobrze	Dobrze	Średnio	Słabo	Bardzo słabo	Trudno powiedzieć
Dostępność środków	5	4	3	2	1	9
Formalności w pozyskiwaniu i rozliczaniu środków	5	4	3	2	1	9
Wielkość środków w relacji do potrzeb	5	4	3	2	1	9

23. Czy w związku z transformacją energetyczną w woj. śląskim planują Państwo poniższe działania w okresie najbliższych 3-4 lat? Pyt. wielokrotnego wyboru

- Konsultacje społeczne
- Programy i działania edukacyjne
- Działania informacyjne
- Inwestycje w celu dostosowania posiadanej infrastruktury do transformacji energetycznej
- Określenie polityki w związku z transformacją energetyczną w dokumentach strategicznych
- Lobbing, aby zachować status quo – czyli zatrzymać politykę klimatyczną UE i transformację energetyczną w woj. śląskim
- Wynajęcie firmy doradczej do wsparcia zarządzania procesem transformacji energetycznej na terenie jednostki
- Szkolenia dla pracowników jednostki
- Wsparcie doradcze dla mieszkańców i przedsiębiorstw z terenu jednostki
- Wsparcie finansowe dla mieszkańców i przedsiębiorstw z terenu jednostki
- Wspieranie tworzenia spółdzielni energetycznych lub klastrów
- Wsparcie dla inicjatyw proekologicznych
- Inne, jakie?.....
- Nie będziemy podejmować żadnych działań

24. Jakie są największe wyzwania dla jednostki związane z transformacją energetyczną? Pyt. wielokrotnego wyboru. Maksymalnie do 3 odpowiedzi. Rotacja odpowiedzi

- Brak środków finansowych
- Opór społeczny
- Brak odpowiednich technologii
- Problem z przekwalifikowaniem pracowników z zamykanych zakładów
- Niepewność regulacyjna
- Brak odpowiedniej wiedzy
- Brak wystarczających formalnych kompetencji
- Inne, jakie?

25. Czy uważają Państwo, że transformacja energetyczna przyniesie korzyści ekonomiczne dla jednostki? Jedna odp.

- ☐ Tak
- ☐ Nie
- ☐ Trudno powiedzieć

26. Czy jednostka współpracuje z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w celu realizacji procesu transformacji energetycznej? Jedna odp.

- ☐ Tak
- ☐ Nie

27. Jak Pan/Pani ocenia stopień poinformowania Państwa jednostki w zakresie planów dotyczących transformacji energetycznej województwa śląskiego? Jedna odp.

- ☐ Jesteśmy bardzo dobrze poinformowani
- ☐ Jesteśmy dobrze poinformowani
- ☐ Jesteśmy średnio poinformowani
- ☐ Jesteśmy słabo poinformowani
- ☐ Jesteśmy bardzo słabo poinformowani
- ☐ Trudno powiedzieć

28. Z jakich źródeł czerpią Państwo informacje na temat transformacji energetycznej województwa śląskiego? Pyt. wielokrotnego wyboru

- ☐ Informacje z Urzędu Marszałkowskiego
- ☐ Informacje od władz krajowych (Rząd, Ministerstwa)
- ☐ Informacje ze stron internetowych administracji unijnej
- ☐ Informacje od specjalistycznych firm np. doradczych
- ☐ Informacje od organizacji pozarządowych, organizacji otoczenia biznesu, stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego
- ☐ Targi, konferencje, seminaria, webinaria
- ☐ Media ogólnopolskie (TV, radio, prasa, ogólnoinformacyjne portale internetowe)
- ☐ Lokalne media woj. śląskiego, w tym TV, lokalne portale itp.
- ☐ Inne – jakie?

29. Jak oceniają Państwo komunikację ze strony władz regionalnych na temat transformacji energetycznej kierowaną do jednostek samorządu terytorialnego? Jedna odp.

- ☐ Bardzo dobrze
- ☐ Dobrze
- ☐ Średnio
- ☐ Słabo
- ☐ Bardzo słabo
- ☐ Trudno powiedzieć

30. Jak oceniają Państwo poziom wsparcia ze strony samorządu województwa w procesie transformacji? Jedna odp.

- ☐ Otrzymujemy pełne wsparcie

- Otrzymujemy duże wsparcie
- Otrzymujemy częściowe wsparcie
- Otrzymujemy słabe wsparcie
- W ogóle nie otrzymujemy wsparcia
- Trudno powiedzieć

31. Jak oceniają Państwo poziom wsparcia ze strony władz centralnych w procesie transformacji? Jedna odp.

- Otrzymujemy pełne wsparcie
- Otrzymujemy duże wsparcie
- Otrzymujemy częściowe wsparcie
- Otrzymujemy słabe wsparcie
- W ogóle nie otrzymujemy wsparcia
- Trudno powiedzieć

32. Jakie są oczekiwania Państwa jednostki wobec samorządu województwa w kontekście wsparcia dla JST w procesie transformacji energetycznej? Pyt. wielokrotnego wyboru

- Więcej możliwości zdobycia dofinansowań
- Lepsze doradztwo w zakresie dostosowania się samorządów lokalnych do wymogów transformacji
- Szkolenia dla pracowników urzędów samorządów lokalnych
- Kompleksowe działania informacyjne w zakresie transformacji energetycznej w regionie
- Ułatwienia w kwestiach formalnych – uproszczenie procedur i dostępu do wsparcia (wnioski o dotacje, rozliczenia projektów itp.)
- Więcej konsultacji i dialogu z przedstawicielami jednostek samorządu lokalnego
- Inne, jakie?.....

33. Jak oceniają Państwo stopień świadomości mieszkańców Państwa jednostki na temat transformacji energetycznej? Jedna odp.

- Są w pełni świadomi
- Są częściowo świadomi
- Są raczej nieświadomi
- Są zupełnie nieświadomi
- Trudno powiedzieć

34. Jak oceniają Państwo stopień świadomości przedsiębiorców z terenu Państwa jednostki na temat transformacji energetycznej? Jedna odp.

- Są w pełni świadomi
- Są częściowo świadomi
- Są raczej nieświadomi
- Są zupełnie nieświadomi
- Trudno powiedzieć

35. Czy jednostka informuje przedsiębiorców ze swojego terenu o przebiegu procesu transformacji energetycznej? Jedna odp.

- ☐ Tak>>> **zadać p. 36**
- ☐ Nie>>> **przejsć do p. 37**
- ☐ Nie jest to w naszej kompetencji>>> **przejsć do p. 37**

36. W jaki sposób jednostka informuje przedsiębiorców o procesie transformacji? Pyt. wielokrotnego wyboru.

- ☐ Spotkania z przedstawicielami przedsiębiorców
- ☐ Strona internetowa
- ☐ Biuletyny informacyjne
- ☐ Media społecznościowe
- ☐ Inne, jakie?

37. Czy na terenie jednostki znajdują się

- a) klastry energii obejmujące przedsiębiorców**
- b) spółdzielnie energetyczne**

Jedna odp. do każdego z podpunktów

- ☐ Tak
- ☐ Nie
- ☐ Nie wiem

38. Czy mają Państwo dodatkowe uwagi lub sugestie dotyczące potrzeb jednostki w zakresie sprawiedliwej transformacji? Pyt. otwarte

.....

Dziękujemy za udział w badaniu! Państwa odpowiedzi są dla nas niezwykle cenne i pomogą w opracowaniu skutecznych działań na rzecz transformacji województwa śląskiego.

8 Aneks 2 – Badanie CAPI wśród JST – analiza podregionów

Tabela 19 Analiza odpowiedzi w badaniu z JST z podziałem na podregiony

		PODREGION							
		PODREGION BIELSKI	PODREGION BYTOMSKI	PODREGION CZĘSTOCHOWSKI	PODREGION GLIWICKI	PODREGION KATOWICKI	PODREGION RYBNICKI	PODREGION SOSNOWIECKI	PODREGION TYSKI
P3. Jak można ocenić obecną sytuację finansową Państwa jednostki?	Zła	14,3%	6,7%	0,0%	0,0%	0,0%	10,0%	6,3%	6,7%
	Średnia	28,6%	33,3%	51,9%	28,6%	40,0%	20,0%	25,0%	40,0%
	Dobra	39,3%	60,0%	40,7%	71,4%	20,0%	60,0%	56,3%	53,3%
	Trudno powiedzieć	17,9%	0,0%	7,4%	0,0%	40,0%	10,0%	12,5%	0,0%
P4. Czy na terenie jednostki znajdują się obecnie czynne kopalnie węgla kamiennego tj. takie, w których odbywa się wydobywanie?	Tak	32,1%	46,7%	18,5%	28,6%	40,0%	55,0%	12,5%	46,7%
	Nie	67,9%	53,3%	81,5%	71,4%	60,0%	45,0%	87,5%	53,3%
P5. Czy na terenie jednostki została zamknięta (lub jest w trakcie likwidacji) w ostatnich latach jakaś kopalnia lub zakład z branży okołógórnicznej?	Tak	14,3%	26,7%	14,8%	42,9%	60,0%	40,0%	31,3%	26,7%
	Nie	85,7%	73,3%	85,2%	57,1%	40,0%	60,0%	68,8%	73,3%
P6. Proszę wskazać co przede wszystkim kojarzy się Panu/Pani z transformacją energetyczną?	Odejście od energetyki węglowej w gospodarce	21,4%	26,7%	33,3%	42,9%	60,0%	20,0%	25,0%	13,3%
	Odejście od energetyki węglowej w gospodarstwach domowych	10,7%	13,3%	29,6%	57,1%	40,0%	35,0%	31,3%	26,7%
	Zamykanie kopalni i zakładów w branży okołógórnicznej	25,0%	6,7%	11,1%	0,0%	40,0%	20,0%	6,3%	33,3%
	Rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE)	46,4%	26,7%	55,6%	42,9%	20,0%	30,0%	56,3%	26,7%
	Utrata pracy i przebranżowienie osób związanych z górnictwem	14,3%	6,7%	3,7%	0,0%	40,0%	20,0%	0,0%	0,0%
	Zrównoważony rozwój	17,9%	6,7%	14,8%	14,3%	0,0%	20,0%	0,0%	20,0%

	Elektromobilność	10,7%	6,7%	11,1%	14,3%	0,0%	15,0%	12,5%	13,3%
	Rozwój nowych technologii	21,4%	20,0%	14,8%	14,3%	0,0%	35,0%	37,5%	20,0%
	Ochrona środowiska	32,1%	33,3%	25,9%	42,9%	20,0%	25,0%	31,3%	26,7%
	Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza, wód i gleb	14,3%	40,0%	18,5%	0,0%	0,0%	35,0%	31,3%	33,3%
	Rozwój terenów zielonych	3,6%	13,3%	7,4%	0,0%	20,0%	0,0%	12,5%	13,3%
	Polepszenie jakości życia mieszkańców	7,1%	20,0%	0,0%	0,0%	0,0%	5,0%	12,5%	0,0%
	Zysk finansowy np. niższe koszty energii, utrzymania infrastruktury	7,1%	20,0%	11,1%	14,3%	0,0%	10,0%	6,3%	13,3%
	Koszty finansowe np. modernizacja infrastruktury	14,3%	20,0%	18,5%	14,3%	0,0%	15,0%	18,8%	20,0%
	Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym	53,6%	26,7%	25,9%	42,9%	60,0%	15,0%	12,5%	33,3%
	Inne, jakie?	0,0%	0,0%	3,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	Żadna z powyższych odpowiedzi	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
P7. Jak Pan/Pani ocenia, na jakim etapie transformacji energetycznej znajduje się: - Polska	Początkowym	25,0%	13,3%	18,5%	14,3%	40,0%	25,0%	37,5%	13,3%
	Początkowym zaawansowanym	17,9%	33,3%	37,0%	42,9%	20,0%	15,0%	12,5%	40,0%
	W połowie procesu	25,0%	26,7%	14,8%	28,6%	20,0%	35,0%	25,0%	40,0%
	Zaawansowanym	21,4%	20,0%	14,8%	14,3%	0,0%	15,0%	18,8%	0,0%
	Bardzo zaawansowanym	0,0%	0,0%	3,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	6,7%
	Kończącym	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	Trudno powiedzieć	10,7%	6,7%	11,1%	0,0%	20,0%	10,0%	6,3%	0,0%
P7. Jak Pan/Pani ocenia, na jakim etapie transformacji energetycznej znajduje się: - Województwo śląskie	Początkowym	35,7%	13,3%	18,5%	14,3%	20,0%	35,0%	37,5%	40,0%
	Początkowym zaawansowanym	28,6%	33,3%	37,0%	42,9%	20,0%	20,0%	25,0%	33,3%
	W połowie procesu	10,7%	40,0%	18,5%	42,9%	20,0%	25,0%	25,0%	26,7%
	Zaawansowanym	14,3%	0,0%	11,1%	0,0%	0,0%	0,0%	12,5%	0,0%

	Bardzo zaawansowanym	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	Końcowym	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	Trudno powiedzieć	10,7%	13,3%	14,8%	0,0%	40,0%	20,0%	0,0%	0,0%
P7. Jak Pan/Pani ocenia, na jakim etapie transformacji energetycznej znajduje się: - Państwa jednostka	Początkowym	42,9%	26,7%	22,2%	14,3%	40,0%	45,0%	18,8%	40,0%
	Początkowym zaawansowanym	17,9%	26,7%	44,4%	42,9%	20,0%	20,0%	31,3%	20,0%
	W połowie procesu	10,7%	26,7%	11,1%	42,9%	20,0%	20,0%	18,8%	33,3%
	Zaawansowanym	14,3%	6,7%	3,7%	0,0%	0,0%	0,0%	6,3%	0,0%
	Bardzo zaawansowanym	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	Końcowym	3,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	Trudno powiedzieć	10,7%	13,3%	18,5%	0,0%	20,0%	15,0%	25,0%	6,7%
P8. Kiedy Pana/Pani zdaniem ma się zakończyć transformacja energetyczna w Polsce?	do 2030 r.	14,3%	13,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	6,3%	6,7%
	do 2040 r.	25,0%	26,7%	11,1%	28,6%	0,0%	15,0%	18,8%	13,3%
	do 2050 r.	25,0%	20,0%	29,6%	28,6%	60,0%	30,0%	0,0%	46,7%
	po 2050 r.	14,3%	6,7%	7,4%	28,6%	20,0%	10,0%	31,3%	6,7%
	nie ma konkretnej daty	14,3%	20,0%	18,5%	14,3%	0,0%	35,0%	37,5%	20,0%
	trudno powiedzieć	7,1%	13,3%	33,3%	0,0%	20,0%	10,0%	6,3%	6,7%
P9. Czy Pana/Pani zdaniem transformacja energetyczna w woj. śląskim jest potrzebna?	Zdecydowanie nie	3,6%	6,7%	0,0%	14,3%	0,0%	5,0%	6,3%	13,3%
	Raczej nie	7,1%	0,0%	3,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	6,7%
	Raczej tak	46,4%	53,3%	63,0%	71,4%	60,0%	55,0%	37,5%	40,0%
	Zdecydowanie tak	21,4%	40,0%	18,5%	14,3%	20,0%	35,0%	43,8%	40,0%
	Trudno powiedzieć	21,4%	0,0%	14,8%	0,0%	20,0%	5,0%	12,5%	0,0%
P10. Które z poniższych wyzwań związanych z transformacją energetyczną woj. śląskiego powinny być realizowane w regionie jako priorytet?	Obniżenie emisji gazów cieplarnianych przez największe sektory gospodarki	25,0%	40,0%	29,6%	57,1%	40,0%	50,0%	62,5%	53,3%
	Dekarbonizacja gospodarki regionu – odejście od węgla	17,9%	20,0%	7,4%	14,3%	40,0%	15,0%	18,8%	33,3%
	Zwiększenie poziomu selektywnej zbiórki i recyklingu odpadów	25,0%	40,0%	29,6%	71,4%	20,0%	25,0%	18,8%	33,3%

Obniżenie emisyjności CO2 w transporcie poprzez pojazdy bezemisyjne / paliwa alternatywne, w tym energię z OZE	25,0%	46,7%	37,0%	28,6%	20,0%	20,0%	25,0%	40,0%
Poprawa jakości powietrza poprzez likwidowanie zanieczyszczeń i smogu	67,9%	46,7%	74,1%	57,1%	60,0%	60,0%	50,0%	60,0%
Poprawa jakości wód poprzez lepsze gospodarowanie ściekami	50,0%	20,0%	25,9%	42,9%	20,0%	20,0%	31,3%	20,0%
Wzmacnianie różnorodności biologicznej (m.in. ograniczanie pestycydów, sadzenie zieleni)	21,4%	26,7%	14,8%	42,9%	20,0%	15,0%	12,5%	13,3%
Zwiększenie poziomu wykorzystania energii z OZE	42,9%	20,0%	55,6%	71,4%	60,0%	45,0%	37,5%	40,0%
Obniżenie zużycia energii i tworzenie energetyki rozproszonej	21,4%	20,0%	22,2%	14,3%	40,0%	25,0%	25,0%	33,3%
Obniżenie energochłonności i emisyjności budynków	53,6%	46,7%	25,9%	42,9%	60,0%	20,0%	43,8%	20,0%
Transformacja społeczna – przygotowanie społeczeństwa regionu do nowych warunków	25,0%	20,0%	22,2%	42,9%	40,0%	40,0%	31,3%	33,3%
Stworzenie całościowego systemu zarządzania regionalnego w obszarze transformacji energetycznej	10,7%	20,0%	7,4%	28,6%	40,0%	35,0%	25,0%	0,0%

	Żadne z powyższych	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
P11. Czy któreś z poniższych wyzwań jest realizowane przez Państwa jednostkę?	Obniżenie emisji gazów cieplarnianych (energetyka, przemysł, budownictwo, transport, rolnictwo itp.)	10,7%	20,0%	3,7%	14,3%	0,0%	10,0%	18,8%	13,3%
	Dekarbonizacja gospodarki regionu – odejście od węgla	14,3%	13,3%	3,7%	14,3%	20,0%	5,0%	18,8%	0,0%
	Zwiększenie poziomu selektywnej zbiórki i recyklingu odpadów	67,9%	80,0%	63,0%	42,9%	80,0%	80,0%	68,8%	73,3%
	Obniżenie emisyjności CO2 w transporcie (pojazdy bezemisyjne / paliwa alternatywne, w tym energia z OZE)	21,4%	20,0%	14,8%	57,1%	20,0%	30,0%	6,3%	26,7%
	Poprawa jakości powietrza poprzez likwidowanie zanieczyszczeń i smogu	53,6%	40,0%	59,3%	57,1%	80,0%	65,0%	68,8%	46,7%
	Poprawa jakości wód poprzez lepsze gospodarowanie ściekami	75,0%	53,3%	29,6%	28,6%	80,0%	70,0%	37,5%	40,0%
	Wzmacnianie różnorodności biologicznej (m.in. ograniczanie pestycydów, sadzenie zieleni)	50,0%	53,3%	11,1%	42,9%	40,0%	40,0%	37,5%	33,3%
	Zwiększenie poziomu wykorzystania energii z OZE	50,0%	40,0%	66,7%	42,9%	60,0%	40,0%	62,5%	46,7%
	Obniżenie zużycia energii i tworzenie energetyki rozproszonej	17,9%	20,0%	0,0%	14,3%	40,0%	10,0%	25,0%	6,7%

	Obniżenie energochłonności i emisyjności budynków	42,9%	26,7%	37,0%	57,1%	60,0%	40,0%	43,8%	26,7%
	Transformacja społeczna – przygotowanie społeczeństwa regionu do nowych warunków	14,3%	13,3%	7,4%	28,6%	20,0%	20,0%	18,8%	20,0%
	Stworzenie całościowego systemu zarządzania regionalnego w obszarze transformacji energetycznej	0,0%	0,0%	3,7%	0,0%	0,0%	10,0%	0,0%	0,0%
	Żadne z powyższych	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
P12. Jak oceniają Państwo poziom przygotowania Państwa jednostki do procesu transformacji energetycznej?	Jesteśmy w ogóle nieprzygotowani	3,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	Jesteśmy słabo przygotowani	17,9%	46,7%	25,9%	0,0%	20,0%	25,0%	18,8%	26,7%
	Jesteśmy częściowo przygotowani	50,0%	46,7%	51,9%	100,0%	40,0%	60,0%	62,5%	60,0%
	Jesteśmy w pełni przygotowani	10,7%	0,0%	3,7%	0,0%	0,0%	0,0%	6,3%	6,7%
	Trudno powiedzieć	17,9%	6,7%	18,5%	0,0%	40,0%	15,0%	12,5%	6,7%
P13. A jak oceniają Państwo kompetencje jednostki w obszarze transformacji energetycznej?	Bardzo słabo	3,6%	0,0%	3,7%	0,0%	20,0%	10,0%	6,3%	0,0%
	Słabo	7,1%	20,0%	14,8%	0,0%	20,0%	25,0%	0,0%	13,3%
	Średnio	32,1%	33,3%	14,8%	57,1%	20,0%	5,0%	25,0%	33,3%
	Dobrze	32,1%	20,0%	33,3%	28,6%	20,0%	45,0%	25,0%	33,3%
	Bardzo dobrze	14,3%	13,3%	11,1%	14,3%	0,0%	0,0%	18,8%	13,3%
	Trudno powiedzieć	10,7%	13,3%	22,2%	0,0%	20,0%	15,0%	25,0%	6,7%
P14. Jakich kompetencji brakuje Państwa jednostce?	Brak wykwalifikowanej, odpowiednio przygotowanej kadry pracowniczej	10,7%	33,3%	18,5%	14,3%	20,0%	40,0%	0,0%	20,0%
	Ogólnie brak wiedzy/informacji	7,1%	20,0%	7,4%	0,0%	0,0%	10,0%	12,5%	6,7%

	Brak/niewystarczające środki finansowe na działania	17,9%	20,0%	3,7%	0,0%	0,0%	15,0%	6,3%	13,3%
	Biurokracja	3,6%	0,0%	3,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	Brak czasu na realizację/wdrożenie działań	0,0%	6,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	6,3%	0,0%
	Kompetencji w zakresie przyznawania dotacji/grantów	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	5,0%	6,3%	0,0%
	Luki prawne	3,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	6,7%
	Kompetencje dot. wyzwań (np. obniżenie emisji CO2, walka z ubóstwem energetycznym)	7,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	6,3%	6,7%
	Brak odpowiedniej pomocy/wsparcia doradczego i szkoleniowego	7,1%	0,0%	3,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	Pozostałe	0,0%	6,7%	3,7%	28,6%	0,0%	5,0%	0,0%	0,0%
	Brak właściwych narzędzi do egzekwowania przepisów	3,6%	0,0%	0,0%	28,6%	0,0%	0,0%	6,3%	6,7%
	Trudno powiedzieć	17,9%	13,3%	29,6%	14,3%	20,0%	10,0%	25,0%	26,7%
	Nie brakuje żadnych kompetencji	39,3%	20,0%	37,0%	28,6%	60,0%	30,0%	31,3%	26,7%
	Trudno powiedzieć	17,9%	13,3%	29,6%	14,3%	20,0%	10,0%	25,0%	26,7%
P15. Czy jednostka powinna rozwijać własne kompetencje w zakresie transformacji energetycznej, czy też wspierać się doradcami zewnętrznymi?	Rozwijać własne kompetencje	32,1%	26,7%	7,4%	42,9%	0,0%	30,0%	6,3%	13,3%
	Wspierać się doradcami zewnętrznymi	14,3%	13,3%	14,8%	0,0%	0,0%	0,0%	6,3%	13,3%
	Rozwijać zarówno własne kompetencje, jak i wspierać się doradcami zewnętrznymi	53,6%	53,3%	74,1%	57,1%	100,0%	65,0%	81,3%	73,3%
	Trudno powiedzieć	0,0%	6,7%	3,7%	0,0%	0,0%	5,0%	6,3%	0,0%
	Tak	53,6%	33,3%	51,9%	57,1%	40,0%	50,0%	50,0%	40,0%

P16. Czy w dokumentach strategicznych i planistycznych jednostki znajdują się zapisy dotyczące obszaru transformacji energetycznej?	Nie	21,4%	6,7%	14,8%	0,0%	40,0%	15,0%	18,8%	20,0%
	Planujemy wprowadzić takie zapisy	25,0%	60,0%	33,3%	42,9%	20,0%	35,0%	31,3%	40,0%
P17. W jakich dokumentach strategicznych i planistycznych jednostki znajdują się lub planowane są zapisy dotyczące obszaru transformacji energetycznej?	Strategia rozwoju gminy/powiatu	93,3%	100,0%	57,1%	100,0%	50,0%	90,0%	62,5%	100,0%
	Dokument strategiczny dotyczący spraw mieszkalnictwa	26,7%	60,0%	35,7%	50,0%	0,0%	20,0%	37,5%	66,7%
	Dokument strategiczny dotyczący spraw społecznych	26,7%	60,0%	21,4%	50,0%	0,0%	50,0%	50,0%	66,7%
	Dokument strategiczny dotyczący spraw zdrowotnych	20,0%	40,0%	7,1%	50,0%	0,0%	10,0%	50,0%	33,3%
	Dokument strategiczny dotyczący ochrony środowiska	60,0%	60,0%	64,3%	75,0%	100,0%	70,0%	37,5%	16,7%
	Dokument planistyczny określający politykę przestrzenną	26,7%	40,0%	42,9%	50,0%	50,0%	60,0%	62,5%	33,3%
	Dokument planistyczny dotyczący gospodarki niskoemisyjnej	46,7%	60,0%	50,0%	75,0%	100,0%	30,0%	37,5%	16,7%
	Dokument planistyczny dot. zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	26,7%	60,0%	35,7%	75,0%	100,0%	40,0%	62,5%	16,7%
	Gminny program rewitalizacji	20,0%	60,0%	21,4%	50,0%	50,0%	30,0%	25,0%	33,3%
	Inne	13,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	12,5%	16,7%
P19. Czy jednostka podejmowała dotychczas następujące działania w	Konsultacje społeczne	21,4%	40,0%	22,2%	42,9%	40,0%	40,0%	25,0%	40,0%
	Programy i działania edukacyjne	35,7%	26,7%	22,2%	57,1%	20,0%	35,0%	31,3%	33,3%
	Działania informacyjne	71,4%	53,3%	37,0%	71,4%	40,0%	50,0%	50,0%	53,3%

związku z procesem transformacji energetycznej?	Inwestycje w celu dostosowania posiadanej infrastruktury do transformacji energetycznej	28,6%	26,7%	40,7%	85,7%	20,0%	50,0%	37,5%	53,3%
	Określenie polityki w związku z transformacją energetyczną w dokumentach strategicznych	32,1%	33,3%	22,2%	57,1%	40,0%	35,0%	31,3%	20,0%
	Lobbing, aby zachować status quo – czyli zatrzymać politykę klimatyczną UE i transformację energetyczną w woj. śląskim	7,1%	6,7%	7,4%	28,6%	0,0%	5,0%	12,5%	13,3%
	Wynajęcie firmy doradczej do wsparcia zarządzania procesem transformacji energetycznej na terenie jednostki	21,4%	13,3%	7,4%	28,6%	0,0%	0,0%	12,5%	20,0%
	Szkolenia dla pracowników jednostki	17,9%	13,3%	25,9%	42,9%	20,0%	25,0%	25,0%	26,7%
	Wsparcie doradcze dla mieszkańców i przedsiębiorstw z terenu jednostki	28,6%	13,3%	11,1%	28,6%	20,0%	25,0%	43,8%	20,0%
	Wsparcie finansowe dla mieszkańców i przedsiębiorstw z terenu jednostki	32,1%	26,7%	3,7%	42,9%	20,0%	30,0%	37,5%	0,0%
	Wspieranie tworzenia spółdzielni energetycznych lub klastrów	17,9%	13,3%	29,6%	28,6%	20,0%	25,0%	12,5%	13,3%
	Wsparcie dla inicjatyw proekologicznych	32,1%	13,3%	22,2%	42,9%	40,0%	25,0%	31,3%	20,0%
	Inne	3,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

	Nie podejmowaliśmy żadnych działań	7,1%	20,0%	14,8%	0,0%	20,0%	15,0%	12,5%	20,0%
P23. Czy w związku z transformacją energetyczną w woj. śląskim planują Państwo poniższe działania w okresie najbliższych 3-4 lat?	Konsultacje społeczne	32,1%	26,7%	18,5%	71,4%	40,0%	50,0%	25,0%	46,7%
	Programy i działania edukacyjne	35,7%	33,3%	44,4%	42,9%	40,0%	35,0%	62,5%	40,0%
	Działania informacyjne	46,4%	53,3%	51,9%	42,9%	40,0%	55,0%	56,3%	53,3%
	Inwestycje w celu dostosowania infrastruktury do transformacji energetycznej	60,7%	66,7%	51,9%	85,7%	20,0%	90,0%	56,3%	80,0%
	Określenie polityki w dokumentach strategicznych	25,0%	53,3%	29,6%	57,1%	40,0%	40,0%	25,0%	60,0%
	Lobbing, aby zachować status quo	21,4%	20,0%	7,4%	28,6%	0,0%	15,0%	25,0%	26,7%
	Wynajęcie firmy doradczej	14,3%	20,0%	7,4%	42,9%	20,0%	20,0%	12,5%	6,7%
	Szkolenia dla pracowników	42,9%	13,3%	25,9%	14,3%	40,0%	50,0%	18,8%	26,7%
	Wsparcie doradczce dla mieszkańców i przedsiębiorstw	46,4%	26,7%	22,2%	42,9%	20,0%	40,0%	50,0%	20,0%
	Wsparcie finansowe dla mieszkańców i przedsiębiorstw	28,6%	26,7%	11,1%	42,9%	20,0%	25,0%	43,8%	20,0%
	Wspieranie tworzenia spółdzielni energetycznych lub klastrów	32,1%	20,0%	29,6%	42,9%	40,0%	20,0%	12,5%	20,0%
	Wsparcie dla inicjatyw proekologicznych	17,9%	20,0%	29,6%	28,6%	40,0%	40,0%	43,8%	26,7%
	Inne, jakie?	3,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	5,0%	0,0%	0,0%
	Nie będziemy podejmować żadnych działań	0,0%	0,0%	3,7%	0,0%	20,0%	0,0%	0,0%	6,7%
P24. Jakie są największe wyzwania dla jednostki związane z transformacją energetyczną?	Brak środków finansowych	75,0%	66,7%	66,7%	57,1%	80,0%	65,0%	81,3%	60,0%
	Opór społeczny	32,1%	26,7%	11,1%	57,1%	0,0%	40,0%	31,3%	20,0%
	Brak odpowiednich technologii	17,9%	33,3%	25,9%	28,6%	0,0%	20,0%	12,5%	20,0%

	Problem z przekwalifikowaniem pracowników z zamykanych zakładów	21,4%	20,0%	18,5%	14,3%	40,0%	35,0%	18,8%	46,7%
	Niepewność regulacyjna	53,6%	46,7%	40,7%	28,6%	60,0%	55,0%	62,5%	46,7%
	Brak odpowiedniej wiedzy	10,7%	26,7%	33,3%	28,6%	20,0%	25,0%	25,0%	33,3%
	Brak wystarczających formalnych kompetencji	17,9%	33,3%	14,8%	42,9%	20,0%	25,0%	25,0%	13,3%
	Inne	3,6%	6,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	6,3%	0,0%
P25. Czy uważają Państwo, że transformacja energetyczna przyniesie korzyści ekonomiczne dla jednostki?	Tak	50,0%	53,3%	51,9%	71,4%	20,0%	50,0%	62,5%	66,7%
	Nie	14,3%	20,0%	7,4%	14,3%	0,0%	10,0%	6,3%	6,7%
	Trudno powiedzieć	35,7%	26,7%	40,7%	14,3%	80,0%	40,0%	31,3%	26,7%
P26. Czy jednostka współpracuje z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w celu realizacji procesu transformacji energetycznej?	Tak	60,7%	40,0%	55,6%	71,4%	40,0%	65,0%	56,3%	53,3%
	Nie	39,3%	60,0%	44,4%	28,6%	60,0%	35,0%	43,8%	46,7%
P27. Jak Pan/Pani ocenia stopień poinformowania Państwa jednostki w zakresie planów dotyczących transformacji energetycznej województwa śląskiego?	Jesteśmy bardzo słabo poinformowani	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	6,3%	0,0%
	Jesteśmy słabo poinformowani	7,1%	26,7%	25,9%	0,0%	20,0%	15,0%	6,3%	20,0%
	Jesteśmy średnio poinformowani	32,1%	33,3%	33,3%	71,4%	40,0%	20,0%	37,5%	33,3%
	Jesteśmy dobrze poinformowani	39,3%	26,7%	29,6%	14,3%	20,0%	40,0%	25,0%	33,3%
	Jesteśmy bardzo dobrze poinformowani	10,7%	6,7%	3,7%	14,3%	0,0%	0,0%	12,5%	13,3%
	Trudno powiedzieć	10,7%	6,7%	7,4%	0,0%	20,0%	25,0%	12,5%	0,0%
P28. Z jakich źródeł czerpią Państwo informacje na temat transformacji energetycznej województwa śląskiego?	Informacje z Urzędu Marszałkowskiego	85,7%	86,7%	85,2%	85,7%	80,0%	90,0%	93,8%	80,0%
	Informacje od władz krajowych (Rząd, Ministerstwa)	39,3%	33,3%	51,9%	57,1%	60,0%	60,0%	68,8%	53,3%
	Informacje ze stron internetowych administracji unijnej	42,9%	53,3%	48,1%	57,1%	20,0%	50,0%	56,3%	73,3%

	Informacje od specjalistycznych firm np. doradczych	17,9%	6,7%	22,2%	57,1%	0,0%	20,0%	18,8%	20,0%
	Informacje od organizacji pozarządowych, organizacji otoczenia biznesu, stowarzyszeń JST	28,6%	20,0%	33,3%	42,9%	40,0%	20,0%	18,8%	20,0%
	Targi, konferencje, seminaria, webinaria	25,0%	6,7%	11,1%	28,6%	20,0%	45,0%	25,0%	20,0%
	Media ogólnopolskie	32,1%	20,0%	18,5%	14,3%	20,0%	15,0%	43,8%	33,3%
	Lokalne media woj. śląskiego	14,3%	13,3%	11,1%	28,6%	20,0%	25,0%	25,0%	26,7%
	Inne	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
P29. Jak oceniają Państwo komunikację ze strony władz regionalnych na temat transformacji energetycznej kierowaną do JST	Bardzo słabo	0,0%	13,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	Słabo	17,9%	33,3%	22,2%	14,3%	0,0%	25,0%	6,3%	13,3%
	Średnio	28,6%	20,0%	25,9%	42,9%	40,0%	15,0%	31,3%	26,7%
	Dobrze	39,3%	13,3%	33,3%	42,9%	20,0%	45,0%	31,3%	53,3%
	Bardzo dobrze	3,6%	13,3%	7,4%	0,0%	0,0%	0,0%	18,8%	6,7%
	Trudno powiedzieć	10,7%	6,7%	11,1%	0,0%	40,0%	15,0%	12,5%	0,0%
P30. Jak oceniają Państwo poziom wsparcia ze strony samorządu województwa w procesie transformacji?	W ogóle nie otrzymujemy wsparcia	0,0%	13,3%	7,4%	0,0%	0,0%	5,0%	0,0%	6,7%
	Otrzymujemy słabe wsparcie	21,4%	33,3%	14,8%	28,6%	0,0%	20,0%	12,5%	13,3%
	Otrzymujemy częściowe wsparcie	32,1%	6,7%	29,6%	28,6%	0,0%	15,0%	31,3%	33,3%
	Otrzymujemy duże wsparcie	17,9%	13,3%	18,5%	42,9%	20,0%	35,0%	12,5%	26,7%
	Otrzymujemy pełne wsparcie	3,6%	13,3%	3,7%	0,0%	0,0%	0,0%	18,8%	6,7%
	Trudno powiedzieć	25,0%	20,0%	25,9%	0,0%	80,0%	25,0%	25,0%	13,3%
P31. Jak oceniają Państwo poziom wsparcia ze strony władz centralnych w procesie transformacji?	W ogóle nie otrzymujemy wsparcia	3,6%	6,7%	14,8%	0,0%	0,0%	5,0%	0,0%	6,7%
	Otrzymujemy słabe wsparcie	39,3%	33,3%	14,8%	42,9%	0,0%	40,0%	18,8%	40,0%
	Otrzymujemy częściowe wsparcie	21,4%	6,7%	40,7%	28,6%	0,0%	10,0%	18,8%	13,3%

	Otrzymujemy duże wsparcie	7,1%	20,0%	11,1%	28,6%	20,0%	20,0%	18,8%	20,0%
	Otrzymujemy pełne wsparcie	7,1%	6,7%	3,7%	0,0%	0,0%	0,0%	12,5%	6,7%
	Trudno powiedzieć	21,4%	26,7%	14,8%	0,0%	80,0%	25,0%	31,3%	13,3%
P32. Jakie są oczekiwania Państwa jednostki wobec samorządu województwa w kontekście wsparcia dla JST w procesie transformacji energetycznej	Więcej możliwości zdobycia dofinansowań	85,7%	93,3%	74,1%	57,1%	80,0%	75,0%	93,8%	80,0%
	Lepsze doradztwo w dostosowaniu samorządów lokalnych do wymogów transformacji	50,0%	73,3%	70,4%	57,1%	40,0%	75,0%	68,8%	66,7%
	Szkolenia dla pracowników urzędów samorządów lokalnych	53,6%	40,0%	44,4%	71,4%	40,0%	50,0%	68,8%	53,3%
	Kompleksowe działania informacyjne o transformacji energetycznej w regionie	46,4%	20,0%	44,4%	28,6%	40,0%	60,0%	43,8%	53,3%
	Ułatwienia formalne – uproszczenie procedur i dostępu do wsparcia	57,1%	73,3%	51,9%	71,4%	20,0%	70,0%	56,3%	46,7%
	Więcej konsultacji i dialogu z przedstawicielami samorządu lokalnego	25,0%	26,7%	33,3%	28,6%	0,0%	20,0%	43,8%	33,3%
	Inne	0,0%	6,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	6,3%	0,0%
P33. Jak oceniają Państwo stopień świadomości mieszkańców Państwa jednostki na temat transformacji energetycznej?	Są zupełnie nieświadomi	3,6%	20,0%	7,4%	0,0%	0,0%	5,0%	12,5%	6,7%
	Są raczej nieświadomi	32,1%	33,3%	37,0%	57,1%	0,0%	35,0%	18,8%	53,3%
	Są częściowo świadomi	39,3%	33,3%	44,4%	28,6%	20,0%	50,0%	50,0%	20,0%
	Są w pełni świadomi	14,3%	13,3%	3,7%	14,3%	0,0%	5,0%	18,8%	20,0%
	Trudno powiedzieć	10,7%	0,0%	7,4%	0,0%	80,0%	5,0%	0,0%	0,0%
P34. Jak oceniają Państwo stopień świadomości przedsiębiorców z terenu	Są zupełnie nieświadomi	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	5,0%	6,3%	0,0%
	Są raczej nieświadomi	17,9%	33,3%	22,2%	28,6%	0,0%	15,0%	12,5%	6,7%

Państwa jednostki na temat transformacji energetycznej?	Są częściowo świadomi	42,9%	53,3%	51,9%	42,9%	20,0%	60,0%	50,0%	73,3%
	Są w pełni świadomi	25,0%	13,3%	14,8%	28,6%	20,0%	10,0%	25,0%	20,0%
	Trudno powiedzieć	14,3%	0,0%	11,1%	0,0%	60,0%	10,0%	6,3%	0,0%
P35. Czy jednostka informuje przedsiębiorców ze swojego terenu o przebiegu procesu transformacji energetycznej?	Tak	28,6%	26,7%	29,6%	57,1%	40,0%	50,0%	50,0%	60,0%
	Nie	35,7%	40,0%	25,9%	28,6%	0,0%	25,0%	25,0%	40,0%
	Nie jest to w naszej kompetencji	35,7%	33,3%	44,4%	14,3%	60,0%	25,0%	25,0%	0,0%
P36. W jaki sposób jednostka informuje przedsiębiorców o procesie transformacji?	Spotkania z przedstawicielami przedsiębiorców	87,5%	100,0%	87,5%	75,0%	100,0%	70,0%	50,0%	88,9%
	Strona internetowa	100,0%	100,0%	100,0%	75,0%	50,0%	100,0%	100,0%	66,7%
	Biuletyny informacyjne	100,0%	75,0%	50,0%	100,0%	0,0%	80,0%	75,0%	66,7%
	Media społecznościowe	50,0%	50,0%	37,5%	50,0%	0,0%	60,0%	75,0%	44,4%
	Inne	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
P37a. Czy na terenie jednostki znajdują się klastry energii obejmujące przedsiębiorców?	Tak	50,0%	33,3%	33,3%	57,1%	40,0%	50,0%	37,5%	53,3%
	Nie	35,7%	53,3%	48,1%	28,6%	40,0%	30,0%	56,3%	33,3%
	Nie wiem	14,3%	13,3%	18,5%	14,3%	20,0%	20,0%	6,3%	13,3%
P37b. Czy na terenie jednostki znajdują się spółdzielnie energetyczne?	Tak	28,6%	26,7%	22,2%	71,4%	20,0%	30,0%	31,3%	40,0%
	Nie	71,4%	60,0%	66,7%	28,6%	60,0%	55,0%	62,5%	60,0%
	Nie wiem	0,0%	13,3%	11,1%	0,0%	20,0%	15,0%	6,3%	0,0%